

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SAMFUNDET
FOR DANSK-NORSK
GENEALOGI OG
PERSONALHISTORIE
STIFTET 1879

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

OTTENDE RÆKKE

4. BINDS 2. HÆFTE

(46DE AARGANG)

1925

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK-NORSK GENEALOGI
OG PERSONALHISTORIE

VED

PAUL HENNINGS

I KOMMISSION HOS

J. H. SCHULTZ ¹/₂
KJØBENHAVN

EINAR DANCKE
OSLO

JULI 1925

Spørgsmaal af genealogisk og personallhistorisk Natur kunne Samfundets Medlemmer erholde optaget i Tidsskriftet. Disse sendes til Tidsskriftets Redaktør: Overretssagfører *Paul Hennings*, Raadhuspladsen 35, København B.; eller, for Norges Vedkommende, til Arkivamanuensis *A. W. Rasch*, Statsarkivet, Oslo.

INDHOLD

	Side
Tordenskjold og Abraham Lehn. Af fhv. Landsarkivar <i>G. L. Wad</i>	97
Uddrag af Danske Kancellis Registranter. Kgl. konfirmerede Testamenter o. l. 1681—90 (fortsættes). Af Underarkivar, cand. jur. <i>H. C. Roede</i>	103
En »russ«, som holdt regnskap. Meddelt af fhv. Sorenskriver <i>P. N. Arentz</i>	118
Himmerlandske Slægter. Familien Klitgaard. Ved Postmester <i>C. Klitgaard</i>	136
Danske Studerende i Orleans i Tiden 1560—1688. Af Underarkivar, cand. mag. <i>Henny Glarbo</i>	151
Generalmajor Ivar Christian Lassons Autobiografi, indsendt til Ordenskapitlet i 1813, samt nogle Oplysninger om hans Slægt. Meddelt af Overretssagfører <i>Paul Hennings</i>	175
Personallhistoriske Meddelelser om Slegterne Pharo og Schancke. Meddelt ved Frk. <i>Aagaat Daae</i>	180
Forskelligt fra Genealogiens og Personallhistoriens Verden	186
Spørgsmaal	192

Gothaische Genealogische Taschenbücher.

Justus Perthes, Gotha.

- I. Gothaischer (Hof) Kalender. 1. Del: Hofkalender (Fyrstehusenes Genealogi) 1924, udsolgt; 2. Del: Diplomatisk Statistisk Aarboeg. 3 Dollars 15 Cts.
- II. Grevekalender, 3 Dollars 15 Cts.
- III. Friherrekalender (lige Aargange Uradel, ulige Aargange de øvrige tyske friherrelige Slægter) 1925 og 1924 à 3 Dollars 15 Cts.
- IV. Adeliges Taschenbuch 1924 (tysk Uradel) 3 Dollars 15 Cts.
- V. Adeliges Taschenbuch 1925 (Gl. Adel og Brevadel) 3 Dollars 15 Cts. Aargang 1925 udkommer inden Slutningen af 1924.

*Værdifuld for enhver Genealog — Uovertruffen i Paalidelighed —
Indeholder ogsaa talrige danske Slægter.*

I Kommission hos Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag, er udkommen: K. CARØE: *Den danske Lægestand 1479—1900*, V. Supplementsbind, 148 Sider, Pris 3 Kr. pr. Eksp.

Archivar, Dr. phil. FRIEDRICH WECKEN

Oetzsch bei Leipzig, Hauptstrasse 76. .*. Postscheckkonto: Leipzig 56 034

(1913—1923 wissenschaftlicher Leiter der Zentralstelle für Deutsche Personen- und Familiengeschichte)

empfielt sich zur sachkundigen Ausführung familiengeschichtlicher Forschungen

in allen Gegenden des Deutschen Reiches, zur Überprüfung von familienge-

schichtlichen Arbeiten, zur Unterstützung in allen familiengeschichtlichen Fragen.

Erste schriftliche Auskunft gegen Einsendung von 6 Fernbriefmarken; bei grösseren Aufträgen vorheriges Gutachten bezw. auf Wunsch mündlicher Vortrag über Aussicht, Gang und Ziel der Forschung.

Hr. Hans Hinrichs og Frøken Julie Petersen
Friedrichsstrasse 36 a 1 i Slesvig *i Husum*

anbefales af Professor, Dr. phil. Poul Heegaard til Arkivundersøgelser i Nordfriesland.

Tordenskjold og Abraham Lehn.

Af G. L. Wad.

Blandt den 1745 som Landsdommer i Sjælland afdøde Justitsraad Peter Benzon Mylius' Sager i Landsarchivet i Odense findes en Del Papirer og en Journal vedrørende den Udenlandsrejse, som Mylius 1720 og følgende Aar foretog som Mentor for den rige Yngling Abraham Lehn, der af ham 1717 var dimitteret til Universitetet. Journalens første Sider ere bortkomne, men af Schades Afhandling om Lehn i Historisk Tidsskrift II ses, at de Rejsende, Lehn, Mylius og en Tjener ere afgaaede fra Kjøbenhavn 24. Juli; det kongelige Rejsepas af 15. April ligger mellem Mylius' Papirer. Journalen begynder i Korsør, hvorfra de den 6. August gik over Bæltet til Fyen; den 19. s. M. om Aftenen ankom de til Hamborg, hvor de logerede »udi de 3 Fasaner auf dem Mühlenbrücke«. Strax næste Morgen indfandt sig en Mand, som Mylius kalder Krone, men hvis rette Navn var Kroon, Indehaver eller Medindehaver af Handelshuset Poppe & Kroon; han kom for at gratulere de Rejsende til Ankomsten, efter at Mylius Aftenen forud havde afleveret hos ham et Brev fra Lehns Formynder, Commerceraad Abraham Kløcker. Med Kroon, hos hvem Lehn forsynedes med Penge, havde de Rejsende jævnlig Omgang under Opholdet i Hamborg, som de efter godt fem Ugers Forløb forlode den 25. September, altsaa samme Dag som Tordenskjold fra Kjøbenhavn tiltraadte sin Rejse, paa hvilken han ved Midten af October naaede Hamborg, hvorfra han drog til Hannover for der at finde sin Død 12. November (se E. Schøllers Afhandling i Personalhist. Tidsskr. 6. R. V, 158 ff.). Lehn og Mylius tilbragte ogsaa nogle Dage i Hannover¹⁾, fra den 26. til 29. September, da de fortsatte Rejsen over de interessanteste Stæder i Brunsvig og Sachsen til Berlin, hvor de ankom den 16. November. Tordenskjolds og Lehns Veje have saaledes ikke paa noget Punct krydsedes paa Rejsen.

Om Lehns Sammentræf i Hamborg med Tordenskjolds Bane-
mand, Oberst Stael von Holstein, har Mylius i sin Dagbog følgende Notits:

23. September vare Mr. Lehn med Kelp og Krone utroque hos Seigr. Gumbrecht at see hans Skilderier; om Middagen spisede vi til Hr. Krones tillige med Licentiat Langenbek, en Ertzspillere og Bedrager, dog os uviidende, og mens ieg gik hiem at betale vor

---

¹⁾ Mylius omtaler, at de her traf Mr. Abroe fra Kjøbenhavn, der opholdt sig i Staden for at informeres af Mr. Denner, Portrait-Skildrer. Denne Abroe er formentlig den i Weilbachs Kunstnerlexikon nævnte Johan Christian Abroe.

Logemente og at indpakke, kørte Mr. Lehn, Kelp og Langenbek til Oberst Stahl von Holstein for at besee en Slange med 7 Hoveder, mens dend var der ikke; jeg blev til Krones om Aftenen, og kom Mr. Lehn efter giordt Tour med Kelp et Krone juniore hiem Kl. XI.

Paa denne Tour maa det være, at Lehn er bleven trukken op i Spil af Staël; da Efterretningen om Søheltens Død naaede de Rejsende i Berlin, gjorde den naturligvis et stærkt Indtryk paa dem, saa meget mere som hans Drabsmand var den samme Person, Lehn havde tabt Penge til.

Mylius fortæller i sin Dagbog følgende:

18. November. Vare vi hos Mr. Günther Marchand, som vi havde Brev til fra Hr. Schmid i Leipzig. Om Eftermiddagen var hand hos os og berettede at have bestilled hos Castellanen paa Slotted, at vi kunde Morgenen derpaa faae det at see; imidlertid havde vi faaed dend bedrøvelige Tidende, at Mr. Tordenskiold var af Oberste Stahl udi Duell ved Hannover ihielstukked.

25. November. Toege vi Afskeed med Hr. Günther, vi vare reccommanderede til, som fortalte os, at Prince George af Hessen, Oberste i preussisk Tienneste, hans Major havde sagd ham, at Tordenskiold havde kaldet S. for en filoux, og S. derpaa vildet strax have været i Fær med T., mens blev hindred af Cavallererne; siden da T. vilde gaae bort, løb S. bag efter og slog T. over Nakken med sin Stok og sagde Du Schurk, hvorover T. attaqvered S. strax med Kaarden, mens som S. kunde for vist ey faae sin ud, smeed T. sin bort og slog S. i Gulffet, da S. fik dygtig Hug; derpaa bleve de skildte ad; siden skulde denne Major have fordred T., men som Prince George fik det at viide, toeg hand sin Major strax paa Vognen med sig og rejsde bort.

Den 26. November forlod Lehn og hans Ledsager Berlin for at rejse til Dresden, hvor Ankomsten var den 28. Næste Dag skriver Mylius i Journalen:

Siden kom Moritz George Weidemann og fortalte os, at han med Leipziger¹⁾ og Oberste Mejer havde været hos Hr. Seyffertz, Trabanten Hauptmand paa Slottet, om Aftenen og der fornummed af Thor Zedlen, at vi vare komne, da Leipziger havde sagt, det er just Lehn, som har haft dend Spillemaalheur i Hamburg; hand er et Menniske, ieg vel kiender, har altid ført sig i Compagnie honett og doux op og er intet mindre end en Spillere, saa det var malhonet, at S. vilde vinde ham Penge af, sagde Seyffertz.

Om Lehns Pengesager, om hans Tab til Staël og om dennes Sammenstød med Tordenskjold drejer sig følgende Brev, som Mylius i Dresden modtog fra Poppe & Kroon i Hamborg:

¹⁾ Denne Mand kaldes af Mylius Kammerherre og Præsident; vistnok den samme, der var sachsisk-polsk Envoyé i Danmark 1717.

Monsieur.

Es sind unß dehero beyde geehrte vom 16ten und 19 Novb. beyde wohl geworden, worauf in dienstl. antwohrt erwiedern, daß mit des HERren Lehns erklärang sehr Contant, und gerne nach zahlung der vorgeschossenen Gelder biß künfftigen 11 Iuny 1721 warten wollen, wan solches alsdan nur gewiß, und der HErr Lehn vor Ostern nicht viel über 1000 Rth. aufnibt [sic], es ist niemahls unsere intention gewesen dem HERren Lehn zu quitiren ohder auf der Reyse mangel an Gelde leiden zu lassen, au contrer wir haben deswegen bey zeiten unsern gebrech geschrieben, damit im stande dem Herren Lehn allezeit zu dienen, ja wan unß künfftigen Iuny 1721 die alsdan vorgeschossene Gelder bezahlet werden, so wollen alsdan aufs neue biß den 11. Decemb. 3, 4 ja wohl 5000 Rth. vorschissen, und solches kann man allezeit von halbe Jahr zu halbe Jahr Continuiren, Waß den Credit anbelanget, so ist davon gar nicht zu sprechen, dan es eben keine Freundschaft einen HERren wie dem HERren Lehn zu fidiren, von dehm alle Welt weiß wie Reich Er ist, und wie gerne Er bezahlet, darum wollen davon weiter nichtes gedencken, und werden es hinführo vor eine Injure halten, wan der HErr Lehn weiter davon das geringste erwehnet ohder unß solcherwegen Supsoniret, Sonsten sehen gerne, daß E. HochEdl. die adressen von dem HE. Schmidt, nur pro forma genommen, und sonsten keine Gelder als von unsere Correspondenten aufnehmen wollen, welches auch am besten.

Die Tonne gem ½ H:C:N. ist bereith an HE. Jacob Trap gesand worden, und nun sollen auch den Koffer und die 2 Reise Küssen, so bey den Gärtner Henrich Böckman sind, nach folgen, imgleichen an den HE. Mynter den Kasten mit Bücher, so bey unß stehen geblieben. Die Sache warum der HE. Adm. Torenschild sich mit dem HE. Obr. Stahl geschlagen, wird mannigfaltig erzehlet, in zwischen vor die meiste wahrheit gehalten, daß sie beyde bey dem HE. Ober Schenck Goritz¹⁾ gespeiset, und der HE. Vice Admiral soll gesaget haben, daß sie in Hamburg eine gantz neue manier hätten, die Leute zum spiel zu bringen, daß man Ihnen nemlich weiß machte, eine Sieben Köpfigte Schlange zu zeigen, und davon were der Obriste Stahl der Vornehmeste Interessent, wie Sie dan noch gantz neulich einen Jungen Menschen von seiner Freundschaft auff solche ahr zu sich gebracht und braf waß abgewonnen hätten, worauf Er mit dem HE. Obr. in wohrtstreit geraten, wegen die viele Leute aber nicht an ein ander kommen können, biß der HE. Vice Admir. weck gegangen, da Ihme der HE. Ob. Stahl gefolget und rückwerts mit den Stock übern Kopff

¹⁾ Baron Frederik Wilhelm Görtz, hannoveransk Statsminister.

geschlagen, worauf der Amir. den degen gezogen, wie der HE. Obr. seinen aber nicht aus kriegen können, weil Er von dem Regen auf der Reyse verrustert, hat der HE. V. Adm. seinen auch weck geworffen und dem HE. Obr. Stahl auf der Erden geworffen und übel zu gerichtet, da sie dan separiret worden, und des andern Tages eine Meile von Hannover auf der Hildesheimschen Grentzen sich geschlagen, und der HE. Vic. Adm. von dem HE. Obriste Stahl gleich im Ehrsten Stoß erstochen. Der HE. Obr. Stahl hat sich darauf gleich hieher retiriret. A propo man will unß absolut weiß machen, daß der HErr Lehn in seiner Relation nach Copenh. selber soll gestanden haben, daß es 27000 Rth. so er verlohren, welches aber unmöglich glauben können, uns übrigens dienstl. empfehlende verharren

MHGEHErr¹⁾ W²⁾ Dienere

Poppe & Kroon.

Hamb. d. 22. Novb. 1720.

Wann Sie dieses gelesen, so bitten es zu zerreißen, weiln nicht gerne haben möchten, daß diß andere³⁾ könnte lesen.

Brevet er af Mylius paategnet: »det er usandfærdig, at Lehn havde tabt 27 000 rdr., hvilket ieg har svared dem«.

Om den virkelige Størrelse af Lehns Tab giver han selv Besked i et til en unævnt Adressat stilet Brev, hvis Concept ligger mellem Papirerne fra hans og Mylius' Rejse. Brevet, der skildrer, hvorledes han af den i Mylius' Optegnelse af 23. September nævnte Gavtyv Langenbek blev forført til Spil, er saalydende:

Monsieur très honoré & très cher Amy!

So gerne ich gewünscht das plaisir gehabt zu haben mit Ihnen mündlichen Abschied zu nehmen und vor erwiesene Güte den gebührenden Danck abzustatten, so habe doch zu zweyen mahlen dessen nicht profitiren können, weyl Sie beide mahl auf ihren Garten gewesen, und mir also leid, daß die Mägde, mit denen ich auf der Diele gesprochen, nicht mein Gewerbe verrichtet, doch was damahls und zwar nicht durch meine Schuld unterwegs geblieben, wil hierdurch geziemend abgelegt haben; dHE. Klöcker hat mir eine copie von dero ersten Brief übersandt, welcher ein unwidersprechlicher zeuge meines wohlverhaltens, davor ich Ihnen auch dancke. Ihres letztern aber habe keine von bekommen, woraus ich

1) o: mein hochgeehrter Herr.

2) Utydeligt.

3) Et Stykke af Papiret afrevet.

denn garfüglich schliesse, selbiger werde nicht sonderlich zu meiner avantage seyn, und wie wil ich anders urtheilen? Der an mich abgelassene Brief zeigt ja gar ausdrücklich, es wolle der H. E. Lic. Langenbeck Ihnen persvadiren, ich sey selber Schuld am Spiel gewesen, Sie lesen aber mein examen über jeden punct, und sehen alsdann ob nicht dHE. Langenbeck sich vorgesetzt mich in Spiel zu bringen; denn ich setze den fal ich wäre hitzig gewesen, hätte nicht die bienseance erfodert, daß er mich zum wenigsten gewarnet, bey wem ich wäre, und mir dero Nahmen vorhero sagen sollen, da ich im gegentheil solches von ihme nicht habe erfahren können, auch nicht ehe als den andern Tag zu wissen bekommen; daß er mir angestossen ist mir unbewust, obschon dieses die schlechte Anführung gar elend bemänteln soll, zum wenigsten habe ich mich honetter gegen seinen Vetter aufgeführt, welchem ich in Kopenhagen, damit ihm kein tort wiederfahren mögte, 80 rd. vorgestretchet auch hernach geschenckt. Daß ich von der Schlangen schon vorhero gehöret, leugne gar nicht; daß ich aber dHE. Lic. gebethen mich da hin zu führen ja noch selbigen Abende, und zwar aus der raison weil ich des andern Tages reisen wolte, ist eine manifeste Unwahrheit; denn es können der HE. Rath. Kelp, dHE. Krone senior & junior, mit mir bezeugen, daß dHE. Lic. in der Stuben und zwar noch an der Tafel, da ich meinen Diener holen ließ um Mons. Mylius, der Sich zur ander Tägigen Abreise zu præpariren nach hause verfügt, wissen zu lassen, ich hätte mich auf dHE. Lic. und der andern persvasions überreden lassen noch einige Tage in Hamburg zu verweilen, viel mehr hat Er mir auf der opera, wie HE. Kelp und Krone junior sich von mir gewendet, ungefragt angestossen, sagende: Last uns gehen, denn es müssen keine andre mit seyn, sonst wird der Mann Sie (das Thier) uns nicht zeigen. Alß ich nun dahin gekommen, ist dHE. Lic. der erste gewesen, so die Carten auf den Tisch gebracht, und wie ich bate nach der opera wieder zu fahren, um mit den andern zugleich nach Hause uns zu verfügen, hat er 3 a 4 mahl gesagt: Ich wil mein Geld vor die opera (wo Er vor mir bezahlt) wider haben. Endlich ist es wohl wahr, daß er gesagt es ginge zu weit, aber da ich nur 4 a 6 Carten in der Hand hatte, da ich auch allererst ziemlich alterirt die Ducaten gesehen, doch um contenance zu halten fortfahren muste, und hernacher nach volbragtem Spiel in Wagen repetirt, da er fast durch die gantze Stadt, ich weis nicht warum, mit mir herumgefahren ohne mich ein mahl nach Hause zu führen. Die Carte darauf er geschrieben habe noch originaliter und ist Spaden zwei, die Summa aber nur 624 Duc., welches wiederum eine Anzeige des Verfahrens mit einer frembden Person, da die Summa sich nunmehr nach dem jetzigen Bericht dHE. Langenbecks auf 300 Duc. mehr betragen

soll. Zuletzt hat er ein gut Gewissen gehabt, warum hat er sich nicht eher zu justificiren gesucht? aber jetzo da sich höhere Personen in die affaire zu meliren scheinen, wird etwa das Gewissen nun rege? und auf Ausfluchte bedacht? Ich kan demnach nicht umhin alle Schuld eintzig und alleine dHE. Langenbeck zu zuschreiben, werde auch copei sowohl von ihrem als diesem meinem Brief dHE. Klöcker zustellen, damit Er sich nicht durch Ihren auf HE. Langenbecks falschen Bericht etwann gegründeten Brief überreden lasse anders zu gedencken, alß ich das vorige mahl geschrieben, auch daß dHE. Langenbeck vernehme ich lasse mich auf keine Art noch Weise weder durch dräuen noch andre mojen abhalten die Wahrheit fein, reine und derbe heraus zu sagen, Er mag nach ihrem Bericht so viel Gelt anwenden wollen alß er will, sintemahl ich nichts schreibe als was in der that würcklich ist, so wahr mir Gott helfen und meiner armen Seele gnädig seyn soll, und was ich bey verlust meiner Seeligkeit am jüngsten Tage zu verantworten gedäncke, dieses glaube ich ist hoch genug betheuret. Bitte demnach dHE. Langenbek anzurathen mich hinführo in frieden zu lassen, wodurch viel reden am fügligsten aufhören kan, als denn ich dieses blos allein aus respect gegen Sie nicht publiciren werde, woferne ich aber durch mehrere Schreiben in der verdrieslichen affaire oder nachrede von HE. Langenbeck soll beunruhiget werden, kan mirs niemand verüblen, daß ich nicht allein dieses so zur Rettung seiner honeur in denen vorigen relationibus unterlassen, männiglichen kund thue, sondern auch hohen Herrn diese Sache zur revange vortrage, und Er alßdenn mögte genöthiget werden in einen Sauren Apfel zu beissen. Ubrigens thut mir leid, daß an Sie von einem so nahen Anverwanten dergleichen verdrießliche Sachen zu schreiben durch dHE. Langenbeck selber genöthiget bin und will Dero und aller raisonnablen Leuten jugement anheim gestellt haben was von Ihm zu urtheilen, und mir dero beständige Freundschaft ausgebeten haben, der ich mich eine honeur mache zu seyn.

Monsieur mon tres cher & tres honnore Amy votre tres humble
& tres obéisant Serviteur

Abraham Lehn mppria.

Prag d. 14. Dec. 1720.

**Uddrag af Danske Kancellis Registranter.
Kgl. konfirmerede Testamenter o. l. 1681—90.**

Ved **H. C. Roede.**

System og Forkortelser: se Tidsskriftets Aargange 1918, S. 161 og 1920, S. 168. I denne Artikel er Forkortelsernes Antal yderligere steget. Eksempler: Jørg. for Jørgen, Mog. for Mogens; andre Eksempler: Henr., Cath., Dav., Dan., Chr., Joh., Joh.e o. s. v., lutter Tilfælde, hvor Tvivl om det forkortede Ord formentlig ikke kan opstaa.

- 1681.
3. Jan. Christensen, Claus, i rum Tid ∞ Anne Wessel. U. B. V.: Gert Krammer og Fr. Pet.sen. Udst. Bergen 24. Maj 1680. N. R. 1.
  4. — Kolbye, Hans, i rum Tid ∞ Karen Olufsd. U. B. V.: Borgm. And. Chr.f.sen og Hdlsm. Homfred Brüggman. Udst. Thronhj. 12. Juni 1680. N. R. 2.
  4. — Glantz, Jac., Kpt. ved aggershusiske Reg., ∞ Inger Jensdt. U. B. Eneste Arving: Gen.aud. Zach. Lemfordt, ∞ Maria Rebeche Prise. V.: Gielsvandt Karre, Joh. Arnoldt, A. Meyer, Oluf Olufsen Skydt og Marquart Otto Mangelsen. Udst. Waadsen (!) 14. Mts. 1677. N. R. 3.
  12. — Sør.sen, Ped., Amtskr., i Febr. 1677 i rum Tid ∞ Hedvig v. Vichelen. U. B. Br.: Jørgen Sør.sen; 2 Br.e ∞ 2 Ss.e. M.: Anne, Sør.sens Enke, Anne Elisabeth, Dt.: af vor Ss., der døde, da hun diede Barnet, er Arving. V.: Øverste Kpl. Sør. [Nielsen] Lyngbye og Raadm. Hans Jac.sen. Indl. 4 U.skr., Ægtep. og V.e. Udst. Roskilde Bispegd. 16. Juli 1679. S. R. 22.
  14. — Koplov, Henr., i lang Tid ∞ Karen Mort.dt. U. B. V.: Juveler Jørg. Stielke og Hdlsm. Robbert Maccollock. Indl. U.skr. og Segl: H. K., K. M. D. og V.e. Udst. Kbhvn. 1. Dec. 1680. S. R. 23.
  15. — Nielsen, Jesp. af Lundø i Fjends Hrd. i Jyll., i 14 Aar ∞ Karen Graversdt. U. B. V.: And. Christensen i Bodsgaard og Chr. Mog.sen i Svendstrup. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Lundø 4. Nov. 1680. J. R. 6.
  15. — Sør.sen, And., ∞ Kirsten Ped.dt. U. B. V.: Jens Laursen og Joh. Gardner. Indl. 4 U.skr.: Ægtep. og V.e. Udst. Kbhvn. 4. Dec. 1680. S. R. 28.
  20. — Lerche, Corn., død før 6. Jan. 1681, og i 16 Aar ∞ Hofmest.inde hos de kgl. Børn, Sidsel Grubbe. 3 S.r: Fr., Chr.

- og Jac. L. Sv.søn: Eggert Chrf. Knuth. Br.: Ped. Ped.sen Lerche. Formynder for Jac. L.: Lds.dommer Ped. Lerche. Bestyrer af Godset, Amtskr. i Nykøb., Hans Rosenfeld. V.: Overkmj. Adam Levin v. Knuth. 2 Kopier. Udst. Nielstrup 8. Dec. 1680. F. R. 4.
21. Jan. Andreas, Jochum, i rum Tid ∞ Catr. And.dt. U. B. V.: Holg. Parsberg til Eskjær og Hdsm. Povl Nielsen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e, 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 6. Juli 1680. S. R. 30.
29. — Engelhart, Dan., i rum Tid ∞ Margr. Laur.sdt. U. B. V.: St.amtsskr. Ped. Kasbøl og Hytteskr. Fr. Junghans. Udst. Løkkens Kobberværk 5. Okt. 1680. N. R. 15.
18. Febr. Varbjerg, Guttorm And.sen, f. i Apelvik ved Varberg i Halland, i rum Tid ∞ Anne Nielsdt. U. B. V.: Rektor Ped. Foss i Kbhvn. og Brygger Dav. v. Cøllen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 14. Febr. 1681. S. R. 61.
19. — Munch, Margr., Enke e. Mag. Joh. Steensdorph; tidl. afd. Mand: Joh. Radner, Borgm. i Nykjøbing p. F. M.: Maren, Erik Munch's Enke i Kbhvn. Ss.e: Anna og Catr. M. Sv.: Pr. Hans Sør.sen Liunge. V.: Herrfgd. Jens Madsen Hviid og Tingskr. Hans Hansen Kier. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. Udst. Baarse Pr.gd. 13. Jan. 1680. S. R. 62.
5. Mts. Schøller, Anne Eilersdt., Enke e. Notar. Jens Jensen Friis, og tidl. ∞ And. Mikkelsen. Afd. Br.: Chrf. Eilersen Schøller. Gavebrev. Br.dt.: Maren Chrf.dt. S. ∞ Joh. Wessel. U. B. V.: Lavværger, Bisp Chrf. Sletter og Pr. Oluf Chrf.sen Tønder. Udst. Thronhj. 6. Jan. 1681. N. R. 24.
9. Apr. Jac.dt. Anne, i mange Aar ∞ Wilh. Farenhuus. Han har Børn, hun ingen. V.: Pr. Justus Val. Steeman og Toldskr. Chr. Falck. Indl. 1 U.skr.: Test., 2 U.skr. og Segl: V.e. Udst. Hels.ør 10. Jan. 1681. S. R. 120.
9. — Lauritsen, Mads, Borgm., ∞ Kirstine Jac.dt. Børnene er døde. V.: Pr. Christen Blichfeld og Advokat i Kbhvn., Hans Terkelsen. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Ringsted 24. Febr. 1681. S. R. 121.
12. — Kirchhof, Joh.s, Apot., ∞ Mette Harders. U. B. V.: Kræmmerne i Kbhvn., Joh. Issing og Gert Pohlman. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V. Udst. Kbhvn. 2. Apr. 1681. S. R. 132.
16. — Mort.sen, Jens, Sn., ∞ Margr. Hansdt. Gavebrev. Borgm. Corfits Bram, ∞ Ida Heister skal være Hustruens Lavværge efter Mandens Død; de arve Ægteparrets Gaard i Sudergade. Ægtefællerne er døde før 13. April 1681. V.: Skolem. Hans Ped.sen og Sn. Søren Laur.sen. Indl. 1 U.skr. og Segl: Test. 3 U.skr.: Hustruen og V.e. Udst. Hels.ør 8. Nov. 1678. S. R. 141.
7. Maj. Bircherod, Jens, Dr., ∞ Karen Køler, Enke e. Bisp Erik Eriksen Pontoppidan. Ægtepagt. Børnene nævnes ikke ved Navn. Indl. 2 U.skr. og Segl: Ægtep. Udst. Kbhvn. 1. Maj 1681. S. R. 164.
21. — Aarup, Christen Hansen, Hdsm., i 16 Aar ∞ Dor. Ped.sdt. U. B. V.: Byfgd. Henr. Fr.sen og Byskr. Ped. Laur.sen. Udst. Skien 10. Dec. 1680. N. R. 54.

24. Maj. Povlsdt., Bente, Enke e. Jens Ped.sen. U. B. Eneste Arving: Assess. Jørg. Elers, hvis M.: Borgm. Eggert Elers' Hustru, Sofie, er Søskendebarn af Test. Manden begravet i Frue Kirke. V.: Domprovst Henrik Borneman, hendes Sv.: Ridefgd. Fr. Eisenberg og Stadskæmner Hans Jensen Stampe. Indl. 1 Segl: Test. (J. P. S.), 3 U.skr.: V.e. Udst. Kbhvn. 29. Apr. 1681. S. R. 172.
11. Juni. Klein, Joh. Dan., Vinhdl., ∞ Sidsel Jensdt. U. B. Hun har umyndige Børn. Br.e: Joh. Nic. af Kbhvn., Wilh. Wihrich og Fr. K. 3 Ss.e: Anna Margr., Ursula og Appolonia K., alle af Kirchheim an Donnersberg i Tyskland. V.: Eskild Jensen og Chr. Helt. Indl. 1 U.skr. og Segl: Test., 2 U.skr.: Vidnerne. Udst. Kbhvn. 10. Juni 1681. S. R. 186.
25. — Turesen, Fr., Ob. Legat til Frue Skole i Kbhvn. Koncept til Fundats. Udst. Kbhvn. 11. Juni 1681. S. R. 216 b.
27. — And.sen, Rasmus, Skipper, ∞ Kirsten Sør.dt. U. B. V.: Søjmester And. Carlsen og Hdlsm. Lyder Ortman. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e, 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 17. Juni 1681. S. R. 220.
12. Juli. Golske, Jørg., Hdlsm. Stifm.: Joh.e Nielsdt. V.: Kir. Nic. Winechen og Maurits Christensen Bjerg. Indl. 1 U.skr. og Segl: Test. 2 U.skr.: V.e. Udst. Kbhvn. 6. Juli 1681. S. R. 234.
16. — Beck, Herm. Christensen, Provst, i rum Tid ∞ Maren Knudsdt. Krag. Han er død før 28. Juni 1681; hun er ca. 70 Aar gl. da. U. B. V.: Rektor Niels And.sen Hals og Raadm. Christen Hansen. And. Madsen Beske har hjulpet Test. at underskrive. Indl. 2 U.skr. og Segl: Test. og N. A. H. 1 U.skr.: C. H. Udst. Odense 12. Apr. 1681. F. R. 60.
23. — Friis, Thomas, ∞ Karen de Hemmer. U. B. V.: Kanc.r. Bolle Luxdorph og Oberzahlm. Pet. Brandt. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Aarhus 22. Juli 1681. J. R. 85.
13. Aug. Carstens, Claus, Overinsp. ved Toldboden, ∞ Mette Melhorn. Hun har Børn. V.: Hans Sv.: Pr. Lars Larsen Rhode til Vestenskov og Just Kiørning. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. Udst. Kbhvn. 2. Aug. 1681. S. R. 251.
13. — Hissing, Hans Nielsen, f. paa Hissingen i Bohus Len, i rum Tid ∞ Alhed Hansdt., f. i Sønder-Broby (Fyn). Hans Børn af forr. Ægtesk. er døde som smaa. V.: Kanc.forv. Rasm. Rasmussen og Rentekr. Peder Madsen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 29. Juni 1681. S. R. 252.
16. — Bendzen, Knud, i rum Tid ∞ Maren Laur.dt. U. B. V.: Rentekr. Laur. And.sen og Brygger And. And.sen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 14. Juli 1681. S. R. 253.
3. Spt. Walgesteen, Thomas, ∞ Birg. Mandix. U. B. Han har Ss.- og Br.børn. V.: Sv.: Maurits Mandix og Jørgen Jørgensen. Indl. 1 U.skr. og Segl: Test., 2 U.skr.: V.e. Udst. Kbhvn. 29. Aug. S. R. 269.

10. Spt. Egebeck, Christen And.sen, ∞ Anna Arnskov. U. B. V.: Stadsekr. Michael Cornelissen, Pr. Gregorius Stuhr, Lyder Borch, And. Reycher, Lorents Jessen, Wolchert Pet.sen, Hans Melchiorsen, Broder Achsen og Jac. Hansen. Indl. 10 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e, 1 U.skr.: Sekr. M. C. Udst. paa Tysk, Flensborg 6. Aug. 1681. J. R. 118.
10. — Olsen, Enders Enke, Sidsel. U. B. Arving: Søetatskommis. Johan Sechman. V.: Jørgen Storm og Christen Christensen, begge af Kbhvn. Indl. 3 U.skr.: Test. og V.e. Not. publ.'s Segl. Udst. Kbhvn. 2. Spt. 1681. S. R. 275.
13. — Christensen, Niels, ∞ Anne Nielsdt. U. B. V.: And. Titke Hødsker og Frans Frandsen. Udst. Bergen 6. Aug. 1681. N. R. 96.
17. — Berendsen, Jørg., i 17 Aar ∞ Cathr. Jac.dt. U. B. V.: Provst Emmiche And.sen [Nedergaard] og Sv.: Raadm. og Hdlsm. Lyder Sivertsen. Indl. 4 U.skr.: Ægtep. og V.e. Udst. Køge 26. Aug. 1681. S. R. 292.
1. Okt. Aasted, Thomas Christensen, i rum Tid ∞ Bodil Larsdt. U. B. V.: Stadskæmner Chr. Beverlin og Hdlsm. Just Schowert. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 19. Sept. 1681. S. R. 307.
11. — Schütz, Jok., ∞ Elisab., Enke e. Maj. Nic. Niclasen. Manden har 6, Hustruen 4 Børn. Hans Søn af forr. Ægtesk.: Joh. Joachimus S. Hans Sv.søn.: Joachim Burmeister. Hendes Søn af forr. Ægtesk.: Ditlev Niclasen. V.: Kpt. Henr. Bartram Reventlov, Pr. Christen Fischer, Pr. Knud Petersen (Dan) og Forp. paa Bramstrup Hans Jørgensen. Indl. 6 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. 3 U.skr.: J. J. S., D. N. og J. B. Udst. paa Tysk, Lindevit 2. Maj 1681. F. R. 74.
20. — Atche, Hans Diderich Carstensen. F.: Carsten Hansen A. Stifm.: Joh.e Muncgaard. F.br.: afd. fhv. Borgm. i Slangerup, Hans A. Sv.: Kanc.assess. Peder Hjort. V.: F. og Sv. Indl. 3 U.skr. og Segl.: Test og V.e. Udst. Kbhvn. 10. Okt. 1681. S. R. 330.
22. — Olufsen, Børge, Kpl., i 4 Aar : Karen Jensdt. U. B. V.: Ass. i Adm.koll., Laur. Jac.sen og Fgd. o. Lier, Joh. v. Capelln. Udst. Bragernæs 4. Aug. 1681. N. R. 121.
25. — Bøcher, Giese Jansdt. Stifsøn: Pr. Niels Ped.sen Müller i Stange Pr.gæld i Hedemarken. V.: Hdlsm.e Niels Hofuelen og Fr. And.sen. Udst. Chr.ia 24. Juli 1681. N. R. 122.
29. — Klog, Morten Rasmussen, ∞ Bodel Christensdt. U. B. Hun har Børn af tidl. Ægtesk., han ikke før gift. V.: Jens Mog.sen Sehested t. Holmegd. og Pr. Laur. Willumsen Grave (Grove?). Indl. 2 U.skr. og Segl: Test. og J. M. S. 1 U.skr.: L. W. G. Udst. Østergd. i Gudum 18. Okt. 1681. J. R. 145.
17. Dec. Nielsen, And., en Tid lang ∞ Mette Laur.dt. U. B. V.: Oluf And.sen i Halby og Ped. Nielsen ved Rubæk. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Sønderbygd. 16. Okt. 1681. J. R. 161.
24. — Clemmendsen, Clemmend, ∞ Kirsten Madsdt. V.: Gen.fiskal Christen Ped.sen og Renteskr. Ped. Madsen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. Udst. Kbhvn. 2. Spt. 1671. J. R. 169.

- 1682.
7. Jan. Bille, Steen And.sen, Ob., ∞ Rebecca Elisab., f. Poppen, Enke e. kgl. Kommissarius i Fr.s.ort Peter Wichman. Ægtepagt. Han har Børn af tidl. Ægtesk. Hendes Kurator ad hoc: Landkommissarius Chr. Selmer. V.: M. Wibe og P. Brandt. Indl. 5 U.skr. og Segl: Ægtep., Kurator og V.e. Udst. paa Tysk. Kbhvn. 2. Nov. 1681. S. R. 4 a.
10. — Ped.sen, Svend, Pr., i 12 Aar ∞ Anne Hansdt. U. B. V.: Pr. i Sigdal, Niels Nielsen Griis og kgl. Fgd. i Modum og Sigdal, Troels Knoph. Udst. Eger Pr.gd. 16. Mts. 1681. N. R. 5.
18. Febr. Krabbe, Otto t. Holmegd., ∞ Cathr. Sus., f. Hahn. Ægtepagt. Konzept. Udst. Kbhvn. 11. Juni 1681. S. R. 37.
25. — Christensen, Mads, f. i Mariager Sogn, ∞ Gertrud Jensdt., f. i Bjerreby ved Randers. U. B. Test. før gift. Hustruens Børn af tidl. Ægtesk. er døde som smaa. Ægtepagt. V.: Christen Nielsen og Brygger Sør. Ped.sen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 18. Jan. 1682. S. R. 52.
25. — Juel, Henr. t. Lindberg, ∞ Ide Margr. Rosenkrands. V.: Jørg. Scheel t. Broholm og Preben Brahe t. Engelsholm. Indl. 2 U.skr. og Segl: Test. og P. B. Udst. Brahesborg 16. Dec. 1681. J. R. 13.
25. — Gregersen, Wigel, Raadm., ∞ Mette Jensdt. U. B. Arvinger: deres Plejebørn: Gregers Jensen, Svenning Jensen og Anne Ruus. V.: Borgm. Børge Kahl og Raadm. And. Christensen. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Mariager 30. Aug. 1681. J. R. 14.
24. Mts. Møller, Ped. Ped.sen, f. i Ellerupsborg, i rum Tid ∞ Anne Mathiesdt., f. i Slesvig i Skovlund (Skaflund) i Kjær Herred. Børnene er døde. Hendes eneste Barn med tidl. Mand er død. V.: tidl. Stadskæmner Sør. Rasmussen Hjorthøj og Kæmner Hans Bøyesen. Indl. 1 U.skr. og Segl: Test. 3 U.skr.: Hustruen og V.e. Udst. Kbhvn. 3. Mts. S. R. 81.
24. — And.sen, Hans, f. i Halland, Halmstad Herred, Getinge Sogn, ∞ Tyre Trudsdt., f. i Helsingborg. U. B. Ægtepagt. V.: isle Kbm. Guttorm And.sen Varbjerg og And. Børresen. Indl. 2 U.skr.: Ægtep., 2 U.skr. og Segl: V.e. Udst. Kbhvn. 8. Mts. 1682. S. R. 82.
24. — Hansen, Ole, Vognm., ∞ Anne Jensdt. U. B. V.: Ped. Ped.sen Starp og Niels Jac.sen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 7. Mts. 1682. S. R. 83.
8. Apr. Elffers, Gert, Vinhdl., i rum Tid ∞ Ingeb. Børgesdt., Enke e. Vintapper Hans Philip Büchsenstein, der havde Børn i forr. Ægtesk. U. B. V.: Glarm. Povl Chrf.sen og Sn. Elias Lange. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 9. Juli 1681. S. R. 101.
8. — Thorlachsen, Giisle, Bisp, ∞ Ragneidur Jonsdt. U. B. Han 2 G. før gift. Indl. 1 U.skr. og Segl: Test. Udst. Holum 1. Aug. 1680. N. R. 64.
8. — Povlsen, Povl paa Island. Arvinger: hans Br.: Bjørn P.'s Børn: Joen, Mogens og Sifverder Bjørnsen, Sigridder, Holmfrider, Ingeb., Ellen og Anne Bjørnsdt.e. V.: Stephen

- Thommesen, Bjørn Haldsen, Sigfus Thordessen, Haldgrimmer Haldsen, Grimer Sigurdsen og Joen Steinsen. Udst. Grund, Øiefjord 8. Juni 1674. N. R. 62.
8. Apr. Hammer, Jørg. Laur.sen, Kommunitetsprovst, ∞ Margr. Simensdt. Han har 2 smaa Døtre af forr. Ægteskab, hun u. B. V.: Sivert Sivertsen og Mikkell Jonsen. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Kbhvn. 6. Apr. 1682. S. R. 102.
11. Maj. Jæger, Joh., Slotsfgd., ∞ Margr. Garpen. U. B. Hans 4 Børn af forr. Ægtesk.: Magd., Anna Magd. Dor., Fr. Chr. og Charle Wilh. J. Ejer et Hus paa Frs.holm ved Nyhavn. V.: Lds.dommer Nicolaus Nissen og kgl. Km.tjener, Herman Weiberg. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test og V.e. Udst. paa Tysk. Kbhvn. 22. Apr. 1682. S. R. 148.
12. — Slutter, Joh., ∞ Gundel Nielsdt. U. B. Hun før gift. V.: Ped. Ped.sen Starp og Hans Rasmussen. Udst. Kbhvn. 28. Apr. 1682. S. R. 149.
17. — Jensen, Niels, Sn., f. i Halmstad, i rum Tid ∞ Margr. Larsdt., f. i Viborg i Jyll. Han før gift. U. B. Ægtepagt. V.: Eskadronsskr. Bertel Christensen og Hans Villadsen. Indl. 1 U.skr. og Segl: Test. 3 U.skr.: Hustruen og V.e. Udst. Kbhvn. 1. Maj 1682. S. R. 147.
6. Juni. Erichsen, Joh., i rum Tid ∞ Anne Christensdt. U. B. Hun før gift. Hans M.: Kirsten Hansdt. V.: Provst Henrik Borneman samt Hdlsme Hans Nielsen og Sør. Jensen Holderuph. Indl. 5 U.skr., 3 Segl: Test. og V.e H. N. og S. J. H. Udst. Kbhvn. 20. Maj 1682. S. R. 172.
10. — Munthe, Joh.s, Borgm., i 18 Aar ∞ Zilla Volchartsdt. Riisbrick. U. B. V.: Borgm. Pet. Trojel og Raadm. Hans Jensen Ørbech. Udst. Bergen 4. Mts. 1682. N. R. 94.
24. — Jensen, Julius, Murm.sv., ∞ Lisbeth Christensdt. U. B. Ægtepagt. V.: Thomas Jensen og Garver Peder Ped.sen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 15. Juni 1682. S. R. 175.
4. Juli. Becker, Jac., ∞ Maria. Han u. B., hun 1 Søn, 2 Døtre af forr. Ægtesk. Indl. 2 U.skr.: Ægtep. Udst. paa Tysk. Kbhvn. 5. Maj 1681. S. R. 182.
8. — Elers, Hans, i rum Tid ∞ Malene Ditl.dt. Heche. U. B. V.: Hdlsm. i Kbhvn. Joh. Jørgen og Underfgd. i Kbhvn., Hans Hansen Smidt. Indl. 2 U.skr. og Segl: Ægtep. 2 U.skr.: V.e. Udst. Nykøb. 26. Juni 1682. F. R. 43.
8. — Ild, Samuel Jensen, Pr., i rum Tid ∞ Maren Handsdt. U. B. Hustruen har før været gift. V.: Provst Oluf Andersen Tjæreby og Pr. Valentin Carstensen. Indl. 2 U.skr. og Segl: Ægtep. 2 U.skr.: V.e. Udst. Hunseby Pr.gd. 29. Maj 1682. F. R. 44.
12. Aug. von der Thie, Maurits, Assess. i Komm.koll., Enkem. 4 Børn: Else ∞ Jacob Hoe, Elisabeth ∞ Lorentz Mohr, Anna og Agnete v. der Thie. Annas og Agnetes Formyndere er Test.'s Sv.: Assess. Henr. Høyer og Jac Hoe. V.: Dr. Ole Borch og Pr. Michael H. Tisdorph. Indl. 1 U.skr. og Segl: Test. 2 U.skr.: V.e. Udst. Kbhvn. 8. Aug. 1682. S. R. 205.

15. Aug. Gyldenstjerne, Helle, Enke e. Niels Parsberg t. Restrup. S.r.: Holger og Verner P. Dt.: Lisabeth P., ∞ Jørgen Høeg t. Skjærso. Deres Børn: Niels og Anna Høeg, er Arvinger. V.: Test.s 2 S.r. Indl. 2 U.skr. og Segl: Sønnerne. 1 U.skr. Test. Udst. Viborg 11. Mts. 1682. J. R. 89.
19. — Skielderup, Jens Ped.sen, fhv. Stiftskr., i rum Tid ∞ Throne Christensdt. U. B. Udst. Arendal 28. Juli 1682. N. R. 117.
26. Spt. Rosenkrantz, Elisab. t. Høgholt, ∞ Knud Guldenstjerne t. Møllerup og Damsgd. Hans M.: Hilleborg Bilde, Enke e. Predbiørn Gyldenstjerne t. Møllerup. Hendes Br.e: Holg. og Jørg. R. t. Liungholm og Erik R. t. Høgholt. Indl. 4 U.skr. og Segl: Test. og Br.ne. Udst. 16. Juni 1682. J. R. 101 f.
14. Okt. Wilde, Reimer, ∞ Anna Sør.dt. 5 Børn døde. V.: Prok. And. Laur.sen Buch og Kbm. Hein Ditlofsen Fris. Indl. 1 U.skr. og Segl: Test. 3 U.skr.: Hustruen og V.e. Udst. Chr.havn 15. Aug. 1682. S. R. 248.
21. — Brync, Christen, Betj. ved Admir.t., i lang Tid ∞ Signe Jørg.dt. U. B. Ægtepagt. V.: kgl. Søkpt. Roluf Petersen og Vejer ved Holmen Hans Svendsen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 2. Okt. 1678. S. R. 252.
21. — Grave, Erik Mog.sen, Bisp, ∞ Anna Henr.sdt., Enke e. Mag. Chr. Melchiorsen. Hendes Søn af forr. Ægtesk.: Melchior Christiansen, nu død. Indl. 2 U.skr.: Ægtep. Udst. Aarhus 14. Okt. 1682. J. R. 109.
21. — Holm, Pet. Jensen, ∞ Bente Nielsdt. U. B. V.: Lambert Mandel og Chr. Cornelissen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 26. Mts. 1679. S. R. 253.
21. Nov. Ribolt, Frands, Kælderm., død før 21. Nov. 1682. F.: Hans R., ∞ Susanna. 2 Br.e: Fr. og Wilchen R. 2 Ss.e: Anna Sophie og Cath. R. Sv.: Fr. Mønnichmeyer. Fætter: Hans Dreyer. Legatar: »min gamle Ven« Mathias Zeidthüeber. V.: Dr. Hans Leth, kgl. Kmtj. Herman Weiberg. Rentekr. Claus Jørgensen og Hofsn. Hans Balche. Indl. 5 U.skr. og Segl: Test. og V.e. Udst. Kbhvn. 9. Juni 1682. S. R. 287.
25. — Didriksen, Christen, Bagerv., f. i Roskilde, ∞ Karen Hansdt. Hendes eneste Søn af forr. Ægtesk.: Jac. Henriksen. Han u. B. V.: Skom. Povl Gøtting og Messingarbejder Lorentz Carstens. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. Udst. Kbhvn. 22. Nov. 1682. S. R. 288.
28. — Gyldenstjerne, Knud t. Møllerup og Damsgd., død før 28. Nov. 1682, ∞ Elisab. Rosenkrantz. Morgengavebrev. V.: Hilleborg Bilde, Vibeke Bille, Enke e. Oluf Brochenhus, Fr. Ulr. Schult t. Findstrupgd. Morbr.e: Knud Bille t. Skjerrildgd. og Steen Bille t. Tirsbæk. Kopi. Udst. Møllerup 6. Juni 1682. J. R. 122.
1. Dec. Barner, Nic., Reg.sfeltskær i 18 Aar, i 22 Aar ∞ Cathr. Thormüllén. U. B. V.: Reg.sskr. Anthoni Barchman og Raadm. i Varde, Jens Madsen Rask. Indl. 3 U.skr. og

- Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Varde 8. Spt. 1682. J. R. 124.
2. Dec. Butienter, Joh., Kir. ∞ Karen Madsdt. U. B. V.: Raadm. Hans Hansen Spinck og Aud. ved vesterlehnske Reg., Georg Krüger. Udst. Chr.sand 14. Nov. 1682. N. R. 162.
8. — Pet.sen, Jens af Vibenshus, f. i Jylland, Børglum Herred. Understed Sogn, Skiftved By, ∞ Maren Christensdt. af Kbhvn. U. B. Ægtepagt. V.: Bager Richart Jorisen og Brygger Andr. Børresen. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Kbhvn. 9. Nov. 1682. S. R. 297.
9. — Hansen, Niels, Flm. hos Fru Anne Rammel, ∞ Elisab. Christensdt. U. B. Hendes Ss.: Anna Maria C. V.: Raadm. Steph. Olufsen og Byskr. Niels Simensen. Tidl. konf. Test. af 2. Juni 1668. Kopi. Udst. Grenaa 14. Febr. 1668. J. R. 134.
9. — Nielsen, Laur., i rum Tid ∞ Maren Eriksdt. U. B. V.: Pr. Christen Jensen Kobberøe og Byfgd. i Thisted, Emiche Eriksen. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Thisted 2. Nov. 1682. J. R. 135.
- 1683.
13. Jan. Solberg, Jonas Jensen, f. i Norge, Bohus Len, Romelanda Sogn, Solberg By, ∞ Anna Bendsdt., f. i Halland, Lindome Sogn, Duerøe By. U. B. V.: Isl.e Kbm. Key Ped.sen og And. Børresen. Indl. 2 U.skr. og Segl: Ægtep. 2 U.skr.: V.e. Udst. Kbhvn. 29. Dec. 1682. S. R. 7.
26. — Martens, Joh., ∞ Anniche Justis, da død for omtr. 14 Aar siden. Hun havde Børn af forr. Ægtesk. Han u. B. Ss.søn: Væver Rasmus Ped.sen, nu død; har Børn. Arvinger: Sv.e Andr. Knoch og Hans Henr. Grüner af Kbhvn. Legatarer: Rasmus Ped.sens Dt.e: Cath. og Lisbeth Rasmusdt., hans Enke: Margr. Vinche samt deres S.r: Joh. og Pet. Rasmussen. Test. konf. 10. Maj 1673. V.: Kobberrsm. Lor. Badstuber og Buntm. Erh. Eckert. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. Udst. Kbhvn. 16. Jan. 1683. S. R. 22.
6. Fbr. Meyer, Joh. Fr., Toldinsp. i Hels.ør, ∞ Dor. Margr. Sebalt. U. B. V.: Kanc.forv. Rasmus Rasmussen og Renteskr. Ped. Madsen. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Kbhvn. 15. Jan. 1683. S. R. 35.
10. — Laur.sen, Niels, i rum Tid ∞ Magd. Olufsd. U. B. V.: Byskr. Laur. Rask og Hdlsm. Henr. Horneman. Udst. Throindhj. 20. Jan. 1683. N. R. 16.
10. — Lassen, Mikkel, i 28 Aar ∞ Sidsel Jensdt. U. B. V.: Kd.støber Hans Nielsen og Hans Sør.sen Gylling. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Aarhus 22. Jan. 1683. J. R. 10.
24. — Marchedaner, Berthe, Jfr. Br.: Ldsdommer Hans Olde-land. Dennes S.r.: Hans og Chr. O.; den ene af dem blev Page, den anden kom til Artilleriet; de arve Test. Afd. Ss.: Anne M., Enke e. Hans Kaas t. Lindskov. Test.t nævner en Del Jordegods i Lunde Hrd. samt andetsteds. Test.s afd. Forældre hviler i Rønningesøgd. Kirke. V.: Gehr. Helmuth Otto, Frih. af Vinterfeld og Bar. Rud.

- Abrah. v. Putbusch. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. Udst. Kappendrup 26. Jan. 1683. F. R. 5.
1. Mts. Trittsler, Hans Ernst, ∞ Margr. Hvitfeldt. V.: Hendes M.: Margr. Hvitfeldt, Enke e. Thomas Dyre, Ob. Joh. Arnold, Ob. Casper H. Huusman og Maj. Hans Trittsler. Udst. Tomsgd. 2. Juli 1682. N. R. 26.
  6. — Siersløf, And. Hansen, Pr., i rum Tid ∞ Anna Rasmusdt. U. B. Ægtef. ikke før gifte. V.: Provst Henr. Bornemann og Pr. Rasmus Büssing. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Lille Lyndby 1. Mts. 1683. S. R. 61.
  24. — Christensen, Jens, i rum Tid ∞ Mette Christensdt. Biering. U. B. V.: Jens Nielsen Himmerig og Christen Laur.sen Hobro. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Aalb. 4. Mts. 1683. J. R. 20.
  14. Apr. Bendsen, Svend, Brygger, f. i Pederstrup, Aarstad Herred. Halland, i rum Tid ∞ Margr. Rasmusdt. Munch, f. i Kbhvn. U. B. Han har ingen Børn med forr. Hustru; 2. Hustru ikke før gift. V.: Kanc.forv. Rasmus Rasmussen og Ped. Madsen. Indl. 2 U.skr. og Segl: Test. (S. B. S.) og R. R. 2 U.skr.: M. R. M. og P. M. Udst. Kbhvn. 31. Dec. 1682. S. R. 97.
  5. Maj. Eskildsen, Christen, Raadm., ∞ Sophie Christensdt. Bang. U. B. Test. har før været gift med Siri And.dt. Hach. M.: Marie Arildsd. Stiff.: Christen Larsen i Fladeby i Enebak Pr.gæld. Ss.: Maren Gundersdt., Enke e. Jens Laur.sen. Stifsøn: Hans Carstensen. Gudsøn: Joh. Petter, Søn af Borgm. Fr. Bremmer. 4 Sv.e: Sivert Ped.sen [∞ Kirsten Hansdt.] — deres Søn: Eskild — [Forp.] Thomas Ped.sen [∞ Else Hansdt.]; — deres Søn: Eskild — Mikkel Nielsen [∞ Anna Hansdt.] — deres Dt.: Maren — og nu afd. fhv. Jernværksdir. Lars Hammer [∞ Marta Hansdt.] — hans Dt.: Sire. Fasterdt.: Margr. Sivertsdt. V.: Overform. Niels Hafvorsen, Fattigforst. Christen Chr.fsen, Pr. Ped. Evensen Leuthenius og Sorenskr. Jørg. Boye. Udst. Chria 3. Mts. 1676. N. R. 48. Jfr. n. aab. Br. 49 f. af 5. Maj 1683.
  19. — Cordes, Chrf., ∞ Cath. Rigk (Rieken). U. B. V.: Herm. Schultz og Mikkel Ulrich. Udst. Bergen 13. Mts. 1683. N. R. 59.
  2. Juni. Rasbech, Chr., i rum Tid, ∞ Karen Nielsdt. U. B. V.: Laur. Aldrop (Allerup) og Ped. Poulsen, begge Hdls. i Thronhj. Udst. Aresvig 12. Apr. 1683. N. R. 63.
  4. — Chrf.sdt., Lisbet, Enke e. Thomas Gilbertsen. Søskende-børn: Bernt Jansen, nu død, Oluf Mog.sen i Sundføre, Karen Mog.dt., Enke e. Jacob i Førde og Karen Cordtsdt., Dt. af afd. Dr. Cordt. V.: Pr. Jens Sør.sen Hofman og Kpl. Jens Jonassen. Udst. Bergen 23. Jan. 1677 med Tilføjelser af 19. og 20. Jan. 1680. N. R. 64 f.
  8. — Lerche, Peder, Brygger, ∞ Anna Friis. U. B. V.: Hdls. e. Fr. Werdelman og Joh. Georg Mercher. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 9. Fbr. 1683. S. R. 156.

16. Juni. Mog.sen, Willum, Skipper, i rum Tid ∞ Anna Christensdt. U. B. V.: Pr. Michael H. Tisdorph og Bager Nic. Steensen. Indl. 2 U.skr.: Ægtep. 2 U.skr. og Segl: V.e. Udst. Kbhvn. 30. Maj 1683. S. R. 171.
16. — Rasmussen, Rasmus af Biørum, Enkem., 2 G. før gift, har mange smaa Børn. ∞ Alhed Joh.sdt., død før 20. Mts. 1683. Ægtepagt. Hendes Fætter: Forv. paa Elkjær, Arnoldus Dyssel. V.: Pr. Hans Tøgersen Rosenberg og Herr.fgd. Morten Kiærulf. Indl. 4 U.skr. og Segl: Test. A. D. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Elkjær 2. Nov. 1682. J. R. 56.
19. — Jensen, Henr., i rum Tid ∞ Maren Svendsdt. Børnene længst døde. V.: Provst Henr. Bornemann og Byskr. i Kbhvn., Chrf. Andreasen Tønder. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 11. Apr. 1682. S. R. 179.
23. — Hansen, Hans, Raadm., ∞ Karen Cornelisdt. de Lange. Ægtepagt. V.: Postm. Rutger Werdelman og Evert Robertsen. Udst. Bergen 5. Juni 1683. N. R. 80.
22. Aug. Nold, Chr., Prof., Ejer af Vibygd., ∞ Maria Elligers. Hendes Søn af tidl. Ægtesk.: Chr. Kurtz (skal fremtidig kaldes: Chr. Nold), desuden 4 S.r. og 2 Dt.e. 3 Ss.e: Sidse og Ellen samt afd. Birg. Nold; hun har 4 Børn. Br.s.: Jac. Gertsen. V.: Dr. Oluf Borch, Kpl. Laur. H. Hylling. Indl. 2 U.skr. og Segl: Ægtep. 2 U.skr.: V.e. Udst. Kbhvn. 18. Aug. 1683. S. R. 239 f.
6. Okt. Tellefsen, Jens, Tømmerm., forlovet med Kirsten Mort.sdt., Enke e. Jens Gertsen. Br.e: Iver og Sør. T. af Øiestad, Ss.e: Maren og Anne Tellefsdt. Test. døde i Okt. 1682.
1. Brev udst. Øster Riisøer 4. Okt. 1682. V.: Tolder Jens Smidt, Rasmus Clemendsen, Skipper Cornelius Dan.sen, Havnefgd. Jac. Adamsen Dahl og Barber Daniel Schleif.
2. Brev udst. af Br.e: I. og S. T. Øster Riisøer 16. Okt. 1682. V.: Tolder Jens Smidt, Jac. Preus, Rasmus Clemendsen og Mikkel Nielsen Bang. N. R. 111.
9. — Ruus, Christen Laur.sen, Byfgd. i Sæby, i rum Tid ∞ Joh.e Samuelsdt. Gesmels. U. B. Ped. Laur.sen Ruus og Byskr. Christen Olsen. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Sæby 24. Aug. 1683. J. R. 89.
3. Nov. Brandt, Casper Nielsen, i rum Tid ∞ Anne Kielsdt. U. B. V.: Mikkel Lassen og Hans Sør.sen Gylling. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Aarhus 15. Okt. 1683. J. R. 94.
24. — Iversen, Niels, ∞ Kirsten (Kirstine) Jac.dt. U. B. V.: Kpl. Rasmus Olufsen (Thestrup?) og Tolder Ped. Schow. Indl. 4 U.skr. Ægtep. og V.e. Udst. Fredericia 12. Nov. 1683. J. R. 106.
- 1684.
5. Jan. Jensen, Joh., i rum Tid ∞ Kirstine Musel. U. B. V.: Byfgd. Peder Hansen Marop og Knud Bert.sen Brun. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Køge 3. Jan. 1684. S. R. 5.

5. Jan. Clemmendsen, Jørg., i rum Tid ∞ Maren Madsdt. U. B. V.: Nic. Svitzer og Laur. Bech. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og L. B. 2 U.skr.: M. M. D. og N. S. Udst. Kbhvn. i Dec. 1683. S. R. 6.
29. — Hansen, Niels, ∞ Gundel Nielsdt. U. B. V.: Anthoni Rents og Peder Bendsen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 22. Jan. 1684. S. R. 20.
29. — Jensen, Ped., i rum Tid ∞ Kirsten Ellen And.sdt. U. B. V.: Borgm. Cort Plum og Jac. Bortigh. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Køge i Aaret 1684. S. R. 21.
9. Fbr. 3 norske Brødre: Torben, Ulrik og Jørg., kaldet Ryttere, nu døde tilligemed 2 andre Br.e. Arving: Chr. Bjelke, en Frænde af dem, til Betaling for Laan. Mundtlig bevidnet Testamente. N. R. 24.
26. — Thulesen, Steen, 61 Aar gl., i rum Tid ∞ Maren And.dt., 69 Aar gl. Han u. B. Hendes Børn af forr. Ægtesk. er døde. V.: Kpl. Jens R. Stud og Skipper Ped. Jensen Stiernsund. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 22. Fbr. 1684. S. R. 48.
3. Mts. Ped.dt., Anne, ∞ Borgm. Christen Henr.sen Hejdemarch. U. B. Han har Børn af forr. Ægtesk. V.: Carl Ped.sen og Oluf Mikkelsen. Udst. Fr.hald 27. Nov. 1683. N. R. 45 f.
4. — Laur.sen, Ped., f. i Skive, i rum Tid ∞ Maren Ped.dt. U. B. Ægtef. ikke før gifte. V.: Vinhdl. Math. Wessen og Karm. Morten Hansen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. (P. L. S.) og V.e. 1 U.skr.: M. P. D. Udst. Kbhvn. 1. Mts. 1684. S. R. 63.
19. — Essenbech, Hans Rasmussen, i rum Tid ∞ Karen Fr.sdt. U. B. V.: Brygger And. Rasmussen og Hørkr. Math. Jensen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 7. Mts. 1684. S. R. 79.
22. — Cracowitz, Hans, ∞ Elisab. van Wickevoort. U. B. V.: Hans Pet.sen Schowert og Markus Kurtz. Indl. 2 U.skr. og Segl: Ægtep. 2 U.skr.: V.e. Udst. Kbhvn. 10. Mts. 1684. S. R. 80.
12. Apr. Hofgaard, Tyge, i rum Tid ∞ Malene (Magdalene) Thommesdt. Høeg. U. B. V.: Halvor Sør.sen Borse og Torkild Madsen. Udst. Porsgrund 4. Spt. 1683. N. R. 61.
15. — Rasmussen, And., f. paa Fyn, ∞ Anne Abrah.sdt., f. paa Gulland. U. B. Test. har Ss.børn her i Landet. V.: Hdlsm. Joh. Pet.sen Klein og isl. Kbm. Oluf Jonsen Klov. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 3. Apr. 1684. S. R. 103.
19. — Wroe, Nic., ∞ Magd. Wigants, Kræmmer Povl Dønnichs Enke. Hun har Børn af tidl. Ægtesk. V.: Kir. Wilh. Blanchenheim og Prok. And. Laur.sen Buch. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Kbhvn. 28. Dec. 1683. S. R. 104.
19. — Lund, Math. Hansen, Pr., ∞ Maren Nielsdt. U. B. V.: Ped. Clemmendsen og Ped. Christensen af Skelskør. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Aggersø 4. Mts. 1684. S. R. 105.

19. Apr. Hass, Hans Nielsen, i rum Tid ∞ Kirsten Jonsdt. U. B. V.: Hdlsn. Chr. Jensen Dobbeltstein og Laur. Nielsen Bech. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 3. Apr. 1684. S. R. 106.
22. — de Pietà, Diderich Roderigo, Maj., ∞ Christina Elisab., f. v. Brandt. U. B. V.: Gr. Otto Didr. Schach, Gen.maj. Hans Schach og Ob. Ehrenreich v. Preen. Udf. af Not. publ. Kopi. Udst. paa Tysk. Kbhvn. 29. Maj 1682. S. R. 117.
21. Maj. Svendsen, Niels, Tolder, ∞ Mette Jensdt. U. B. V.: Pr. Joh. Christensen Skipper og Byfgd. And. Christensen. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Mariager 19. Apr. 1684. J. R. 37.
28. — Olufsd., Bodil, Enke e. Brygger Jens Ped.sen. U. B. Tidl. Test. konf. 2. Apr. 1677. Jens Ped.sens Børn er eneste Arvinger. V.: Enkens Lavv., Brygger Hans Schrøder samt Eskild Jensen og Eilert Stuhr. Indl. 4 U.skr. og Segl. Test. (Mandens S.) og V.e. Udst. Kbhvn. 10. Maj 1684. S. R. 171.
31. — Gandrop, Jens Madsen, ∞ Anna Gerber, Enke e. Ritm. Volf Ravn, skudt i Skaane krigen. Hendes Børn af forr. Ægtesk.: Utilia Maria, Salomon og Volf R. Hendes F.: Postm. Salomon Gerber. Sv.: Amtskr. Pet. Klein. V.: S. Gerber og P. Klein. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Viborg 2. Maj 1684. J. R. 40.
10. Juni. Bugge, Henr. Laur.sen, ∞ Beate Sophie Hansdt. U. B. V.: Fætteren, Pr. Niels Hansen Gram og Sv.: Forv. Fr. Ped.sen. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Linderumgd. i Vendsyssel 24. Apr. 1684. J. R. 42.
20. — Danti, Pierre, i rum Tid ∞ Anne Pairot, f. i Langer i Burgund. Børnene er døde. V.: Pet. Holmer og Jac. Feltman. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 3. Juni 1684. S. R. 199.
20. — Holst, Evert, ∞ Marie Hylsemans. U. B. Hans 6 Børn i forr. Ægtesk. med Maria, Henr. Dreyers Dt.: Henr., Hans, Mathias, Else, Anna og Maria H. V.: Sv.e Assess.e Henr. Høyer og Hans Nielsen Aalborg. Konzept. Udst. Kbhvn. 24. Maj 1684. S. R. 200.
28. — Willadsen, Peder, Byfgd., ∞ Elsebeth Henr.sdt. U. B. V.: Pr. Rasmus Büssing og Byskr. Hans And.sen. Indl. 4 U.skr. : Ægtep. og V.e. Udst. Chr.havn 23. Mts. 1683. S. R. 205.
1. Juli. Lange, Chr. Rasmussen, f. i Rudkøb., ∞ Anne Povlsdt., f. i Skaarup, Ravnkilde Sogn i Jylland. U. B. Hendes Søn af forr. Ægtesk.: Povl Frøling. V.: Kpl. Laur. H. Hylling. Hendes Stifson: Jost Frøling og Gr.sm. Jokum Pet.sen. Indl. 4 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 19. Mts. 1684. S. R. 208.
1. — Angel, Lor. Mort.sen, ∞ Margr. Ped.dt., Enke e. Lauge Jensen. Han 2 G. før gift og har 8 S.r og 3 Dte. Udst. Thronhj. 7. Juni 1684. N. R. 90.
23. — Hofgaard, Steph. Rasmussen, Byskr. i Horsens, ∞ Karen Espensdt. U. B. V.: Tolder Chr. Nielsen og Forv. paa Stens-

- ballegd., Bertel Hansen Fæder. Konzept. Udst. Horsens 11. Juni 1684. J. R. 57.
8. Aug. Ped.sen, Laur., fhv. Tjener ved Køkkenskriveriet, f. i Sjælland i Vraaby, ∞ Joh.e Mathiasdt., f. i Skovby ved Haderslev og gift før. U. B. V.: Hans Jensen Vinding og Ebbe Levesen. Indl. 2 U.skr. og Segl: Ægtep. 2. U.skr.: V.e. Udst. Kbhvn. 2. Aug. 1684. S. R. 226.
12. — Ped.sen, Niels, Mellemligger i Nørreport, ∞ Ingeb. Jørgensdt. U. B. V.: Garver Peter Dorg og Jens Ped.sen. Indl. 2 U.skr.: Ægtep. 2 U.skr. og Segl: V.e. Udst. Kbhvn. 8. Aug. 1684. S. R. 228.
14. — Resen, Ped. Povlsen, i 15 Aar ∞ Maren Mikkelsdt. U. B. Udst. Grande i Overhalden 24. Juni 1684. N. R. 105.
16. — Schøller, Anne Eilersdt., Enke e. Jens Friis. Hans Br.: Wincents F. Hendes Br.dt.: Maren Schøller, ∞ Jan Wessel. Gavebrevet omfatter Fossum Saug og en Del Jordegods. V.: Enkens Lavv., Bisp Chrf. Sletter og Kommissarius Ped. Tønder. Udst. Kbhvn. 12. Apr. 1683. N. R. 106.
16. — Børgesen, Børge, boende paa Totland i Hjelmelands Skibrede, ∞ Maritte Laur.sdt. U. B. V.: Hendes F.br.: Bjørn Øchland, Joen Walde og Toer Fænold. Udst. Nesom (Nasse?) 24. Maj 1684. N. R. 109.
21. — Glob, Christen Christensen, Pr. ∞ Elisab. Nielsdt. Knoph. U. B. V.: Pr.e Christen Jensen Blichfeld og Ped. Villumsen Lange. Konzept. Udst. Bringstrup 16. Aug. 1684. S. R. 233. Kasseret og ikke registreret.
21. — Waltken, Philip, Silkefarver, ∞ Cath. Robbers (Robbius). U. B. V.: Chrf. Mathiesen og Abrah. Gras. Indl. 3 U.skr. og Segl: Ægtep. og Not. publ. 2 U.skr.: V.e. Udst. paa Tysk. Kbhvn. 17. Dec. 1682. S. R. 234.
1. Spt. Munk, Eiler Jensen, Pr., en Tid lang ∞ Inger Rasmusdt. U. B. V.: Bisp Søren Glud og Pr. Laur. Olsen Wroe. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Bjerregrav Pr.gd. 27. Apr. 1684. J. R. 69.
3. — Loss, And. Jensen, Hosp.pr., i rum Tid ∞ Karen Fr.sdt. Ægtef. har ikke været gift før. U. B. V.: Tolder Chr. Nielsen Toldorph og Toldbetj. Jonas Svendsen Halmstad. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Horsens 12. Aug. 1684. J. R. 70.
12. — Ernst, Jokum, i 16 Aar, ∞ Anna Catr. Nielsdt. U. B. V.: Hdlsn. Just Schowert og Fr. Knudsen Gamborg. Indl. 4 U.skr.: Ægtep. og V.e. Udst. Kbhvn. 8. Aug. 1684. S. R. 248.
16. — Brandt, Henr., Hatstafferer, i rum Tid ∞ Anna Margr. Pettkam. U. B. V.: Hans Jørg. Mensching og Joh. Dauw. Indl. 5 U.skr. og Segl: Ægtep., V.e samt Not. publ. Udst. Kbhvn. 25. Aug. 1684. S. R. 255.
19. — Ped.dt., Maren, Enke e. Mads Hansen og død før 19. Aug. 1684. Arvinger: Hans Ped.sen og Maren Mikkelsdt. (repr. ved Ped. Sør.sen). V.: Pr. Niels Hansen Arensberg og Borgm. Laurits Thorsen m. Frue Catr. samt Boel Hansdt, ∞ Simon Jac.sen, Maren Hans Nielsens og Karen Christensdt., ∞ Jac. Madsen. Indl. 2 U.skr. og Segl: N. H. A. og L. T. samt under Tilføjelsen 4 U.skr. og Segl: N. H. A., L. T.,

- Cath. L. T.'s og K. C. 3 U.skr.: Maren H. N.'s, Boel H. D. og P. Sør.sen. Udst. Varde 14. Maj 1684. J. R. 83.
20. Spt. Jac.sen, Knud, Pr., i rum Tid ∞ Anne Ped.sdt. U. B. V.: Provst Mathias [Davidsen] Reutze og Forp. paa Helle-rup, Lor. Carstensen. Indl. 4 U.skr. og Segl: Ægtep. og V.e. Udst. Ringe Pr.gd. 2. Spt. 1684. F. R. 58.
23. — Schowert, Hans Pet.sen, ∞ Anna Madsdt. U. B. V.: Pr. Rasmus Büssing, Bernh. Thomasen og Math. Ped.sen. Indl. 4 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Chr.havn 18. Spt. 1684. S. R. 263.
27. — Fries, Joh., død inden 27. Spt. 1684. Arving: Test.'s afd. Ss.: Heilvig Fr.'s Søn: Lars Schiering. Legatarer: Gert Pohlman, Jokum Horn, Margr. Larsdt. og Lars Nielsen Dt., som er Test.'s Guddt. V.: Sv.: Gregorius Fleischer, Hans Frich og Gert Pohlman. Indl. 4 U.skr. og Segl: Test. og V.e. Udst. Kbhvn. 25. Spt. 1684. S. R. 265.
4. Okt. Olufsen, And., ∞ Mette Jensdt. U. B. V.: Kæmner Hans Levesen og Povl Hansen. Indl. 2 U.skr. og Segl: Test. og H. L. 2 U.skr.: Hustruen og P. H. Udst. Kbhvn. 5. Spt. 1684. S. R. 275.
7. — Aarøe, Samuel Nielsen, i 30 Aar, ∞ Else Gregersdt. U. B. V.: Pr. Jens R. Stud og Jens Jensen Klog. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 6. Spt. 1684. S. R. 284.
7. Okt. Rodsteen, Erik. 3 Ss.e Agata, Ingeb. og Vibeke R. V.: Steen Hondorph t. Frøslev og Hans Kaas t. Hastrup. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. Udst. Kbhvn. 25. Spt. 1684. J. R. 95.
11. — Borregaard, Christine Mort.sdt., Enke e. Jørg. Rotchilt. U. B. Afd. S.: Laur. Jørg.sen R., dennes Enke: Dor. Thomasdt. Skrøder bliver eneste Arving. V.: Andr. Kellinghuusen og Henr. Svitser. Indl. 3 U.skr.: Test og V.e. Udst. Kbhvn. 19. Aug. 1684. S. R. 285.
18. — Ibsen, Povl, ∞ Trine And.sdt. U. B. Hendes Søn af forr. Ægtesk.: Torkild Kielsen. V.: Byskr. Mogens Laur.sen og Erik Vandel. Udst. Chr.ia 15. Aug. 1684. N. R. 141.
25. — Ped.sen, Niels af Chr.ia, ∞ Mette Jensdt. U. B. N. R. 142.
8. Nov. And.sen, Niels, i rum Tid, ∞ Anne Hansdt. Hagerup. U. B. V.: Rasmus Rasmussen og Richert Richertsen. Udst. Seltenes i Romsdalen 21. Mts. 1684. N. R. 149.
8. — Sør.sdt., Karen, Enke e. Niels Rasmussen. Søn: Henr. Jen-sen, ∞ Maren Svennisdt., nu begge døde. Legatarer: Holger Knudsen Kaabberrød og Anne Laur.sdt., Test.s afd. Søns Hustrus Br.dt. Lavv.: Povl Iversen. V.: Kpl. Laur. H. Hylling, Chr. Rasmussen Lange (Slange) og Ove Mikkelsen. Indl. 1 U.skr.: Test. 5 U.skr. og Segl: V.e, Lavv. og H. K. K. Udst. Kbhvn. 4. Maj 1684. S. R. 307.
22. — Abbesté, Michel, ∞ Maria Tingnagels. V.: C. Moering og Joh. Sechman. Konzept. Udst. paa Hollandsk. Kbhvn. 2. Okt. 1684. S. R. 317.
29. — de Wiggers, Wilh., Assess. i Komm.koll., i rum Tid ∞ Eleon. Christina de Merode. U. B. V.: Etr. C. M. Lund og Vicelavn. H. Stochfleth. Udst. Chr.ia 7. Nov. 1684. N. R. 161.

6. Dec. Terkelsen, Mads, Kleinsm., i rum Tid ∞ Maren Olufsd. U. B. V.: Jens And.sen og Niels Jensen. Indl. 3 U.skr. og Segl: Test. og V.e. 1 U.skr.: Hustruen. Udst. Kbhvn. 27. Nov. 1684. S. R. 330.
20. — Florsen, Joh. (Jan), i rum Tid ∞ Trine Svendsdt. U. B. V.: Claus Worm og Erik Ancher. Udst. Chr.ia 20. Nov. 1684. N. R. 170.
23. — Agrel, Niels And.sen. Principal: kgl. Køkkeninsp. Evert Kruse, der arver Boet. Test. har en M. og 2 Ss.e. V.: Chrf. Danchel og Wm. Robbens. Indl. 3 U.skr.: Test. og V.e. Udst. Kbhvn.'s Slot 16. Nov. 1684. S. R. 345.

(Fortsættes.)

En „russ“, som holdt regnskap.

Meddelt af **P. N. Arentz.**

Der har virkelig eksistert en saadan russ engang, men det er nu 160 aar siden han levet. Det var nemlig i aaret 1764 — altsaa i den seneste del av Fredrik V's regjeringstid — at den unge Peter Arentz, som da drog fra Bergen til Kjøbenhavn for aa underkaste sig examen artium, innlot sig paa aa føre regnskap under sitt fravær fra hjemmet.

Til nærmere orientering forudskikkes følgende:

Peter Arentz var født i Askvoll i 1747 og levet sine barndomsdager der, inntil han i 1760 fulgte sin far til Bergen. Efter aa være flyttet til Bergen blev han ikke satt inn i latinskolen der, men fremdeles som tidligere undervist hjemme av sin halvbror, Michael Stub Arentz, ialfall til i 1762. Og han blev ikke dimittert fra latinskolen, men privat. Hverken han selv eller hans far eller søskende kunde i 1764, da han som russ reiste til Kjøbenhavn, ennu regnes som »bergensere«. De var alle innflyttere i Bergen. I 1764 deponerte Peter Arentz og blev senere teologisk kandidat, men døde i Bergen allerede 4. oktober 1771, altsaa bare 24 aar gammel.

Hans foreldre var prost i Søndfjord og sogneprest til Askvoll Fredrik Arentz¹⁾, som i 1760 blev sogneprest til Nykirken i Bergen og i 1762 biskop der, — og dennes annen hustru, Dru de Frimann, som var datter av prost og sogneprest til Selje, Claus Frimann. — Biskop Arentz hadde flere barn, hvoriblandt den nevnte Michael Stub Arentz og Susanne Arentz, som blev gift med prest ved Bergens domkirke, Johan Plathe Bruun, samt Fredrik Christian Holberg Arentz, som senere blev rektor ved Bergen skole og titulær professor, men som ved den tid, som det her er tale om, var lektor i matematik ved det efter biskop Erik Pontoppidans forslag opprettede Seminarium Fredericianum²⁾ i Bergen. En søster av biskop

¹⁾ Om ham se bl. a. Lassens stamtavle over familien Arentz. Lampe: Bergens stifts biskoper m. v. Bang: Den norske kirkes historie, med der forekommende henvisninger.

Et malet portrett av ham tilhører hans sønns sønnesønns sønnesønn, Erik Arentz, generalkonsul i Melbourne.

²⁾ En institusjon som »fremstod nærmest i tilknytning til Franckes Pædagogium regium«, se Einar Sigmund i Bergens hist. forens. skrifter nr. 24, for 1918.

Arentz, Anna Schjelderup Arentz, blev annen gang gift med presten Herman Treschow¹⁾, som var sogneprest til Vaage, men — ved bytte med sogneprest Johan Storm (dikteren Edvard Storms far) — blev sogneprest til Karise i Sjælland og senere (1754) sogneprest til Søllerød. — Peter Arentz var altsaa fetter til sønnerne der i huset. Likesaa var han gjennom sin mor fetter til dikterne Claus Frimann og Peder Harboe Frimann; og han var omtrent jevnaldrende med den førstnevnte.

Det hele regnskap, titelsiden innbefattet, inntar ikke mer enn tre blader uttatte av en almindelig »stilebok« i kvartformat. Boken, som nu med sit øvrige innhold er overlatt Bergens museums bibliotek, var hovedsakelig brukt til avskrifter av sange og andre rimerier. Heriblant forekom ogsaa en avskrift av »Holbergs Hendelser i Plutonis Rige«. Det var jo noksaa naturlig at Arentz næret interesser for Holberg, den store mester, som var død ikke mer enn 10 aar før Arentz blev student. Holberg raked saa høit op, at han nødvendigvis maatte beskjefte sin nærmeste eftertid. Og hertil kom for Peter Arentz's vedkommende, at han paa en maate stod i personlig slektsforbindelse med Holberg, idet hans halvsøskende jo hørte med til mestrens nærmeste slekt. — Ennvidere inneholdt boken en gjengivelse av Nils Heibergs »Bonden i Brudlaupsgarn« (Nr. 251 i O. Vig: Sange og Rim) — en vise, der som bekjent blev skrevet til prestedatteren Sofie Heibergs bryllup med sogneprest Andreas Pedersen Heiberg i Sogndal den 28. juli 1734, og som har været holdt for et av de tidligste literære produkter paa norsk bygdemaal. Efter hvad godseier G. F. Heiberg velvillig har meddelt mig, er denne gjengivelse av visen den beste han har lest, idet Søndhordlandsdialekten, som visen er skrevet i, her synes aa være temmelig uforfalsket, mens der i de fleste andre avskrifter er kommet inn meget Telemarks-dialekt.

Den omstendighet at Peter Arentz har optatt denne vise i sin lille samling, kan tyde paa, at han har næret nogen interesse for bygdemaalene. Han var i saa fall ikke alene om saadanne interesser innfor det kull av studenter, som han tilhørte, for blandt dem treffer man ogsaa Edvard Storm, som jo antas allerede dengang

¹⁾ Han var sønn av den generaltollforvalter Herman Treschow i Trondhjem — som mottok Griffenfeld i sit hus da denne i 1698 endelig blev løslatt fra fengslet paa Munkholmen, — og en bror av den Gerhard Treschow (student 1720), som i 1726 ergret Ludvig Holberg ved under merket Michel Hansen, Brendevinsbrænder og Øltapper i Kalunborg, aa utgi et versificert angrep paa hans Metamorphosis. Gerh. Treschow stod i navnet som utgiver av Danske Jubellærere, men den egentlige samler var biskop P. Hersleb. (Se Bricka).

aa ha skrevet nogen av sine »døleviser« i Vaagemaal. — Og det er lett aa se at Peter Arentz's far og søskende ialfall hang sterkt ved bygdefolket i sin egen hjembygd¹⁾. Hans far hadde levet sammen med denne befolkning i over 30 aar, og det var kun motstrebende at han omsider lot sig overtale til aa forlate disse sine kjære bygdefolk, hvis livsvilkaar han saa godt kjente og forstod²⁾. Og ikke før var Peter Arentz's eldste halvbror Hans Arentz færdig med sine studier, før han gikk tilbake til de hjemlige trakter og blev soren-skriver i Søndfjord, hvor han saa forblev hele sitt liv, likesom han herfra i sin tid utga sin Søndfjordsbeskrivelse (inntatt i Topografisk Journal). Det er ellers trolig at dersom Peter Arentz hadde fattet saadanne interesser, saa kunde det ialfall i nogen grad skyldes innflytelse fra Pontoppidan's skrifter og virksomhet. Pontoppidan hadde jo i 1749 utgitt sin *Glosarium Norvegicum* eller samling av rare norske ord, — dialektuttrykk, som han ennog tildels vilde ha innforlivet i det danske sprog for saaledes aa redde dette mot over-svømmelse av fremmedord.

Ganske saaledes gikk det som bekjent ikke; men man maa her uvilkaarlig tenke paa at det i virkeligheten var en til Danmark avgitt norsk kraft, som i *Ludvig Holbergs* skikkelse tilførte det danske aandsliv den fornyelse, som det i saa høi grad tiltrengte. Til gjengjeld var det en dansk mann som igjennem lange tider fikk den største innflytelse paa aandslivet her i landet. Denne mann var netop dr. *Erik Pontoppidan*, i flere aar Bergens kraftige og virksomme biskop. Gjennem sin stilling i og til geistligheten og gjennem den forklaring³⁾ til Luthers kate-

¹⁾ Vel et hundre aar tidligere levet netop i denne hjembygd en prest, *Christen Jenssøn Askevold*, som er merkelig derved, at han var en av de meget faa, som i hin tid syslet med morsmaalet og navnlig samlet norske dialektord og talemaater. Han utga i 1646 »Den norske Dictionarium eller Glosebog, — Alle dem udi Danmarck og Norge, som haffve lyst at vide det Norske Lands Vjs oc Maal til en løstig tjds fordrift oc kundskab«. Der er dog intet som tyder paa, at erindringen om dette hadde holdt sig ned til Peter Arentz's tid. *Christian Jenssøn* druknet tillikemed sine baatsfolk *St. Hansdag* 1653 paa hjemreisen fra en annexreise (*Lampe* II, s. 106).

²⁾ Jfr. det av *Lampe* efter biskop *Brun* gjengitte trekk: Arentz kom en søndag til et av annexene. Et sildebjerg hadde trengt sig inn i en bukt. »Gud signe dig, far«, sa nogen av almuen, »kort preken idag, at vi kan stenge med noten, før denne velsignelse gaar fra landet. »Nei«, sa presten, »flux ut med noten, kom saa i kirken, saa vil jeg preke om Ham som har nøkkelen til avgrunnen«. Og det skjeddte saa.

³⁾ Om den motbør den i begynnelsen møtte, se bl. a. *Aage Skavlan*: *Historiske billeder*, hvorefter biskop *Nannestad* i Trondhjem ennog vilde ha boken brennt. — Ogsaa *Fredrik Arentz* utga samtidig med *Pontoppidan* en *katekismus-forklaring*, som av *Bang* betegnes som et for sin tid fortrinlig arbeide; men den maatte vike for *Pontoppidans* forklaring. Langt senere utga den danske biskop *Peder Krog Meyer* (*Student* fra Trondhjem) en lærebok,

kismus, som han 1737 hadde utgitt, og som hos oss i mer eller mindre uforandret form blev pløiet og terpet av hver generasjon helt ned til vaare dager, formaadde han kanskje mer enn nogen annen siden Olav den hellige aa sette sitt preg paa aandslivet her i landet. Dette var naturligvis navnlig tilfellet paa teologiens og religionens omraade. Men ogsaa paa andre felter inntok han, som vi allerede har sett, en ledende plass, ikke minst i studiet av Norges land og folk. Og den begeistring, hvormed han uttalte sig herom, kunde ikke undgaa aa fenge i de unge sinn, hvor en særskilt norsk nasjonalfølelse hadde begyndt aa gro frem. Et bevis for at heller ikke den familje, hvortil Peter Arentz hørte, stod utenfor denne bevegelse, tør man vel se i det lille skrift, som hans halvbror, den ovenfor nævnte sorenskriver Hans Arentz, nogen aar senere utga under titlen »Grundtegning av den fornuftige Norske Patriotisme«. Det var da ogsaa denne spirende nasjonalfølelse, som dannet grunnlaget for den sterke innbyrdes sammenslutning av de studerende nordmenn i Kjøbenhavn til et slags fremmedkoloni, og som netop i Peter Arentz' studietid vokset sig frem til saadan bevisthet og kraft, at den i april 1772 — altsaa nøiaktig et halvt aar efter hans død — kunde sette sin blomst i stiftelsen av **D e t n o r s k e s e l s k a p**.

Ved den tid, da Peter Arentz blev student, var der paa mange hold en levende interesse for landets historie og natur. Det trondhjemske videnskapsselskap var stiftet 4 aar tidligere, og menn som Gunneruds, Schøning og Hans Strøm stod i sin videnskaplige produksjons blomstring. Paa poesiens omraade var det derimot fattig. Holberg var død, og Johan Nordahl Brun, som blev student aaret før Peter Arentz, traadte først senere frem som forfatter. Det samme var tilfelle med Johan Herman Wessel, som var blitt student 3 aar før Arentz. Ved det tidspunkt, da denne blev student, hadde man altsaa ingen særpreget norsk dikter, og det var ikke rart bevent med de danske heller. Av disse fikk Johannes Ewald i 1764 sitt første dikt »Lykkens tempel« optatt i selskapet for de skjønne videnskapers skrifter. — Den pietistiske retnings store salmedikter Hans Adolf Brorson døde samme aar i en alder av 70 aar, og nogen aar senere utkom Guldbergs av Klopstocks paavirkning pregede salmebok, som viste at nu var den rasjonalistiske retning

---

som skulde avløse Pontoppidan. Og det var i anledning herav at profs. Lauritz Engelstoft, som i sin tid stod i brevveksling med vaar Arentz's brorsøn Hans Severin Arentz (d. 1853 som prost og sogneprest til Skogn), i et brev til denne av 13. jan. 1821 uttalte følgende: Er det sandt, at det theol. Facultet i Christiania har erklæret afg. Biskop Meyers Lærebog for en uchristelig Lærebog, og at Pontoppidans usle Lærebog nu bruges i Norges lærde Skoler.

	Faaet hos Frø Jørgensen				Til Commis- sioner udlagt			Mine egne Udgifter	
	Rdl	Rdl	ŷ	β	Rdl	ŷ	β		
d. 22de: en Hirtzfænger med Gehæng.....	.....	.....	.....	.....	3	1		12	
d. 23de: Kiøbt Kratzen: Physica									
i raae Materie.....	»—3—8								
at indbinde	»—1—8								
.....	.....	.....	.....	.....	»	5		»	
d. 25de: Haand-Penger	.....	.....	.....	.....	3	»		»	
d. 28de: kiøbt Baum: Elem. Phil.:									
i raae Materie.....	»—3—»								
at indbinde	»—1—8								
.....	.....	.....	.....	.....	»	4		8	
eod. die: kiøbt Pepliers Gram:									
i raae Materie.....	»—3—8								
at indbinde	»—1—»								
.....	.....	.....	.....	.....	»	4		8	
eod. die: betalt 3 Ugers Spiise	.....	.....	.....	.....	3	»		»	
Summa...	50	»	»	»	33	5		6	
<i>Septbr. Maaned:</i>									
d. 1ste: kiøbt Menosa									
i raae Materie.....	1—1—»								
at indbinde	»—4—8								
.....	.....	.....	.....	.....	1	5		8	
eod. die: kiøbt Montegieu									
i raae Materie.....	»—3—»								
at indbinde	»—1—8								
.....	.....	.....	.....	.....	»	4		8	
ejud: faaet hos Frue Jørgns. & Comp.....	60								
d. 2den: Weisbachs Cuur	.....	.....	.....	.....	»	5		4	
eod. die: Til Spiise og Haandpenger	.....	.....	.....	.....	2	»		»	
d. 3die: leveret Frimand paa Br. Fridrichs Reg- ning, til at kiøbe et Stæl porcelain..	.....	10	»	»					
die eod.: kiøbt:									
Dette er kiøbt paa Hr. Bruuns Regning:									
1 porcelains Kaffe-Kande.....	.....	3	»	»					
1 Punce-Skaal	.....	7	3	»					
8 $\mathcal{R}$ Thee à 1 Rdl 8 β	.....	8	4	»					
1 casse til at have Theen udi	.....	»	1	8					
ejud: kiøbt til at forære Hr. Witrup:									
1 douzin Tallerk. à 2 $\mathcal{Y}$ Støk 4—»—»	.....								
1 Fad av same sort	.....	1—4—»							
.....	.....	.....	.....	.....	5	4		:	
d. 5te: kiøbt Hr. Bruuns Prædiken	.....	.....	.....	.....	»	1		8	
die eod.: faaet hos Frue Jørgens. & Comp.....	40								
d. 7de: kiøbt von Aphelens Lexicon.....	.....	.....	.....	.....	5	»		»	
ejud: en Top Sukker	.....	.....	.....	.....	1	»		9	
d. 8de: kiøbt til Papa 12 Topper Sukker, vey. 63 $\mathcal{R}$ à 21 β	.....	13	4	11					

	Paaet hos Fru Jørgensen		Til Commis- sioner udlagt		Mine egne Udgifter		
	Rdr	Sk	℥	β	Rdr	℥	β
smaa Omkostninger	»		1	8			
Paa Hr. Adels Regning: udlagt for Tøger Krog til at købe Schallers Tydske Gram. og Heumanns conspect. Recp. liter		1	2	»			
d. 10de: Til Spiise og Haand-Penger					3	»	»
d. 17de: betalt Ullensvang for en Maaned					2	»	»
d. 21de: kjøbt en Sax og en Kost					»	4	»
kjøbt Buxtorphi Lexicon					»	2	»
Til Spiise og Haand-Penger					»	2	»
d. 24de: kjøbt et Gehæng					1	»	»
Genesis i octavo					»	1	12
Tabt i quadrille					1	»	»
d. 25de: Til Kunst-Kameret for Mig og Hopstok Summa	100	44	4	11	28	3	1
<i>Octbr. Maan:d:</i>							
d. 1ste: Til Spiise og Haand-Penger					2	»	»
d. 3die: udlagt for Papa i Told og Fragt for Skrinet til Træschow			»	3 12			
d. 5te: kjøbt en Snuus-Daase					»	4	»
d. 6te: Herrebows Astronomie indbunden					»	3	12
d. 8de: Til Spiise og Haand-Penger					3	»	»
d. 9de: kjøbt en Pult					2	»	»
d. 15de: Til Spiise og Haand-Penger					2	»	»
d. 20de: Til Spiise og Haand-Penger					2	»	»
d. 29de: Til Sukker					»	5	7
Summa	»	»	3	12	13	1	3
<i>Novembr. Maaned:</i>							
d. 5te: betalt Ullensvang for 1 Maaned					2	»	»
d. 7de: Til Spiise og Haand-Penger					2	»	»
d. 12te: Til Spiise og Haand-Penger					2	»	»
d. 14de: Leveret mit Testim. til Decano					5	1	8
d. 16de: Til Spiise og Haand-Penger					2	»	»
d. 24de: Til Spiise og Haand-Penger					2	»	»
Summa	»	»	»	»	15	1	8
<i>Decembr. Maaned:</i>							
d. 3die: Til Spiise og Haand-Penger					2	»	»
d. 4de: for at lade stikke et Zignete					1	2	»
d. 14de: Til Spiise og Haand-Penger					2	»	»
d. 18de: Udgifter til Acad. ved min Exam. art.: inscriptionen . . . . . 1—1—8 Præsten Hr. Olrog . . . . . »—4—8							

	Paaet hos Frø Jørgensen		Til Commis- sioner udlagt		Mine egne Udgifter		
	R $\mathcal{M}$	R $\mathcal{M}$	ℳ	β	R $\mathcal{M}$	ℳ	β
Bibliothecario . . . . . »—3—»							
Testimonii Indløsning . . . . . 1—»—»							
Til Ullens: for oration . . . . . 5—»—»							
Til Pedell. i smaae Sportler . . »—4-12							
					9	1	12
d. 19de: Til Spiise og Haand-Penger					2	»	»
d. 22de: Tabt i Quadrille					1	»	»
d. 23de: Til Spiise og Haand-Penger					2	»	»
Summa	»	»	»	»	19	3	12
Ao. 1765							
<i>Januarii Maaned:</i>							
d. 1ste: Nye-Aars-Gaver					1	4	»
d. 4de: Traiteret bort i Juulen					7	»	4
d. 8de: Til Spiise og Haand-Penger					3	»	»
d. 19de: Til Sukker					1	2	8
d. 28de: Til Spiise og Haand-Penger					3	»	»
Summa	»	»	»	»	16	4	8
<i>Februarii Maaned:</i>							

I all sin knaphet gir dette regnskap et godt innblikk i, hvorledes en norsk studiosus hadde det, naar han i hine dager drog til Kjøbenhavn og der slog sig ned for aa studere.

Det er saa naturligt, at den omkring 17 aar gamle Peter Arentz paa forhaand var meget optatt av sin forestaaende reise ut i verden. Vi ser at han allerede i god tid før avreisen setter istand den regnskapsbok han skal føre. Den sirlig optegnede, meget lovende titelside viser at boken allerede var ordnet for bruk senest den 10. Juli, men regnskapet viser at han ikke kom til Kjøbenhavn før omkring 23. juli. Det var dog ikke bare han selv, som var optatt med den forestaaende reise. Ogsaa den faderlige omhu var itide paa ferde og ordnet det for ham, saaledes at han skulde heve penger i Kjøbenhavn hos Frue Jørgensen & Comp. Den gamle biskop, som selv hadde søkt sin universitetsutdannelse i Kjøbenhavn i de urolige tider under den store nordiske krig, fant det vel ikke raadelig aa gi sin unge sønn rett mange kontante penger med. Hvor stor reisekassen var, opplyser ikke regnskapet likefrem, men det synes aa ha dreiet sig om 13—14 daler; ti da han hadde brukt saa meget, gikk han for første gang og hevet penger hos Frue Jørgensen. Videre var det naturligvis itide ordnet

med skibsleilighet for ham til Kjøbenhavn; muligvis reiste han sammen med andre »russ« fra Bergen.

Nu finner vi at den første post i regnskapet, pr. 21. Juli lyder saaledes: »Til en Rude paa Skibet«. Man kunde tro at russen hadde, slaatt sig vill med det samme, saa det var gaatt ut over vindusrutene ombord. Men naar man tenker paa de farkoster de reisende dengang var henvist til at benytte, synes det lite trolig at russen, hvor munter den enn kan ha vært, har hatt lyst eller anledning til aa slaa istykker vindusruter ombord. Ordet »Rude« maa derfor her være brukt i en annen mening. Det er da paafaldende at noget fraktbetøp for passageren selv og hans eget gods ikke finnes i regnskapet, og det ligger derfor nær aa anta at en »Rude paa Skiibet« maa betegne den reiseplass som var tilmaalt den reisende og hans gods ombord. (Jfr. ogsaa K a l k a r om ordet rute). De seilende frakteaater, som de reisende fikk skibsleilighet med, bød neppe paa særskilte passagerrum. Ofte fik vel de reisende bare anvist plass for sig og sitt gods i rummet, hvor de saa selv maatte sørge for aa gjøre sig det saa komfortabelt som mulig, aldeles paa samme maate som vaare utvandrere inntil fornylig hadde det paa sin lange ferd over verdenshavet. Betalingen blev naturligvis derefter, og her i dette tilfelle utgjorde den som nævnt 1 m. 8 β eller den svimlende sum av kr. 0,80 for hele reisen fra Bergen til Kjøbenhavn.

Den unge Arentz opholdt sig nok ikke i sin »Rude« mer enn nødvendig; han har aapenbart foretrukket aa ty inn i mannskapsrummet og holde sig til »Skiibs-Folkene«. Det viser sig nemlig at han til disse har betalt hele fire ganger saa meget som for den mystiske »Rude«. Reisen kom ham saaledes alt i alt paa 1 daler 3 mark, ca. kr. 4,80.

Hvorledes reisen forløp, vet vi ikke. Antagelig har skibet fulgt den almindelige led sydover og kanskje anløpt et og annet sted under veis. Vi maa tænke os at den unge Arentz har holdt sig mest mulig paa dekk og har sett sig om der han for saa meget som mulig. — Her saa han kanskje mot Skudesnes, hvor hans fars trofaste venn og meningsfelle, sogneprest Truls Kristian Kro g bodde, — han som senere opkaldte en av sine sønner efter biskop Arentz med den følge at navnet Fredrik Arentz Krog har gaatt nedover i slekten helt til nutiden. — Og da skibet passerte utenfor Ryfylke-fjordene, mintes han kanskje at derinne i Jelse bodde hans farbror, sogneprest H a n s H a n s s ø n A r e n t z. Det var den samme som senere forfattet en beskrivelse over Stavanger amt. Muligens anløp skibet ogsaa Kristiansand, saa Peter Arentz kunde overbringe hans høiærværdighet biskopen dr. Ole Tidemand og hustru Charlotte Eleonora f. Callundan en hilsen fra deres datter Elisabeth, som for mindre

enn en maaned siden var blitt gift med Arentz's halvbror Michael Stub Arentz, nyutnævnt sogneprest til Haus ved Bergen. — Men mulig er det ogsaa at skibet har seilt utenskjærs uten aa anløpe nogen plass, helt til kursen blev satt østlig nord om Skagens rev. og videre mot svenskekysten og Øresund. Det var fredelig paa havet nu. For et aars tid siden var syvaarskrigen endt med Pariserfreden, og England, som under William Pitts ledelse hadde blandet sig inn i krigen, gikk ut av kampen med et yderligere befestet koloni-herredømme. Fra Sverige var intet aa frykte. Der var nu gaatt omtrent et halvhundre aar siden Karl XII's og Tordenskjolds dager, og tvillingrikerne levet i den beste fred og forstaaelse med Sverige, hvor kunst og videnskap blomstret og særlig Linné's navn lyste utover verden. Han stod i videnskabelig forbindelse ogsaa med flere nordmenn som Gunnarus og Hans Strøm, og han samlet studenter om sit kateter ogsaa fra Norge. Blant dem finner vi nogen aar senere Martin Wahl, som blev student fra Bergen to aar efter Arentz. — Det er dog ikke rimelig at vaar unge venn ved denne leilighet har tenkt større paa saadant noget. Han har vel vært sterkest optatt av aa faa et glimt av Danmark. — Saa letter da pludselig morgentaaken, og det skjønne Kronborg slott med sine grønne voller ligger foran ham. Dette var den unge vestlendings første møte med Danmark, saa forskjellig fra hans eget land og især fra naturen der vest paa hans hjemsted. Og stadig traatte denne motsetning frem under seiladsen videre ned gjennom sundet med de yndige, bløte strandlinjer og det lavbygte land, som bak disse svakt hevet sig op og strakte sig bølgende bortover. Her var ikke tilværelsen omrammet av høie fjell, som kunde lune og trygge, blikket fanget ikke faste sikre holdepunkter; og den unge nordmann har vel følt det som om han var kommet ut paa noget grensesløst, uten faste konturer, noget utglidende, som kanhende uvilkaarlig brakte ham til aa ta et fast grep i rekken paa skibet der han stod.

Endelig nærmet sig den time, da skibet seilte inn til Kjøbenhavn. Sikkert har vaar unge venn staatt paa dekket og speidet spent mot byen og dens taarne, og sikkert har han følt sig noksaa beklemt da han endelig forlot sin lille »Rude« og satte foten paa land i den store og kjente stad.

Vistnok kjente han jo byen godt av omtale. For ikke mer enn et aars tid siden blev her paa den 9. søndag efter trefoldighet hans far høitidelig innviet til biskop over Bergen stift. Her hadde før ham hans fire eldre brødre, — sorenskriveren i Søndfjord, lektoren i Bergen og to prester — faatt sin akademiske utdannelse, og her hadde før dem igjen igjennem mer enn et aarhundrede hans forfedre helt fra stamfaren Peder Henriksson Arentz

alle ligget aa studert. Men de hadde alle efter endt utdannelse vendt hjem igjen til Norge, til Vestlandets fjorde og kyster. Og som den unge russ nu steg iland i den ukjente stad, saa var der vistnok ikke bosatt en eneste av hans slekt, som han kunde ty hen til. Rimeligvis har han med en viss trygghetsfølelse tenkt paa at den som nu styrte universitetet, just var den gamle Bergens-bisp, prokansleren Erik Pontoppidan, som tidligere paa sine visitatsreiser hadde besøkt hans barndomshjem derute paa det kjære Askvoll, og som var saa høiaktet av dem alle der hjemme. Men om der saaledes blev noget trygt og hjemlig ved universitetet, en Alma Mater for ham, saa følte han utvivlsomt at han, en ekte Søndfjordsgutt, som han var, i alle deler ellers var en fremmed blant de livlige hovedstadsfolk med det ukjente, letflytende taleprog.

Desto nærmere har han saa sluttet sig til de landsmenn han traff. Hans regnskap viser da ogsaa at han fikk losji hos en Ullensvang og tog sine maaltider hos en Sahl, efter navnene aa dømme begge vestlendinger. Denne Ullensvang er maaskje identisk med den Ivar Ullensvang, hvorom det hos Nyerup og Kraft heter at han var føtt 1737 paa gaarden Ullensvang i Bergen stift og deponerte fra Bergen 1755. Da den brave biskop betrodde ham sin yngste sønn, var det ikke godt for ham aa forutse, at denne mann senere som redaktør av de paa brødrene Berlings forlag utkommende Kjøbenhavnske Ny Tidender om lærde Sager skulde stille sig slik at han kom paa kant med selve det teologiske fakultet og maatte tilbakekalle sine uttalelser og derefter fratre redaksjonen.

Ennu før Peter Arentz hadde faatt sin bagasje fortollet og brakt hjem til sin hybel, ser vi ham gaa ut i byen. Og hvad var saa det første han kjøpte? Jo, selvfølgelig — en stokk. Hvad var vel en russ uten stokk! Russestokken er det mest uundværlige av alle russens emblemer, enten saa stokken efter motens luner er en mannshøi stav eller en liten tynn spanskrøpinne, pyntet med knall-røde sløifer.

Det var forresten ikke bare med russestokken han ved denne leilighet utstyrte sig. Han kjøpte sig ogsaa et par hansker. Og saaledes rustet begav han sig paa en »Lyst-Reyse til Fredensborg«, bak hvilken betegnelse der muligens skjuler sig hvad vi vil kalde et lystig russelag. Lyst-Reysen kom paa 5 daler 4 mark eller næsten 4 ganger saa meget som hele reisen fra Bergen til Kjøbenhavn.

For losji hos Ullensvang betalte Arentz 2 daler pr. maaned. Imidlertid kan det ikke av regnskapet sees at Ullensvang har faatt mer enn en brøkdal av de losjipenger han skulde ha; men vi vil

for begges skyld gaa ut fra at dette stikker i en smule ufullstendighet i russe-regnskapet, og ikke betyder at den unge studiosus har »glemt« aa betale sit losji, slik som unge studenter undertiden skal ha gjort. I saa fall vilde vel forholdet mellem hain og Ullensvang ha faatt en bratt ende; men det er aapenbart at det har staatt ved makt den hele tid. Det kan forresten godt være at Ullensvang har faatt sit av de haandpenger som Arentz stadig bevilget sig. Han hadde en metode med aa opføre »Spiise og Haandpenger« underrett, saa selv det faderlige øie vistnok ikke hadde lett for aa se hvor meget de egentlige haandpenger utgjorde. Under Betegnelsen Spiise og Haandpenger er tilsammen opført mer enn 45 daler eller 7—9 daler pr. maaned. Lægges hertil innkjøp av sukker til eget bruk for tilsammen 3—2—8 og 1 favn »brænde«, som han betalte med 7 daler (= kr. 22,40), saa viser det sig at kost og losji med varmt rum har kostet ham omkring 13 daler, svarende til ca. kr. 42,00 pr. maaned.

Kort efter ankomsten til Kjøbenhavn ser vi at Peter Arentz reiser en tur til Søllerød; det var selvfølgelig for aa besøke onkelen s o g n e p r e s t T r e s c h o w (eller Træschow — som han kaldes i regnskapet). Der var tre sønner der i huset — altsaa fettere av Peter Arentz —, men det er vel tvilsomt om han der traff nogen av dem. Den ene av dem H e r m a n T r e s c h o w, som blev teologisk professor og derefter sogneprest, og som blev bekjent for sin store malerisamling, tok attestats netop samme aar som Peter Arentz blev student. Og samme aar tok en annen av dem, senere høiesterettsassessor og amtmann M i c h a e l T r e s c h o w, sin latinsk juridiske eksamen og begynte dermed den glimrende bane, som i 1812 skaffet ham hans adelsbrev. Fra ham nedstammer saa den linje, som atter søkte tilknytning til Norge. — Naar undtas denne ene reise til Søllerød, synes Arentz den hele tid aa ha holdt sig i ro i Kjøbenhavn paa sin hybel hos Ullensvang.

Regnskapet gir en anelse om hvorledes Peter Arentz levet sit hybel-liv. Han har aapenbart ikke sittet der og sturet i uavbrutt ensomhet, for allerede den $\frac{10}{8}$ kjøper han 6 — seks — te-kopper. Men nogen vill turing har der da sikkert ikke vært, og man tør vist trykt gaa ut fra at posten »haandpenger« ikke dekker over vollsomme utskielser. Der stak jo en vordende teolog i vaar Arentz; og vi ser ham $\frac{5}{9}$ kjøpe hr. Bruuns prediken, — hvad der jo tyder paa mer alvorlige interesser. Det er derfor trolig at det mest var tekopperne som fikk gjøre tjeneste. Derimot slog han ikke vrak paa et slag kort, skjönt han just ikke var heldig i kortspill. Vi finner at han den 24. september har tapt en daler i quadrille, hvad han omhyggelig utgiftsfører. Derimot vil man forgjeves søke i regnskapet efter nogen inntektspost for vunnet i quadrille, hvad

enten nu dette kom av at han aldrig vant, eller derav at han fant det maatte være en helt annen sak med gevinsten enn med tapet. — Hvem der hørte med til hans kameratskrets, kan man ikke se, men man tar neppe feil om man forutsetter at det ialfall fornemmelig var landsmenn og da særlig andre studerende fra Vestlandet. Regnskapet nevner enkelte navn hvis bærere antagelig hørte til kretsen. Vi møter saaledes en *H o p s t o c k*, hvem Arentz sees aa ha tatt med paa »Kunst-kammeret«, en *F r i m a n d* (vel egl. *Frimann*) og en *T ø g e r K r o g*. — Av aarets russ har vi før nævnt *E d v a r d S t o r m*. Videre kan nævnes *S ø r e n M o n r a d* (»Søren latiner«), student fra Kristiania, og trønderen *C a s p a r A b r a h a m B o r c h*, som senere blev professor i historie ved Sorø akademi. Omtrent samtidig var vistnok ogsaa den *R e i e r G j e l l e b ø l* (senere prest), som nu av den østlandske maalreisning regnes som en av dens forløpere, idet han 1771 utga »Samtale mellem Einar Jermonsøn og Reiar Randulvsøn paa Opland i Aggershuus stift i Norge« paa sitt eget østlandsmaal. (Se Koth: Østlandsk reisning). Av eldre norske studenter, som da laa i Kjøbenhavn, blev *W e s s e l* den mest bekjente. *N o r d a h l B r u n* var vistnok reist hjem til Trøndelag, og *C l a u s F a s t i n g*, som var et aar eldre enn Arentz, opholdt sig i Bergen. Av de følgende aars studenter har vi allerede nevnt bergenseren *M a r t i n W a h l*, student 1766, hvem Arentz saaledes antagelig har truffet paa i sin studietid. Derimot var Arentz død, da *K r i s t i a n C o l b j ø r n s e n*, som bare var 2 aar yngre enn ham, blev student i 1773.

Til bruk paa sin hybel kan man ikke se at Arentz har anskaffet sig annet enn det omtalte te-stell, en kost (c: børste) og en saks samt den $\frac{9}{10}$ — en pult — som en manifestasjon av studium og flid. Ja, nu skulde der bli alvor i leken! Men før vi følger ham paa videnskapens bane, vil vi se litt paa de kommisjoner, han hadde aa utføre i Kjøbenhavn.

Det var selvsagt, at naar et ungt og letvint medlem av familien saaledes reiste inn til hovedstaden, fikk han diverse kommisjoner aa utføre. Og vi har sett at Arentz paa forhaand hadde innrettet sin egen rubrikk for disse i sin regnskapsbok. Allerede ved ankomsten hadde han aa betale frakt og toll for noget som »Papa« hadde sendt med skibet; men hvad dette var, vet vi ikke. Senere derimot ser vi at biskopen sendte et skrin til sin gamle svoger *T r e s c h o w*. Den $\frac{3}{9}$ kjøpte Peter Arentz endel te for hr. *B r u u n* (antagelig hans svoger presten *J o h a n P l a t h e B r u u n*) og betalte den med 1—»—8 pr. pund; og den $\frac{8}{9}$ kjøpte han til »Papa« en hel del sukker, nemlig hele 12 topper eller 63 pund à 21 β, og hadde for dette et utlegg av 14—»—3. Det ser altsaa ut til at

man paa den tid ikke var vel forsynt med kolonialvarer i Bergen, saa forbrukerne saa sig tjent med, naar leilighet bødes, aa ta hjem saadanne varer fra Kjøbenhavn. Men det maa erindres at Bergen ved de tider var en by nærmest i tilbakegang med neppe mer enn omkring 15 000 innbyggere. For sin halvbror *F r e d r i k A r e n t z*, lektoren, innkjøpte vaar Arentz et porcellæns-stell til 10 daler; det var vel til utstyr av huset i anledning av at lektoren samme aar holdt bryllup med *C h r i s t i a n e M e l d a l*. Og det var maaskje i samme anledning at Peter Arentz til samme tid for hr. Bruuns regning kjøpte en porcellæns kaffekanne til 3 daler og en »Punce-Skaal« til 7 dal. 3 mk. — Vi møter her en visse interesse for porcellæn, men har ingen nærmere opplysning om det porcellæn som blev innkjøpt. — Det var ikke bare som kommisjonær at Peter Arentz kjøpte present-gjenstander i Kjøbenhavn; han kjøpte saaledes engang for egen regning et dusin tallerkener og et fat av samme sort, som han skulde forære hr. Witrup (antagelig hans fars personelkapellan ved Nykirken *L a u r i t z W i t t r u p*, g. m. *C a t h r i n e F r e d e r i k k e S e m*, en søsterdatter av biskoppens første hustru.).

— — Hvordan nu russelivet kan ha artet sig for vaar Arentz, saa var det dog egentlig for aa studere og ta eksamen at han var kommet til universitetsstaden. Endel bøker hadde han naturligvis med sig hjemmefra, men den 23. august begynte han aa supplere disse ved innkjøp av forskjellige verker. Tildels kjøpte han dem »i raae Materie« og lot dem innbinde, hvad gjennomgaaende kostet 1 mk. 8 β (=kr. 0,80). Kun paa et enkelt verk spenderte han en innbinding til 4 mk. 8 β (= kr. 2,40). Det tør vel være betegnende for retningen av hans interesser, at han til privatpræceptor valgte astronomen professor *C h r. H a r r e b o w* (1718—1776), og at han den 23. august anskaffet sig hvad han kalder »Kratzen: Physica«. Hermed siktet han ganske vist til en bok av *C h r i s t i a n G o t t l i e b K r a t z e n s t e i n* (1723—95), som efterhvert var professor i Halle, St. Petersburg og Kjøbenhavn, og hvis yndlingsfag var elektricitetslæren. Kratzenstein har bl. a. utgitt: *Systema Physicæ experimentalis quod in usum auditorum suorum concinnavit. Hafniæ 1758, ibid. 1761. Editio altera et emendata ibid. 1764*; og det var antagelig denne Bok som Arentz nu anskaffet sig. Som lærebok i astronomi kjøpte han den 6. oktober en bok av »Horrebow«, hvormed han vel mener *Clavis astronomiæ* eller *Basis astronomiæ* av professor *P e d e r H a r r e b o w* (1679—1764). Realfagene hadde i de dager en meget liten plass i den ordinære undervisning, og spesielt hørte ikke fysik med til fagkredsen ved examen artium. Naar allikevel den nævnte lærebok i fysik var den første bok Arentz anskaffet sig efter ankomsten til Kjøbenhavn,

saa kommer man uvilkaarlig til aa tenke paa den iver hvormed de »pietistiske« kretse, hvortil saavel hans far som Pontoppidan hørte, arbeidet for aa faa realfagene inn i undervisningen, og særlig paa Pontoppidan, der som prokantsler hadde foreslaatt naturkunnskap som nyt fag for teologerne og ialfall vilde at de som befattet sig dermed, skulde paaskjønes i sin befording¹). Til den samme gruppe av bøker maa antagelig ogsaa regnes Weisbachs Cuur, hvormed der vistnok siktes til »Die wahrhaffte und gründliche Cur«, av en medicus Christian Weisback (1684—1715).

Av de øvrige bøker Arentz anskaffet sig, kan merkes »Baum: Elem. Phil.«. Hermed antas han aa sikte til en bok av Alex. Gottlieb Baumgarten (1714—1762), som i 1740 var blit professor i Frankfurt a. O. Videre anskaffet han sig Pepliers grammatik, Genesis i oktav og Johannes Buxtorphs hebraiske leksikon (1607) m. v. Ennvidere kjøpte han »Heumanni conspect« (?). Det er mulig han hermed siktet til en bok av den tyske professor Johann Heumann v. Teutschenbrunn som 1744 var blitt ordentlig professor i rettsvidenskap i Altdorff, † 1760.

Skjønt heller ikke de levende sprog hørte med til fagkretsen ved eksamen, sees den unge Arentz aa ha tatt sikte paa aa dyktiggjøre sig i tysk og fransk. Han kjøpte professor Hans v. Aphelens franske leksikon og Johannes Schaller: »En dansk velgrundet og tydelig grammaticalisk Indledning til det høy-tyske Sprog cum præfatione Sever. Lintrupii, hvorudi ved fyndige Regler paa Dansk og tydelige Exempler paa Tydsk og Dansk dette skønne, nyttige, og nu i disse Tider meget nødvendige Sprog saa fremstilles og forklares, at hver flittig Elskere uden nogen mundtlig Sprog-mester kand lære baade at forstaae, tale og skrive det. Kjøbenh. 1716«. Hvorvidt den flittige Elskere fant boken saa utmerket som den selv roste sig av aa være, skal være usagt; men en viss rolle maa den ha spilt for tyskundervisningen i hine tider, for den blev optrykt gjentagende ganger, nemlig i 1742, 1751, 1760 og 1768.

Den 1. september sees Arentz aa ha anskaffet sig to bøker, som neppe har været i bruk som lærebøker. Han opfører dem i regnskabet som »Menosa« og »Montegieu«. Menosa betegner en i 1942 utkommet roman »Menotza«, som er helt ukjent for den dannede almenhet i nutiden, men som i sin tid gjorde stor lykke og utkom i flere oplag. Og det er betegnende, at det var denne bok Arentz spenderte en kostbarere innbinding paa. Boken handler om en asiatisk prins, som drog verden om og søkte kristne, og som

¹) Se J. Paludan: Det høiere skolevæsen, s. 38 og 55 og Aage Skavlan: Historiske billeder s. 143.

tilslutt endte i Kjøbenhavn. Forfatteren var ingen annen enn den allerede saa ofte nevnte Erik Pontoppidan, og vi har altsaa her et nytt bevis for den store innflytelse, som denne mann maa ha hatt paa vaar Arentz og vel ogsaa paa mengden av hans samtidige, ialfall blandt teologerne. — Med uttrykket »Montesquieu« menes antagelig Montesquieu *Esprit des lois*, 1748. Kjøpet viser at Peter Arentz var blandt dem som ønsket aa gjøre sig bekjent med de franske tenkeres mening om samfundsforholdene. Rimeligvis har han her bare fulgt den retning tidens interesser i almindelig begynte aa ta. Det vil sees at han er blitt staaende ved Montesquieus samfundsstudie og ikke har foretrukket aa kjøpe et senere fransk verk f. ex. Rousseaus »*Contrat social*« eller »*Emile*«, som jo begge var utkommet i 1762. Nu, man befant sig jo ved dette tidspunkt ennu nøiaktig et fjernedels aarhundrede forut for utbruddet av den franske revolusjon; de senere saa berømte Mirabeau, Robespierre og Danton var ikke kommet ut over barnealderen og den store Napoleon hadde ikke engang sett dagens lys.

Utover høsten maatte vel Peter Arentz flittig bruke sin nye lesepult, for eksamen stundet til. Den 14. november leverte han sitt testimonium til decanus, hvad der kostet ham 5—1—8. Om selve eksamen gir regnskapet — som rimelig kan være — ingen opplysning; dog ser man at kandidaten har hat sin oratio aa avlevere. Den var ikke hans eget verk, men utarbeidet av »Ullens«, hvormed han vel mener den tidligere nevnte Ullensvang, som herfor fikk sine 5 daler. Der var forresten ogsaa flere andre, til hvem kandidaten ved denne leilighet hadde aa betale forskjellige beløp, men ingen fikk tilnærmelsesvis saa meget som Ullensvang. For inscriptionen betaltes 1—1—8, til bibliotecario 3 mk. og til presten, som altsaa i den tid medvirket ved eksamen, 4 mk. 8 β. Presten navngis som hr. Olrog; det er antagelig den Jens Olrog, født 1697, som 1733 blev kapellan til Trinitatis kirke i Kjøbenhavn og døde 1766; han var i sin tid dekanus paa Communitetet, blev magister og holdt teologiske og filosofiske forelesninger. Videre skulde ogsaa pedellen ha sitt; han fikk nu bare »smaae Sportler«, men tilsammen blev det allikevel 4 mk. 12 β, altsaa 4 β mer enn presten fikk. Endelig betaltes for Testimonii Indløsning 1 daler. Ialt betalte Peter Arentz i anledning av eksamen, naar det nevnte innleveringsgebyr medregnes, 14—3—4 (= kr. 46,54). — Det var den 18. desember 1764 at han ifølge sin regnskapsbok betalte disse omkostninger og innløste sit eksamenstestimonium. Og dermed hadde da vaar unge venn svunget sig op fra russ til student.

I den tid som gikk forut, hadde Peter Arentz, trods pulten og de mange lærde bøker, dog ikke i den grad hengitt sig til studerin-

gene at han helt glemte aa sørge for sit ytre. Han hadde jo ogsaa aa ta visse hensyn til den stilling, som han efter samtidens mening ganske vist inntok som sønn av en forholdsvis velstillet biskop, mellem alle de prestesønner som det myldret av ved universitetet. Og det var jo ogsaa rimelig at han vilde optræde i standsmæssig antrekk ved den eksamen som forestod. Vi har sett ham allerede straks efter ankomsten anskaffe stokk og hansker, og det varte ikke lenge før han ogsaa skaffet sig en Nankins vest; den kjøpte han av hr. Sahl, som altsaa har drevet forretning med annet enn aa holde spisekvarter for studerende. Nogen dager senere fiffet han sig med et par »hviide Silke-Strømper« til 3—4—, = kr. 11,13. En smuk vest og fine hvite strømper, hvilken rolle spillet det ikke i den tids paakledning. I »Kjærlighed uden Strømper«, som jo netop dreier sig om de fatale hvite strømper, viser Mads, idet han skal ta sit liv, en særlig omhu for sin fortrolige Jespers kostbare vest og uttaler:

»— — Dog førend jeg mig stikker,
Ifald du haver kiær din Kalemankes Vest,
Saa staae mig ei saa nær, den ellers faaer sin Rest«.

Tøiet i en Nankings vest er fremstillet av et slags bomull og har en egen brun farve, mens en Kalemankes vest er av et ullent silkeaktig stoff. -- Videre anskaffet Arentz en hirtsfänger med gehæng og senere atter et gehæng, som vel var beregnet for kaarde. Men endnu er den unge gentleman ikke komplet utstyrt; selvfølgelig maa han ha en »Snuus-Daase« og helst bør han tillike bære et stukket »Zignete«. Ogsaa disse ting blir da, som vi ser, ganske riktig anskaffet.

Saaledes utstyrt og med sit testimonium som student i lommen gaar han saa julen imøte. Da inntraff den 20. desember prokansler Erik Pontoppidans pludselige død; og det er rimelig det i øieblikket har gjort et vist inntrykk paa den unge Arentz, men saa særlig dypt har det vel ikke gaatt, og den 22. desember sees han atter aa forlyste sig med et slag kort. Det er ogsaa nu »Quadrille« som spilles, men lykken er ikke bedre denne gang, han taper sin daler, den han utgiftsfører i sitt regnskap likesaa omhyggelig som sit tidligere tap i kortspil.

Peter Arentz var ikke av de lykkelige studenter som hadde slike bekjente utenfor byen at de inviterte ham ut i julehelgen. Ikke engang hans gamle onkel sogneprest Treschow i Søllerød forbarnet sig over ham. Saa maatte han da selv sørge for aa gjøre sin hybeltilværelse saa hyggelig og munter som han kunde. Og vi kan forstaa at han har festet ganske bra med sine venner, for

vi ser at han har »traiteret bort i Juulen« for 7 dal. 4 mk. eller næsten like meget som han brukte til fortæring i en hel maaned. Julegaver nevnes ikke, derimot forærte han bort »Nye-Aars-Gaver« for 1 dal. 4 mk.

Med januar maaned er det pludselig slutt med regnskapet, ialfald i denne regnskapsbok, hvad nu enn grunnen hertil kan ha vært. Men det regnskap som er i behold, nedtegnet paa de 6 skriveboksider, har dog gitt os anledning til aa følge vaar unge venn hele hans russetid igjennem og ennu et lite stykke inn i studentertiden.

Himmerlandske Slægter.

Ved **C. Klitgaard.**

Familien Klitgaard.

Der har i Nibe og Omegn levet flere Familier af Navnet Klitgaard — antaget efter Gaarden og Fiskerlejet Klitgaard i Nørholm Sogn; men den Slægt, som her skal omhandles, synes baade at have været den ældste af Navnet og den i tidligere Tid i social Henseende højststaaende.

Den stammer fra Gaarden Klitgaard i Nørholm Sogn, af hvilken flere Medlemmer har været Fæstere eller Forpagtere¹⁾.

1546 nævnes en Christen Pugh i Klitgaard, der sammen med Mads Mouridsen i Nørholm, Christen Mouridsen i Mølgaard og Lars Nielsen i Mølgaard stævnes for Kongens Retterting i Aalborg af Christen Andersen i Hyllested for et Løfte, de havde lovet ham for nogen Mandebod efter Christen Christensen, men som de ikke havde holdt²⁾.

Denne Christen Pugh var antagelig gift med N. N. Mouridsdatter og var vel Fader til Mourids Puggi i Klitgaard, der var død før 1613. Mourids Puggi synes at have haft mindst 2 Børn, nemlig Niels Mouridsen i Klitgaard, der ca. 1604 ihjelslog Anders Jensen i Klitgaard og paa Nibe Ting blev svoret fredløs, hvilken Dom dog senere blev underkendt. Da Sagen var forældet, fik Søren Jensen, Føged paa Hegnet i Salling, 1. Okt. 1604 kongelig Bevilling til at forfølge Niels Mouridsen med Sandemænd³⁾, men Sagens Udfald kendes ikke. Mourids Puggis andet Barn var N. N. Mouridsdatter, der c. 1610 var gift med Jens Jensen i Klitgaard, Stamfader til den her omhandlede Familie Klitgaard. Han nævnes 1611 som boende i Klitgaard⁴⁾ og blev 29. Marts 1613 dømt paa Aalborg Byting til at betale salig Mourids Puggis Gæld, 15 Skilling, til en Købmandsenke i Aalborg. Da han desuagtet ikke betalte, betegnes han 1619 som

¹⁾ Jeg skylder Hr. Ingeniørarkitekt Vilh. Marstrand Tak for mangfoldige af Oplysningerne.

²⁾ Danske Magazin, IV. 168.

³⁾ Kancelliets Brb.

⁴⁾ Aalborghus Læns Regnsk.

»en lovforvunden Mand« og kunde ikke selv møde i Retten¹⁾. Hans Hustrus Navn er ukendt, det har rimeligvis været Mette. Han levede endnu 1631²⁾.)

Jens Jensen havde 3 Børn, der antog Navnet Klitgaard, nemlig:

- A. Maren Jensdatter Klitgaard, f. o. 1610, død i Nørholm 21. Febr. 1679, gift o. 1640 med Søren Bertelsen Kjærulf, f. o. 1600, død i Nørholm 21. Febr. 1659, begge begravede i Nørholm Kirke. Efter Kjærulfs Død ægtede hun 21. Okt. 1660 i Nørholm Urban Andersen Gjedsmann, f. 1629, død 10. Januar 1688, der ligeledes boede i Klitgaard og var Ridefoged til Restrup. Stor Efterslægt.³⁾
- B. Mourids Jensen Klitgaard, f. o. 1612, død o. 1685, Købmand og Brygger i Nibe 1647 og 1650⁴⁾. Stævnes 12. Januar 1650 af Jens Jørgensen i Aalborg, der mente, at Klitgaard og hans Hustru havde bemægtiget sig 5 Binding Hus ham tilhørende⁵⁾.

13. December 1669 paakom der »disver« den Dannemand Mourids Jensen Klitgaard en hastig Ildebrand, »som haver opbrændt hans Hus og mesten hans Gods og Formue, saa han fattig Mand derudover er geraaden i stor Armod, hvilket han ydermere med sin Sognepræsts Bevis, hæderlig og vellærde Mand, Hr. Niels Pedersen, Sognepræst til Voxlev og Nibe Sogner er med at bevise. Da paa det, han fattige Mand maatte besøge Godtfolk om nogen Hjælp udi Jesu Navn, haver han været denn vores skriftlige Kundskab begjærendes, hvilket vi ikke vidste ham at fornægte kunde, efterdi enhver sliig hans elendige Vilkaar (desværre) er bevidst, hvorføre er til alle og enhver, forskrevne Mourids Jensen med denne vores Skrivelse besøger, vores venlige Bøn og Begjæring, at I ville velgjøre og meddele hannem noget af, hvis (∴ hvad) den gode Gud allermægtigste Eder meddelt og forlenet haver, forventendes Eder derfor Løn af Gud, som alle Velgjerninger rigeligen belønne vil i de retfærdiges Opstandelse. Lovendes og for vores Personer at være lige affectionerit, om nogen af Eders os ved lige Certificatz forekommendes vorder.⁶⁾«

Med denne Attest samt nedenstaaende Anbefaling fra Sognepræsten i Nibe kunde Mourids Klitgaard saa gaa sin tunge Gang til Godtfolk om Brandhjælp — det var hin Tids Maade at komme over Følgerne af en Ildebrand paa.⁷⁾

¹⁾ Viborg Landst. Dombog B 1619 fol. 7 b.

²⁾ Mandtal til Pengeskatten.

³⁾ Se iøvrigt mine Kjærulfske Studier S. 88 ff.

⁴⁾ Nibe Tgb. 1650 ¹²/₁₀.

⁵⁾ a. St. 1650 ¹²/₁.

⁶⁾ 24 Mands Tingsvidne. Nibe Tgb. 1670 ²⁹/₁₁, fol. 14.

⁷⁾ 18. Febr. 1670 fik han af Borgmester H. de Hemmer i Aalborg Tilladelse til at gaa om Brandstød i denne By.

Præstens Skrivelse lød som følger: »Lecturo Salutem Amorem et Honorem!

Det er mig, gudfrygtige, kristne Læsere (desværre) alt for meget vitteligt, at den Dannemand, Mourids Jensen Klitgaard, min fattige Sognemand, som tidligere og for kort siden haver været en helhjulpen Mand, er nu formedelst den skadelige og altfortærende Ildebrand geraadet i Armod og Fattigdom, saa han ikke uden Guds og gode Venners Hjælp kan rette sig igjen, hvorefter min meget venlige og indstændige Begjæring er til alle af hvad Stand og Stat, han besøgendes vorder, de af en kristen Condolentz og Medlidenhed vil rette noget paa hannem, at han dog omsider maatte komme til at rejse noget paa sig efter udstanden store Skade. Jeg for min Person forskylder det, og Gud selv skal recompensere og betale det her timelig og hisset evig. Den kristne og gudhjertige Læser nu og altid Gud befalet!

Nibe, d. 6. Februar 1670.

Niels Pedersen Aalborg.«¹⁾

Mourids Klitgaard synes dog ikke at være kommen ovenpaa ved denne Tiggergang; 1. Febr. 1673 maatte han pantsætte sit nye Hus for 110 Sldr. til Svogeren Urban Andersen Gjedsman i Klitgaard, som 20. April 1672 havde faaet Dom over ham til Betaling af et Pantebrev dat. 16. Decbr. 1665.²⁾ »Af god svogerlig Affektion« eftergav Gjedsman ham Renter og Omkostninger, men hvis det nye Pantebrev ikke var indløst inden Paaske 1676, skulde Gjedsman have Ejendommen³⁾, og 1678 lod han atter gøre Udlæg hos Klitgaard⁴⁾, og det samme gentog sig 1679.⁵⁾

24. Febr. 1683 fik Mourids Klitgaard Tingsvidne om, at hans Hus og Indbo og Formue ved ulykkelig Ildebrand for nogen Tid siden ganske var blevet opbrændt og fortæret, foruden at han tilforn ved Skibbrud havde lidt stor Skade, saa han nu var geraaden i største Armod. Var nu en gammel og meget skrøbelig Mand, som højlig behøvede medlidne Kristnes Hjælp og Undsætning.⁶⁾ Senere har jeg ikke truffet ham nævnt.

Han var gift 1. Gang med *A n n e J a k o b s d a t t e r*⁷⁾, død o. 1650, der var Enke efter en *O v e . . .*, med hvem hun havde Sønnen Søren Ovesen og Datteren Maren Ovesdatter, gift med Jens Olsen i Sørby i Vemminghøj Herred i Borgkloster

¹⁾ Nibe Tgb. 1672, fol. 47 b ff.

²⁾ Gælden hidrorte fra 1647, da Klitgaard pantsatte sin Ejendom til Svogeren Søren Kjørulf for 70 Slettedaler. Tgb. 1665 fol. 164 b og 190 b.

³⁾ a. St. 1673 ⁸/₂.

⁴⁾ a. St. 1678 fol. 84.

⁵⁾ a. St. 1679 fol. 138 b.

⁶⁾ Nibe Tgb.

⁷⁾ a. St. 1652 fol. 6 b.

Læn, hvilke 1653 gav Mourids Klitgaard Afkald for Arv efter Moderen¹⁾. 2. Gang var Klitgaard gift med J o h a n n e J e n s d a t t e r G j e l s t r u p.²⁾ I første Ægteskab var der antagelig ingen Børn, i andet derimod mindst 1 Søn, der i Mandtal til Folkeskatten 1676 nævnes som værende hjemme hos Faderen.³⁾ Han hed J e n s M o u r i d s e n K l i t g a a r d, og han fæstede det ene af de Jordstykker, som hans Fader havde i Fæste af Generalmajor Levetzau til Restrup og Oxholm.⁴⁾ Han blev antagelig gift med J o h a n n e C h r i s t e n s d a t t e r, der 1679 (Tgb. fol. 135 b) kaldes hans Fæstemø; men de synes ikke at have efterladt sig Afkom i Nibe og er maaske flyttede fra Byen.

- C. J e n s J e n s e n K l i t g a a r d, f. o. 1615⁵⁾, død i Nibe 1664, Købmand og Sildesalter i Nibe, hvor han boede 1643. Stævnedede 1647 sin Broder Mourids for nogle Sild og 1651 flere Folk til Betaling for Lægter, Øl, Øltønder og Sild.⁶⁾ Han forekommer ofte i Tingbøgerne, flere Gange som fungerende Birkedommer og synes at have været en anset og ret velstaaende Mand. Han døde antagelig i Juledagene 1664, thi hans Bo blev registreret 28. Decbr., og det viste et Overskud af 241 Dlr.⁷⁾

Var gift I med K a r e n C h r i s t e n s d a t t e r, død o. 1645 (levede 1643), Enke efter Anders Sørensen Bruun i Nibe, med hvem hun havde Datteren Else, død i Nibe 1653⁸⁾, og Sønnen Christen Andersen Bruun, f. i Nibe 1636, død i Nibe 6. Novbr. 1679, Herredskriver i Hornum Herred ca. 1670 og tillige Birkeskriver i Nibe 1678, kgl. Udn. 12. Aug.

Gift II med M a r e n C h r i s t e n s d a t t e r, der endnu levede 1680.

I første Ægteskab havde Jens Klitgaard Datteren Mette, i andet Ægteskab mindst 5 Børn:

Børn 1—6:

1. M e t t e J e n s d a t t e r K l i t g a a r d, f. i Nibe o. 1643, død . . . . Arvede efter sin Halvsøster Else bl. a. 1 sort Klædeskaabe, 1 Barettes Trøje og 1 brunt Fløjelsliv. Efter Moderen arvede hun sammen med Halvbroderen Christen

¹⁾ a. St. 1653, fol. 95 b.

²⁾ a. St. 1651, fol. 30 b og 1676, fol. 28.

³⁾ a. St. 1676, II. Afd., fol. 4.

⁴⁾ a. St. 1678, fol. 14 b.

⁵⁾ Kan ang. en Eng mindes siden 1629; a. St. 1695, fol. 268 b.

⁶⁾ a. St. 1647, fol. 3,13 og 1651, fol. 70 b.

⁷⁾ Nibe Tgb. 1665 fol. 23 b ff.

⁸⁾ a. St. 1653 fol. 76 b. Anders Bruun havde 2 Brødre Oluf og Søren, der var Borgere i Grenaa, a. St. 1663 fol. 47 b og 55 b.

Bruun en Gaard i Nibe, som de solgte til Brødrene Simon og Johannes Christoffersen Weidemann fra Aalborg¹⁾. Var gift I med Jens Pedersen Eliassen i Nibe,²⁾ der gav Jens Klitgaards Enke Arveafkald paa sin Hustrus Vegne, og som døde ca. 1691. Mette Klitgaard ægtede da vist II Laurs Laursen Mallie i Nibe, som 1694 pantsatte 2 Huse nord i Nibe til sin Svoger Jens Klitgaard, som havde stævnet ham.³⁾

2. Jens Jensen Klitgaard, f. i Nibe o. 1647, død i Nibe o. 1725, Købmand, Fiskerireder og Gæstgiver i Nibe. Drev allerede Sildefiskeri i Vaaren 1665⁴⁾ og synes at have forestaaet Moderens Bedrift medens hun levede. Havde 1676 Kongetienden af Nibe Sogn i Fæste⁵⁾ og var fra 9. Okt. 1680 til 6. Novbr. 1680 i Birkedommers Sted i Nibe. Kaldes »velfornemme Mand«, købte 1706 ved Auktion Tranebolets Jord i Nibe af Præsten Laurs Kraas' Enke⁶⁾, nævnes 1710 (Tgb. fol. 346) sammen med sin Svoger Jens Sørensen Kjærulf, omtales i Taksationen til Krigstyr 1714 som Fisker, der har et Bols Avling og lidt Ølsalg, »af temmelig god Tilstand, har mange Børn og ved dem aftager«. Nævnes i Mandtallet til Krigstyr 1717 som Øltapper med Hustru og 1 Barn. Hans iboende Hus vurderedes til 100 Rdl., hans Fiskestader til 200 Rdl., Indbo og Varer til 250 Rdl., Fiskeredskaber og Kvæg 100 Rdl., og hos sin Svigersøn Peder Thybo havde han udestaaende 400 Rdl. Hans samlede Aktiver ansloges til 1260 Rdl., Gælden til 160 Rdl. Han var død før 1727. Henimod Aar 1700 var han med til at bekoste et Pulpitur til Nibe Kirke, paa hvis Rester hans Navn staar. Jens Klitgaard var o. 1670 gift med Kirstine Sørensdatter Kjærulf, Søster til Købmand Jens Sørensen Kjærulf i Nibe og vist Datter af Søren Hornsgaard (Kjærulf) i Nibe.⁷⁾ Hun takseredes i Brandstyr til Kbh. 1729 til 3 Rdl., og af Sildegarnsstadebøgerne ses, at hun ejede en Mængde Stader i Nibeegnen. Hun døde i Nibe 18. Marts 1742, antagelig i en Alder af over 80 Aar og efterladende sig 1535 Rdl.⁸⁾

¹⁾ a. St. 1658 fol. 155 b.

²⁾ a. St. 1671 fol. 101.

³⁾ a. St. 1694 fol. 226 og 1700 fol. 279 ff.

⁴⁾ Nibe Tgb. 1665 fol. 92 f.

⁵⁾ a. St. 1676 fol 133.

⁶⁾ a. St. 1706 fol. 223.

⁷⁾ Se mine Kjærulfske Studier S. 374.

⁸⁾ Nibe Overformynderipr. S. 71 og 154.

Børn a.—g.:

- a. **Jens Jensen Klitgaard**, f. i Nibe o. 1680, begr. i Kbh. (Frue) 4de Aug. 1747. Var 1707 Guldsmedesvend i Kbh. og fik gennem sin Morbroder Jens Sørensen Kjærulf i »Geburtsvidne« fra Nibe: Han var barnefødt i Nibe af »velfornemme, gudfrygtige Ægtefolk . . . Jens Jensen Klitgaard, Handelsmand i Nibe, og den dydsirede Matrone Kirsten Sørensdatter Kierulf«; han havde, medens han var hjemme hos sine Forældre, skikket og forholdt sig som et lydigt Barn og ligeledes i sin Opvækst. Guldsmedprofessionen havde han lært i Aalborg o. s. v.¹⁾ 8. April 1709 tog han Borgerskab som Guldsmed i Kbhavn, og her ægtede han i Huset 11. Okt. 1717 (Frue K.) **Karen Svendsdatter**, døbt Kbh. Frue K. 9. Aug. 1702, begr. Frue 11. Okt. 1728. Hans Hustru var saaledes kun 15 Aar 2 Maaneder ved Ægteskabets Indgaaelse, og hun var Datter af Brygger i Kbh. **Svend Andersen**, f. o. 1652, begr. Kbh. Frue 3. Novbr. 1719 i Egekiste, og Hustru **Johanne Pedersdatter**, f. o. 1662, begr. Kbh. Frue 3. Septbr. 1734.²⁾ I Anledning af Klitgaards Bryllup udkom trykt Bryllupsdigt af Povl Joh. Phønixberg.³⁾

1720—21 boede han paa Østergade, 1723—1728 paa Vestergade, og efter Branden 1728 boede han sammen med sin Husstand og Svigermoder hos Værtshusmand Mogens Andersen i Vestervoldgade 151.⁴⁾ Hans Begravelse 1747 foregik fra hans Bopæl Knapstedsgaard ved Vesterport og med Ligvogn, og her boede han allerede 1734. Børn 1)—7):

- 1) **Anders Jensen Klitgaard**, døbt Kbh. Nikolaj 21. Okt. 1718, begr. s. St. Marts 1719.⁵⁾
- 2) **Svend Jensen Klitgaard**, døbt Kbh. Nikolaj 19. Juni 1720, begr. s. St. Septbr. 1721.⁵⁾
- 3) **Jens Jensen Klitgaard**, døbt Kbh. Nikolaj 18. Juni 1721, vist den forarmede Guldsmedsvend, der 1763 logerede Vestervold 151.⁶⁾
- 4) **Kirstine Klitgaard**, døbt Kbh. Frue 17. April 1723, begr. s. St. 11. Marts 1724.

¹⁾ Nibe Tgb. 1707 fol. 11 b.

²⁾ Gift II med Bager Johannes Købke.

³⁾ Bibl. Danica III. 293.

⁴⁾ Grove: Kbh. Huse og Indvaanere efter Branden S. 196.

⁵⁾ Vor Frue Skoles Ligbog.

⁶⁾ Skattemandtal ²⁵/₁₀₀, 1763. IV 125.

- 5) Svend Jensen Klitgaard, døbt Kbh. Frue 2. Aug. 1724, død i Pilestræde Kbh. 12. Maj 1765 og begr. Nik., Borgerskab som Guldsmed 4. Decbr. 1752, boede 1757 i Skindergade, boede 1760 i Kannikestræde, gift i Huset Kbh. Frelsers 23. Juli 1755 med sit Næstsøskendebarn Anne Elisabeth Jensdatter Klitgaard (se nedenfor). Børn a)—d):
- a) Jens Gregersen Svendsen Klitgaard, f. 1756, hjemmedøbt og begr. 10. Okt. s. A. i Helliggeist.
  - b) Margrethe Katrine Klitgaard, døbt Kbh. Frue 1. Dec. 1757, begr. Frue 5. Decbr. 1760, 3 Aar.
  - c) Jens Gregersen Svendsen Klitgaard, f. 7. Juli 1760, døbt Frue 10. Juli, begr. Nik. Februar 1765.
  - d) Gregers Svendsen Klitgaard, f. 5. Juni 1762, døbt Frue 9. Juni, begr. Nik. Marts 1765.
  - e) Margrete Katrine Klitgaard, døbt Kbh. Nikolaj 15. Marts 1765, begr. s. St. 14. April 1769.
- 6) Søren Jensen Klitgaard, døbt Kbh. Frue 23. Novbr. 1725, død af Brystsyge, begr. Kbh. Trinit. 13. Decbr. 1762, tog 5. Marts 1755 Borgerskab som Guldsmed i Kbh., boede 1756—60 i Pilestræde, 1761—62 i Gothersgade, gift o. 1755 med Magdalene Dessov, f. o. 1733, død af Forraadnelsefeber, begr. Kbh. Nikolaj 30. Maj 1783, gift II December 1765 Kbh. Nikolaj med Arvid Hansen, f. o. 1738 paa Sjælland, død af Forraadnelsefeber 10. Juni, begr. Kbh. Nikolaj 13. Juni 1783, Guldsmed i Kbh. 29. Juni 1765, boede i St. Grønnegade og senere i Dybensgade.
- I Ægteskab med Klitgaard havde hun 4 Børn, a)—d), og med Hansen 3.
- a) Jens Sørensen Klitgaard, døbt Kbh. Nikolaj 19. Maj 1756, begr. s. St. Aug. 1756.
  - b) Margrete Katrine Dessov Klitgaard, døbt Kbh. Nikolaj 2. Septbr. 1757, død Kbh. 11. Jan. 1783.
  - c) Karen Klitgaard, døbt Kbh. Nikolaj 5. Jan. 1760, begr. s. St. Febr. 1760.

- d) Karen Kirstine Klitgaard, døbt Kbh. Trinit. 23. April 1761, begr. s. St. 9. Aug. 1762
- 7) Johanne Kirstine Klitgaard, døbt Kbh. Frue 28. Jan. 1727, død før Faderen.
- b. Karen Jensdatter Klitgaard, f. Nibe o. 1682, død i Nibe efter 1744, gift (o. 1708) med Peder Sørensen Thybo, f. 16.., død Nibe o. 1735, Købmand og Gæstgiver i Nibe.¹⁾ Hendes Formue ansloges 1744 til 600 Rdl. Ægteparret havde mindst 1 Søn, Søren Pedersen Thybo, f. o. 1709, død Nibe 8. April 1769, gift Nibe før 9. Aug. 1745 med Mette Sigvardsdatter Altevelt, f. Nibe Degnebolig o. 1719, begr. Nibe 29. Okt. 1769, hvilket Ægtepar efterlod sig 2 Børn: Sigvard Altevelt Thybo, f. 1752, Student fra Aalborg 25. Juli 1771, 19 Aargl., og Karen Klitgaard Thybo, f. o. 1749, død Nibe 22. Maj 1785, gift Nibe 29. Sept. 1773 med Købmand Niels Nielsen Færch.
- c. Søren Jensen Klitgaard, f. o. 1685; død i Nibe efter 1744, Borger i Nibe, Købmand og Salter Var 1710 Korporal i Landmilitzen og var da hjemme hos Faderen, i hvis Beværtningsstue han kom i Klammeri med en Menig af Landmilitzen, som skældte ham ud for en Hundsvot, hvorfor de kom i Slagsmaal og hver maatte bøde 5 Rdl. til Skolehusets Reparation²⁾ Optaget paa Tillægslisten for Krigsskat 1717. Gav 1727 Klokker Poulsen Attest for, at han »hverken over hans Forretning med Ringen eller Graven eller i andre Maader hans Tjeneste ved Kirken vedkommende mig have i ringeste Maade at besværge«. I Mandtal til Ekstraskatten 1744 anføres, at han beboede sit eget Hus med 1 Tjenestepige, men drev ingen borgerlig Næring hans Formue ansattes til 300 Rdl. Antagelig har han bestyret Moderens omfattende Forretning til hendes Død 1742.
- Hans Hustrus Navn er ubekendt; hun er muligt død ung. Synes kun at have haft 2 Børn:
- 1) Kirstine Sørensdatter Klitgaard, f. i Nibe o. 1720, død i Nibe 13. April 1803, gift I Peder Sørensen Sund, død før 1747, gift II med . . . , gift III med Jens Knudsen Stræt, f. i Nibe

---

¹⁾ Søn af Søren Pedersen Thybo i Nibe og Maren Jensdatter Worm.

²⁾ Nibe Tgb. 1710 fol. 356 b, 358, 364 b, 367 og 376.

³⁾ Personalh. Tidsskr. 8. II. 88.

o. 1724, begr. i Nibe 4. April 1781¹⁾), Fiskerireder og Salter i Nibe. Ingen Børn.

- 2) Jens Sørensen Klitgaard, f. Nibe o. 1717, begr. Nibe 19. April 1773, Købmand i Nibe. Synes at have været daarligt stillet i økonomisk Henseende 1764, thi da pantsatte han sit Ind- og Udbo til sin Svoger Jens Knudsen Stræt, af hvem han lejede det igen. Svogeren underholdt vist ogsaa hans Familie. Gift o. 1748 med sit Søskendebarn Kirstine Marie Thomasdatter Klitgaard, f. Strømsø (Drammen) 5. Maj 1724, død Aalborg 15. Novbr. 1791, se senere. Børn a)—g):
- a) Søren Jensen Klitgaard, f. Nibe 1749, død Aalborg 19. Marts 1810, Toldskriver og senere Købmand og Brændevinsbrænder i Aalborg (Nørregade). Gift I Aalborg 15. Febr. 1775 med Marie Pedersdtr. Schott, f. o. 1745, død Aalb. 15. Novbr. 1777, gift II 14. Marts 1779 med Anne Marie Saabye, f. 17.., begr. Aalb. Frue 8. Novbr. 1794, gift III Aalborg 15. Marts 1797 med Andrea Christiane Engelbrechtsdtr. Brinch, døbt Aalb. Budolfi 28. Okt. 1765, død Aalb. Frue 24. Maj 1820. Ingen Børn.
- b) Anna Petrea Klitgaard, f. Nibe 2. Dec. 1752, død Astrup 27. Maj 1839, gift med Anders Sørensen, f. 6. Juli 1750, død Astrup 28. Febr. 1817, Sogndegn til Astrup, Rostrup og Storarden samt Skolelærer i Astrup.
- c) Sidsel Marie Klitgaard, f. Nibe o. 1753, død Aalborg 20. Marts 1829, gift Nibe 30. Septbr. 1803 med Adam Gotfred Møller, f. 17.., død Aalborg 29. Jan. 1813, Garvermester i Aalborg.
- d) Thomas Klitgaard, f. Nibe 1755, død Bradsted i Veggerby S. 10. Jan. 1815, Student, privat inm. Kbh. 20. Septbr. 1777, cand. phil., Sogndegn til Veggerby-Bislev 1783. En myndig og anset Mand, vakcinerede selv sine og andres Børn. Gift I 4. Novbr. 1786 i Vilsted Præstegaard med Hede vig Sofie Bang, f. 17.., død Bradsted 2. Jan. 1800. Gift II Louns Præstegaard 25. September 1800 med Sofie Amalie

¹⁾ Personalh. Tidsskr. 8. II. 88.

- Behmann, døbt Drejø 11. Decbr. 1776, død Aalborg 23. Juli 1829, Datter af Pastor C. F. Behmann og Johanne Juliane Struch. Klitgaards første Ægteskab var barnløst, i andet Ægteskab var der 5 Sønner og 1 Datter, fra hvem en ret talrig Efterslægt stammer, bl. a. Familierne Klitgaard fra Blokhus og Hals og Fam. Lewring fra Lundhof.
- e) Kirstine Katrine Klitgaard, f. Nibe o. 1756, død Nibe 2. Maj 1805, gift Nibe 20. Juli 1787 med Købmand Peder Knudsen (Stræt), f. Nibe 1751, druknet ved Anholt 24. Septbr. 1798 paa Hjemrejse fra Kbhavn.¹⁾
- f) Jens Jensen Klitgaard, f. Nibe o. 1760, druknede vist ved Staun 31. Okt. 1789 ved at falde over Bord.²⁾
- g) Et nyfødt, udøbt Barn, begr. Nibe, 2. Aug. 1765.
- d. Peder Jensen Klitgaard, f. Nibe o. 1688, død Christiania ? . . 17.., Student fra Aalborg, imm. 1707, Baccalaur 1710, boede 1727 i Magstræde i Kbh. og før Branden 1728 paa Gl. Torv, efter Branden i Lille Kongensgade.³⁾ Blev senere Klokker i Christiania. Gift Kbh. Helligg. 22. Maj 1726 med Marie Sofie Norgen, med hvem han i hvert Fald havde 2 Børn, inden han drog til Norge:
- 1) Dorthea Kirstine Klitgaard, døbt Kbh. Helligg. 4. Juni 1726, begr. Kbh. Frue 11. Marts 1727.
  - 2) Dorthea Kirstine Klitgaard, døbt Kbh. Frue 30. Decbr. 1728.
- e. Thomas Jensen Klitgaard, f. Nibe o. 1690, tog 20. Decbr. 1721 Borgerskab i Strømsø (Drammen), hvor han endnu boede 1740; senere skal han have boet i Bergen, men var død 1742.
- Gift med . . . . . ?
- Børn⁴⁾:
- 1) Jens Thomsen Klitgaard, født 1722, opholdt sig 1742 i Norge.
  - 2) Kirstine Marie Klitgaard, f. Strømsø (Drammen) 5. Maj 1724, død Aalborg 15. Novbr.

¹⁾ Personalh. Tidsskr. 8. II. 90.

²⁾ Jydske Efterretninger 45/1789.

³⁾ Grove: Kbh. Huse og Indv. efter Branden 1728. S. 122.

⁴⁾ Kirkebogens »døbte« begynder først December 1726.

- 1791, gift med sin ovenfor omtalte Fætter Jens Sørensen Klitgaard i Nibe.
- 3) Barn født 1726?, begr. Strømsø 14. Juni 1726.
  - 4) Karen Klitgaard, døbt Strømsø 24. Juli 1727, begr. 5. Novbr. 1727.
  - 5) Karen Antonette Klitgaard, døbt Strømsø 4. Jan. 1729, begr. 3. Maj 1730.
  - 6) Ursula Klitgaard, døbt Strømsø 3. Juli 1734, begr. 11. Decbr. 1734.
  - 7) Christiane Klitgaard, døbt Strømsø 3. Juli 1734, begr. der 25. April 1740.
  - 8) Anne Dortea Klitgaard, døbt Strømsø 22. Novbr. 1735, død Aalborg 7. Febr. 1798, gift o. 1761 med Christoffer Friederich Müller, f. 1721 eller 23 i Riga, død Aalborg 12. Aug. 1799; 1760 Stadskirurg og 1789 Distriktskirurg i Aalborg. 4. Børn.¹⁾
- f. Maren Jensdatter Klitgaard, f. Nibe o. 1697, død Nibe 18. Juli 1773, gift I o. 1732 med Conrad Poulsen Weidemann, f. Nibe o. 1700, død Nibe o. 1741, Købmand i Nibe, gift II o. 1741 med Niels Kjeldsen, Købmand og Vognmand i Nibe, Borger 1731, død imellem 30. Novbr. 1743 og 13. Marts 1744.²⁾
- g. Else Jensdatter Klitgaard, f. Nibe o. 1701, død Farstrup 1. Marts 1765, gift I 1725 med Peder Pedersen Bering, f. Verninge 29. Septbr. 1686, død Farstrup 1727³⁾, gift II 1728 med Kristian Kaalund, f. Vollerslev 7. April 1696, død Farstrup 11. Novbr. 1759, begge Sognepræster i Farstrup-Aistrup.
3. Karen Jensdatter Klitgaard, f. Nibe o. 1650, død Nibe o. 1680 og opkaldt efter Faderens første Hustru. Var gift med Mikkel Poulsen Hersom i Nibe, der 23. Okt. 1680 fik Afkald af hendes Moder og Søskende for den Arv, de kunde tilfalde efter hende. I Arveafkaldet kaldes hun — utvivlsomt ved en Fejlskrift — Maren. Mikkel Hersom levede endnu 1714.
  4. Else Jensdatter Klitgaard, f. Nibe o. 1652, d. . . ., var gift med Jørgen Christensen i Sven-

¹⁾ Se A. H. Nielsen: Embeds- og Bestillingsmænd S. 307 og K. Carøe: Kirurger, S. 46.

²⁾ Oplysninger om Hestene i Nibe i »Diverse vedr. Nibe« (Viborg Landsarkiv).

³⁾ Død ved at faa Rottekrudt i Stedet for sal volatile

strup¹⁾, Søn af Delefoged til Aalborghus Chr. Mortensen og Anne Poulsdatter Kraas²⁾, Student fra Aalborg, imm. 3. Maj 1664.

5. **Johanne Jensdatter Klitgaard**, f. Nibe o. 1655, levede i Nibe 1707, da Christen Nielsen Bagge tjente hende.³⁾ Gift ca. 1682 med **Peder Pedersen Gjedsted**, Selvejer i Gjedsted, hvor han døde 1699, 12. Marts Skifte under Hald Amt.

I Ægteskabet var der kun Datteren Anne Pedersdatter Gjedsted, f. o. 1683, der døde i Nibe 1737 som Enke efter Købmand Rasmus Mikkelsen Dybvad († 1734). Ved Testamente af 10. April 1737 gav hun 200 Rdl. til Fattige i Nibe, og ved Skiftet efter hende 1737 fordeltes ca. 5600 Rdl. til Arvinger efter hende og hendes Mand.

6. **Anne Jensdatter Klitgaard**, f. o. 1660, død . . . gift o. 1692 med **Gregers Jensen**, død 1717, Skifte 7. Jan. 1718⁴⁾, Kjøbmand i Nibe, med hvem hun havde 3 Børn (a.—c.), der antog **Moderens Familienavn**. Gregers Jensen var gift I med Dorte Madsdatter Tyrestrup, med hvem han havde Sønnen Jens Gregersen, der døde i Nibe 1705 uden Livsarvinger.⁵⁾

a. **Ide Gregersdatter Klitgaard**, f. Nibe o. 1693, begr. Kbh. Frelers 12. Febr. 1770. Gift 22. Febr. 1720 i Aalborg Frue med kgl. Till. med Skibsfører i Aalborg **Erland Jensen**, født c. 12. Marts 1682 paa Læsø, død 23. Aug. 1739 i Aalborg, begr. 28. Aug. i Frue, med hvem hun havde Sønnerne:

1) **Johannes Erlandsen**, døbt 30. Juli 1721 i Aalb. Frue, konf. 1739 i Kbh. Frelers, Pakhus-skriver ved Handelskomp. 1757, senere Kontrollør ved Banken i Kbhvn.

2) **Jens Erlandsen**, døbt 9. Nov. 1722 i Aalb. Frue, konf. 1740 i Kbh. Frelers, begr. Kbh. Frue 20. Marts 1760, Tobaksfabrikør i Vestergade, Kbh., gift Kbh. Frue 14. Maj 1755 med **Anna Katrine Olesdatter**, døbt 22. Marts 1720 i Kbh. Nikolaj, begr. Svendborg Frue 30. April 1768, senere bisat Kbh. Frue 10. Juli 1770. Hun var gift I med Tobaksspinder Chr. Nielsen Tromp og III med Byfoged

¹⁾ Nibe Tgb. 1695 fol. 281 b.

²⁾ Personalh. Tidsskr. 7. IV. 210.

³⁾ Nibe Tgb. 1707 fol. 30 b.

⁴⁾ Nibe Byfogedregnsk.

⁵⁾ Nibe Tgb. 1705 fol. 181 og 1706 fol. 242 b.

Peter Kristian Spliid og var Datter af Skipper Ole Olsen og Else Marie Holberg i Kbh.

- b. Karen Gregersdatter Klitgaard, f. Nibe 19. Okt. 1695, død Nibe 18. Decbr. 1778, gift I med Købmand i Nibe Søren Poulsen og II ca. 1750 med Pastor Mikael Pedersen Wittrup i Gislum, f. o. 1697, død Gislum 30. Aug. 1760.
- c. Jens Gregersen Klitgaard, f. Nibe o. 1697, død Kbh. (Frelser) 3. April 1755, Borger og Købmand i Kbh. 17. Decbr. 1727¹⁾, Værges for Frelser Kirke 1733, Medlem af de 32 Mænds Raad og Formand for Raadet, Raadmand 28. Marts 1749. Stor Ejendomsbesidder. Gift Kbh. Frelser K. 17. Febr. 1730 med Margrete Andersdatter Bache, f. o. 1699, død Kbh. (Frelser) 19. April 1737, gift I med Kontrollør Henrik Wichmann Hoffmann, begr. i Holmens K. 16. Juni 1729, Søn af Kommandør Wichmann H. og Bodil Rye. Til Klitgaards Bryllup blev der trykt Digt forfattet af Morten Seehus, og ved Margrete Baches Jordefærd blev forfattet Gravskrift af hendes Sønner Constantin Wichmann Hoffmann, døbt Holmens K. 13. Juni 1723 og Ferdinand Andreas Hoffmann, døbt Holmens K. 17. Decbr. 1726.²⁾
Børn: 1)–6).
- 1) Anna Birgitte Klitgaard, døbt Kbh. Frelser 18. Novbr. 1730, begr. der 28. Decbr. s. A.
- 2) Birgitte Klitgaard, døbt Kbh. Frelser 25. Jan. 1732, død Kbh. Frue 31. Decbr. 1819, gift Kbh. Frelser 23. Septbr. 1750 med Peter Discher, f. Kbh. Marts 1722, død 3. Novbr. 1783. Sognepræst i Bloustrød.
- 3) Gregers Jensen Klitgaard, døbt Kbh. Frelser 11. April 1733, blev Skibsassistent ved asiatisk Komp.³⁾, falledede 1774⁴⁾. Nævnes 1781 som Supercargo og blev 16. Juni 1797 Materialskriver paa Kronborg, død Helsingør 17. April 1806. Gift Kbh. Frelser 17. Septbr. 1766 med Anne Kirstine Bentzen. Søn:
a) Jens Gregersen Klitgaard, døbt Kbh. 25. Juli 1767, begr. Kbh. 18. Juni 1781.

¹⁾ Betalte 1721 Udførselspenge (Førlovspenge) for en Arvs Udførsel fra Nibe til Kbh. Boede ²⁸/₁ 1727 paa Købmagergade og var da Købmand.

²⁾ Bibl. Danica III. 293.

³⁾ Adresseavisen 66/1764.

⁴⁾ Skiftelysning ⁹/₁ 1775.

- 4) Anne Elisabeth Klitgaard, f. Kbh. (Frelser) 31. Juli 1734, død Kbh. 25. Juli 1787, gift I Kbh. Frelser 23. Juli 1755 i Huset med sit Næstsøskendebarn Svend Jensen Klitgaard, Guldsmed i Kbh. (se ovenfor), gift II, kort efter 18. Maj 1771 Kbh. Nikolaj med Guldsmedsvend Heilig Hassing, f. o. 1745, død Kbh. Frue 6. Juni 1808. Heilig Hassing forlod Professionen og blev 26. Febr. 1776 Materialskriver i Frederikstad efter at have været Fuldmægtig, vist (1773) hos Faderen, Materialforvalter i Kbh. Christian Hassing; 1785 var han adj. Materialforvalter i Kbh. og efterfulgte ham 2. Okt. 1787, Afsked 16. Juni 1797. Med Anne Elisabeth Klitgaard havde han Datteren Margrete Kristine Hassing, døbt Kbh. Nikolaj 23. April 1773, der døde før Moderen, og Ægteparret oprettede derefter reciprokt Testamente, konf. 10. Aug. 1787. 22. Maj 1798 ægtede Hassing Kbh. d. Garnison Jomfru Jøran Henriksdtr. Grimestad.
- 5) Henrik Jensen Klitgaard, f. Kbh. Frelser 10. Novbr. 1735, død s. St. 12. Decbr 1793, Student, imm. 16. Juni 1757, kaldes 1760 Thehandler, 1762 Fuldmægtig paa Tobaksfabrikken, senere Skibsskriver og Supercargo, købte 1779 et Hus i St. Kongensgade paa Christianshavn. Gift I o. 1756 med Andrea Willer, f. o. 1731, begr. Kbh. Frelser 25. Marts 1767; gift II Kbh. Frelser 3. Maj 1769 (kgl. Till.) med Anne Marie Gorre, f. o. 1731, død Kbh. Frelser 23. Aug. 1799. Børn: a)—g).
- a) Jens Henriksen Klitgaard, f. —Juni 1757, død ung.
- b) Herman Klitgaard, f. —Septbr. 1758, kaldes 1788 Fuldmægtig, men 1799 Arbejdsmand. En Datter af ham — Anne Marie Klitgaard, f. o. 1781 — levede 1787 hos hans Forældre.
- c) N. N. Klitgaard, f. 1759, begr. Kbh. Trin. Ass. Jan. 1761.
- d) Peter Klitgaard, døbt Kbh. Trin. 19. Sept. 1760, begr. s. St. 12. Okt. 1760.
- e) Anne Margrete Klitgaard, døbt Kbh. Trin. 18. Juli 1762, begr. Kbh. Frelser 31. Decbr. 1762.
- f) Anne Margrete Klitgaard, døbt Kbh. Frelser 26. Juni 1764, begr. s. St. 31. Aug. 1764.

- g) Anne Margrete Klitgaard, døbt Kbh. Frelsers 27. Juli 1771, død uden Livsarvinger før 1799.
- 6) Andreas Jensen Klitgaard, f. Kbh. Frelsers 3. Marts 1737, død . . . ., var 1760 og 1765 Skriver paa Christianshavn hos Handelskompagniet, 1773 Negotiant i Kbh. og 1787 Underboghholder ved Islandske Kompagni; gift Kbh. Frelsers 19. Okt. 1764 med Birgitte Katrine Aretecht, f. o. 1744, død . . . ., fra hvem han 1772 søgte Separationsbevill., men dog samlevede med 1787. 1 Søn:
- a) Jens Gregersen Klitgaard, døbt Kbh. Frelsers 28. Aug. 1765, begr. s. St. 13. Marts 1766.
-

Danske Studerende i Orleans i Tiden 1560—1688.

Af **Henny Glarbo.**

Trykte Kilder:

Eugen Bimbenet: Histoire de l'Université des lois d'Orléans, 1853.

Samme: Chronique historique extraité des Registres des Ecoliers Allemands en Orléans, 1875.

Marcel Fournier: La nation allemande à l'Université d'Orléans au XIV siècle, 1888.

Th. Cochard: Le jeu de paume à Orléans, 1889.

Utrykte Kilder:

Natio germanica's velbevarede Arkiv, der findes i »Archives departementales de Loiret« i Orleans.

Tønne Juels Rejsedagbog, der findes i Arkivet paa Ravnholt.

Matriklerne over den tyske Nation ved Universitetet i Orleans viser, at der i ovennævnte Tidsrum har studeret ikke mindre end 450 danske, norske og holstenske Studenter ved Universitetet. Før 1560 findes kun indskrevet tre, efter 1688 en.

Grunden til denne overordentlig store Tilstrømning var for en stor Del, at Orleans syntes de nordiske Rejsende et bekvemt Opholdssted, naar det drejede sig om at tilegne sig det franske Sprog. Af mange Grunde ønskede de ikke at begynde deres Frankrigsophold i Hovedstaden; for at gøre sig gældende der, var det nødvendigt at beherske Landets Sprog og Sæder, og, unge og uerfarne som mange af dem var, frembød Paris for mange Fristelser og Tillokkelser, der vilde drage dem bort fra Studierne. Man ser derfor mange af de adelige Rejsende, der kom til Paris ad Routen nord fra, forlade denne By efter nogle faa Dages Ophold og tage Bolig i en af Loires skønne Byer, Amboise, Blois, Saumur, Protestantismens faste Borg, eller endnu mere i Angers med dens berømte Rideskole¹⁾; og alleroftest i Orleans, hvor det gamle, berømte Universitet baade gav Anledning til Studier og til et højt udviklet Studenterliv. Det samme gælder de borgerlige Studenter, og de af dem, der vilde studere Jura, søgte i ganske særlig Grad til Orleans og dens verdensberømte Læresale.

Orleans' Universitet strækker sine Rødder tilbage til den tid-

¹⁾ I disse Byer studerede de unge Rejsende som Regel under friere Former uden for Universiteter og Akademier. Der findes derfor ingen Matrikler at søge til, men gennem Rejseskildringer og Ligprædikener, der er grundet paa Familieoptegnelser, har jeg af Adelsmænd, der opholdt sig der i længere Tid, fundet 1 i Amboise, 8 i Blois, 5 i la Flèche (hvor de studerede paa Jesuitterskolen), 7 i Poitiers og 13 i Saumur; i Angers 52.

lige Middelalder, hvor det eksisterede som Retsskole (les grandes écoles d'Orléans) i Tilknytning til Bispesædet, og havde en saadan Anseelse, at Pave Bonifacius VIII i 1298 sidestillede det med Universitetet i Bologna, idet han overgav en Bog af sine Decretaler til Prøvelse ved disse to Institutioner. 1512 blev det af Philip den Smukke ophøjet til et Universitet, hvor der skulde doceres Romerret og canonisk Ret; fra Ludvig XIV' Tid tillige fransk Ret. Orleans havde, sammen med Poitiers Monopol paa at graduere Doktorer i Civilret i Frankrig, og da Henrik IV forsøgte og Ludvig XIV gennemførte at give Pariser-Universitetet den samme Ret, blev det Dødsstødet for Universitetet i Orleans, der i Længden ikke kunde tage Konkurrencen op med Hovedstaden. Det førte en hensygnende Tilværelse, indtil det blev ophævet ved Revolutionen.

Allerede fra Universitetets første Tid strømmede Studenter baade fra alle franske Provinser og fra de fleste europæiske Lande til dets Læresale, og de forenede sig her som ved andre Universiteter i Korporationer efter deres Hjemstavn. Oprindeligt fandtes der ti saadanne Nationer i Orleans, men i 1518 blev Antallet indskrænket til fire: den franske, den tyske, en for Picardie-Champagne og en for Normandiet.

Den tyske Nation havde Ærespladsen efter den franske, og den frembyder en ganske særlig Interesse ved sin faste Konstitution og store Privilegier. Den omfattede, foruden Tyskere, Studenter fra Danmark, Norge, Sverige, Holland, Belgien, England, Skotland, Artois, Franche Comté, Elsas, Lothringen, Schweiz, Venedig, Ungarn, Polen og Liffand. Da en Skotte i 1571 fik Adgang til at optages i Nationen, skete det med følgende Begrundelse »la nation reconnoît, qu'elle doit admettre dans son sein tous ceux qui sont sobres, érudits, studieux, et comme autrefois *l'empire romain* admettait aux droits de cité les hommes de toutes les nations, de même la nation germanique croit devoir admettre ces jeunes gens au milieu d'elle«. Denne Udtalelse kaster Lys over det Synspunkt, som baade Nationen selv og de franske Konger anlagde overfor den. Det var imperium Romanum, som den tysk-romerske Kejser sad inde med, der skabte Germanerne en Særstilling i Verden og ganske særlig i Orleans; en af dem udtrykte det højest smagfuldt i en Tale saaledes: Kejser Aurelian har grundlagt denne By (urbs Aureliensis), som blev indviet af Virgil (sic!); da den tysk-romerske Kejser nu besidder imperiet, tilhører Orleans' Universitet i Grunden ham, og natio germanica nyder med Rette en privilegeret Stilling der.

Hvilke disse Privilegier er, fremgaar bl. a. af det Testimonium, som medgaves hvert Medlem af den tyske Nation, naar han forlod Byen, og som var underskrevet af alle Nationens Embedsmænd. Deri opregnes Rettighederne saaledes:

- 1) Han har Lov at bære Kaarde, Dolk og Pistol til Selvforsvar i hele Frankrig.
- 2) Han er fri for enhver Skat og Afgift til Lands og til Vands.
- 3) Hvis han dør, maa han have disponeret over sine Ejendele ved Gave eller Testamente, skønt de for andre Fremmedes Vedkommende skulde tilfalde Kongen.
- 4) Han kan intetsteds i Riget tages til Fange eller afkræves nogen-
somhelst Løsepenge paa Grund af nogen Krig, indre eller ydre, ikke engang om han er Undersaat eller Vassal af den fjendtlige Fyrste. Heller ikke kan han forfølges eller fortrædiges paa nogen Maade paa Grund af sin Religion.

At disse Privilegier ikke altid respekteredes af Byens Øvrighed gav Anledning til mange Retstrætter og Kampe.

Nationens Stilling var meget selvstændig. Dens Studenter aflagde ved deres Immatrikulation Ed til Nationens øverste Embedsmand, le procureur, ikke til Universitetets Rektor, og i Eden sværger de i et og alt at adlyde Prokuratoren, at bevare Universitetets og Nationens Ære, ikke aabenbare de Hemmeligheder, de hører i Nationen, aldrig være med til at forandre dens Faner, Segl el. lign., men bevare dem under Kejserens Navn og Insignier, og hvis de søger at opnaa en Grad ved Universitetet, da at ville bede Prokuratoren medunderskrive og betale ham Gebyret derfor. Selve Immatrikulationen foregik ogsaa i Nationens, ikke i Universitetets Album, og Betalingen gik i Nationens Kasse; men mange undlod paa Grund af Omkostningerne at lade sig indskrive, og for ikke at gaa glip af denne Indtægt indskærpede Nationen i 1595, at det skulde ske senest tre Uger efter deres Ankomst, en Bestemmelse, der dog ikke blev overholdt.

Af Nationens Embedsmænd var Prokuratoren den fornemste. Han valgtes for 3 Maaneder og genvalgtes aldrig. Af hans Ed lærer man hans Stilling at kende. Han skulde udføre de Beslutninger, Nationens store Raad havde fattet, han kunde sammenkalde enten dette eller det lille Raad, seniores, til Raadslagning; han modtog de indtrædendes Ed og indførte Nationens Akter og Statuter i en Bog. Da Prokuratorerne i den her omhandlede Periode gjorde dette meget omstændeligt og tillige tilføjede Byens og Landets Begivenheder, er disse Prokuratorbøger en ypperlig Kilde, ikke blot til Nationens, men til Universitetets og Byens Historie. De er alle bevarede og er en Række pragtfulde Bind, indbundne i svært Læder og prydet med den tyske Ørn. Naar Prokuratoren fratraadte sit Embede, skulde han, og iøvrigt alle Nationens Embedsmænd, betale 5 Louisdorer eller Bøger til samme Værdi til Bibliotheket. Tidligere havde han i Stedet for givet en Fest for sine Landsmænd, men da disse Gilder havde bragt Nationen i

Miskredit, blev de forbudt. Over for Universitetet var han Nationens Repræsentant, medunderskrev Doktordiplomerne og optraadte ved alle Universitetsfester, Fyrstemodtagelser o. lign. ved Rektorens Side.

Nationens andre Embedsmænd var Quæstor, der forvaltede Kassen og indførte Nationens Indtægter og Udgifter i liber quæstorius. Assessoren, der kaldtes »la bouche et la plume de la nation«; han bistod Prokuratoren, talte for ham og fungerede i hans Sted, hvis han var forhindret. En eller flere Bibliothekarer forestod Bibliotheket. Otte seniores dannede det lille Raad, der afgjorde Nationens mindre Anliggender og var Domstol i disciplinære Sager mellem Nationens Medlemmer; ogsaa i Sager mellem disse og andre afgav Senioratet en Kendelse, der altid var en kraftig Støtte for den germanske Student. Det store Raad bestod af alle Nationens Medlemmer, og her afgjordes alle vigtigere Sager. Pedellerne besørgede alle de praktiske Forretninger og gik i Processionerne foran Prokuratoren.

Nationen havde sit eget Konventshus, hvor den samledes til Raadsmøder og Festligheder af enhver Art. Her fandtes ogsaa Bibliotheket, som nød dens ganske særlige Interesse. I Rejsebeskrivelser nævnes det som en af de betydeligste Seværdigheder i Orleans. Da Tønne Juel første Gang rejste gennem Byen, skriver han »da vi havde saluteret Messieurs Landsmændene, som der vare, og beset Bibliotheket og Nationens Konventhus, begav vi os til Skibs ned ad Loire og kom til Blois«. En anden Rejsende, Corfitz Braems, skriver 1665 »Besaa til Orleans St. Petri, St. Crucis og Jesuiterkirken, Bibliothecam Nationis Germanicæ, hvor Procurator, Assessores, Quæstores og Bibliothecarii komme til os og viste os deres Consistorium og Nationals Bog.« En anden Rejsende, Lucas, fortæller, at han har set den samme Bog i Bibliotheket og tilføjer »thi de har et meget smukt Bibliothek«. En Inventarieliste fra XVII Aarhundrede fortæller, hvorledes det var udstyret: et Egetræsbord beklædt med et fint uldent Tæppe, og som lukkes med Nøgle; en Nøddetræstol; et stort Egetræsbord, hvilende paa Søjler, hvorover der er bredt et stort Tæppe af gult Klæde; to store Egetræslæsepulte; en stor Ramme med Pergament, hvorpaa staar Nationens Privilegier, med et Gardin af gult Taft, der dækker det hele. Af andre Ejendele, som Nationen besad, og som sikkert fandtes i Konvents-huset, nævnes Billeder af Kejseren, Henrik IV, Ludvig XIII, Kongen af Ungarn, en Procurator, adskillige Kort over forskellige Lande, to Glober, Instrumenter, Segl, Faner og den store Sølvstav, Nationens Klenodie.

Bibliotheket oprettedes 1565, og efter en bitter Kamp for Tilværelsen i de første Aar voksede det sig snart stort. Hvorledes det

benyttedes, og hvor meget der værnedes om det og arbejdedes paa dets Forøgelse, fremgaar bl. a. af Studenternes Ed. De sværger ikke at borttage nogen af Nationens Bøger uden at have skrevet dens Titel under deres Navn i Bibliothekarens Bog i hans Nær-værelse, ikke at laane Bøgerne videre til Fremmede og ikke at føre nogen Fremmed ind i Bibliotheket uden Bibliothekarens Samtykke. Mange Forordninger blev i Tidens Løb udstedt om Udlaanet; f. Eks. 1627, at under Pesten skulde det kun være aabent 2 Gange om Ugen og kun 2—3 Bøger udlaanes til hver; 1627, at der skulde betales Bøde for at indføre Fremmede i Bibliotheket; 1631, at der maatte anvendes 120 livres om Aaret af Nationens Kasse til at købe Bøger for; 1632, at ingen maatte laane mere end 5—6 Bøger med hjem; 1646 blev der givet meget strænge Regler for Udlaanet, da saa mange Bøger forsvandt, og da »Nationens Bibliothek i denne By Orleans er en præcipuus thesaurus«. Det viste sig da ogsaa, at Bibliotheket trods alle Vanskeligheder bevaredes og i XVIII Aarhundrede ogsaa benyttedes af de andre Nationer, da Universitetsbibliotheket var omtrent forsvundet.

Professor Wrangel har i Personalhistorisk Tidsskrift 4. Række I. Bind givet en Liste over Navnene paa de danske og norske Studenter, der har været indskrevne i natio germanica i Orleans, og i et Tillæg til nærværende Artikel har jeg suppleret denne Liste, dels med enkelte i snævrere Forstand danske, som var blevet forbigaaet, dels med Navnene paa dem, der lod sig indskrive som Slesvigere og Holstenere. Af disse Lister fremgaar det, at lidt over Halvdelen af de 450 danske Studenter var adelige, Resten borgerlige, der kom til Universitetet enten som Præceptorer for Adelsmænd eller paa selvstændige Studierejser.¹⁾

Tilstrømningen var naturligvis vekslende i de forskellige Perioder og for en stor Del afhængig af de indre Forhold i Frankrig, navnlig for saa vidt de berørte Orleans. 1561 blev Albert Beck som eneste Dansk indskrevet i Nationen, men hans Ophold har næppe varet længe, da Borgerkrigen, der udbrød Aaret efter, gjorde Forholdene meget ubehagelige i Byen; den erobrede først af Katholikerne under Hertugen af Guise, saa af Protestanterne under Hertugen af Condé, og begge Parter vendte sig mod Tyskerne. Under den Billedstorm Condé's Folk anstillede d. 2. Maj 1562 var Nationens trésor i Fare, og de germanske Studenter med Undtagelse af 3—4 flygtede fra Byen, saa at det næsten ikke var muligt at faa valgt en Prokurator, indtil Holsteneren Poul Cypræus overtog

*) Hertil maa føjes, at mange Rejsende opholdt sig længere eller kortere Tid i Orleans uden at lade sig immatrikulere. Blandt andre tilbragte Christian V paa sin Udenlandsrejse som Kronprins i Foraaret 1663 en Tid i Orleans, som behagede ham meget, og hvorfra han gjorde Udflugter til Loirebyerne.

Hvervet i December 1563. I de følgende Aar var der kun ganske enkelte Danske ved Universitetet. 1566 indskreves bl. a. Historie-skriveren Arild Huitfeldt og hans Broder Jacob og Aaret efter Adelsmanden Karl Kjørning; men Vanskelighederne vedblev. Ediktet 1567 bestemte nemlig, at alle Fremmede skulde forlade Frankrig i Løbet af 24 Timer, og kun ved haardnakket Paaberaabelse af Nationens Privilegier lykkedes det Germanerne at faa Tilladelse til at blive og at opnaa et salva guardia af Kongen. De holdt sig da ogsaa klogelig udenfor enhver Deltagelse i de stadige Kampe i Byen, hvor Katholikerne og Huguenotterne skiftevis havde Magten, men i 1568 blev Forholdene alligevel saa brogede, at den tilbageblevne Rest af Nationen besluttede at deponere Bøger, Segl, Nøgler og andre Kostbarheder hos en anset Borger og rejse bort.

I tre Aar standser Prokuratorbøgerne, saa begyndte Germanerne at komme igen, men Bartholomæusnatten og dens Følger, der dog ikke ramte Germanerne, fordi de stod under Kongens Beskyttelse, afbrød al Undervisning ved Universitetet, og Antallet af germanske Studenter var lige til 1595 yderst ringe. Fra Danmark kom dog i Aarene 1581 og 1586 et ret stort Antal; det sidste Aar alene tolv; alle Adelsmænd med deres Præceptorer.

Da Forholdene efter Henrik IV's endelige Sejr 1595 efterhaanden blev roligere, voksede Tilstrømningen til Universitetet hurtigt. Prokuratorbogen nævner d. 29. Maj 1595 8 Studenter som »restauratores inclytæ nationis Alamaniæ«, deriblandt dog ingen Danske; men Juli 1596 blev den første danske Adelsmand, Christopher Lunge, valgt til Nationens Prokurator. Han var kommet til Byen Aaret før med sin Broder, den senere Rigsmarsk Jørgen Lunge til Odden, og deres Præceptor Jens Sørensen Ølgod.

I den følgende Tid kom der hvert Aar en Del Danske til Orleans, og Nantesediktet, der sikrede Protestanterne fri Religionsøvelse, gjorde dem endnu tryggere. Dog kunde der endnu opstaa Vanskeligheder; en uklar Paragraf i Ediktet angaaende Begravelser bevirkede f. Eks., at Germanerne maatte føre en afdød Kammerat til Landsbyen Jargeau et Par Mil fra Orleans for at faa ham begravet. Dette synes vel at have været et enestaaende Tilfælde, men Lucas nævner dog i sin Rejsebeskrivelse, at Protestanterne maatte holde deres Gudstjeneste i en Landsby en Mils Vej fra Byen, sandsynligvis i den samme gamle Kirke i Jargeau.

Da Henrik IV i 1599 kom til Orleans, gik Nationens Prokurator ham i Møde sammen med Universitetets Rektor, og han fortæller, at Kongen venligt spurgte ham, hvor mange Tyskere, der var i Byen? han svarede, at der var c. 130; om de alle var adelige? der var adskillige Nobiles og tillige en Del Grever og Baroner.

Kongen svarede, at de ved deres Nærværelse gjorde Universitetet stor Ære.

Dette lille Træk viser Germanernes ansete Stilling ved Universitetet og tillige, at de Adelige var særlig velkomne. Saa vidt det kan afgøres af Matriklerne, synes alle de Danske, der er indskrevne før 1608, at have været Adelige og Præceptorer, med en enkelt Undtagelse, Lægen Dankert Leill (1602). Efter 1608 blev Antallet af Borgerlige, der rejste for deres egne Studiers Skyld, større og tiltog stadigt, indtil det efter 1660 langt overgik Antallet af Adelige. Antallet af danske Studenter holdt sig nogenlunde jævnt; kun ganske enkelte Aar er ingen ny indskrevne. Efter 1688 standsede Besøget imidlertid helt med en enkelt Undtagelse, nemlig Henning Ahlefeld, der blev indskrevet 1727. Dette skyldes vel mest franske Forhold; dels at Studiet af fransk Ret blev indført og gjorde Studiet af Romerret mindre effektivt, dels at Universitetet i det hele taget kom i Forfald og dels endelig, at Nantes-ediktets endelige Ophævelse i 1685 formelt lukkede Universitetets Porte for Protestanter, og i Praksis i hvert Fald gjorde Opholdet mindre tillokkende for dem.

Prøver man nu at undersøge, hvorvidt de Danske har deltaget i Studenterlivet inden for Nationen, viser det sig, at de med Iver har sluttet sig til den og i visse Perioder har spillet en ikke ubetydelig Rolle.

Uddrag af Lister over Nationens Embedsmænd giver det bedste Indtryk heraf. Det viser sig, at 23 Danske i Tiden 1562—1673 har været valgt til Prokuratorer, nemlig:

Poul Cypræus, Dec. 1563—Marts 1564.

Poul Intelman, til Sept. 1566.

Christopher Lunge, Juni—Sept. 1596.

Joannes Albertus a Quitzow [Dansk?], Juni—Sept. 1608.

Tyge Brahe, Sept.—Dec. 1611.

Kaj Rantzow, Dec. 1614—Marts 1615.

Daniel Rantzow, Dec. 1617—Febr. 1618.

Chr. Rantzau til Breitenburg, Sept.—Dec. 1632.

Ove Ulfeld, Sept.—Dec. 1636.

Peder Charisius, Okt. 1639—Jan. 1640.

Laurits Below, Nov. 1640—Jan. 1641.

Peder Juel, Juni—Juli 1643.

Ove Thot til Irup, Jan.—Maj 1645.

Chr. Barnekov til Vitskøl, Marts—April 1649.

Hans C. Helverschou, April—Juli 1649.

Tage Krabbe, Nov. 1653—Jan. 1654.

Morten Skinkel, Aug.—Nov. 1654.

Marcus Giøe, Nov. 1655—Jan. 1656.

Niels Juel, Marts—Maj 1657.
 Peder Winding, Febr.—Maj 1662.
 Matthias Worm, Maj—Juli 1662.
 Johan Liem, Juni—Aug. 1672.
 Hans Benzon, 1673.

Quæstorer var i samme Tidsrum mindst 14 Danske, nemlig:

Poul Cypræus, c. 1564.
 Poul Intelman, 1566 »mort en charge«.
 Christopher Dybvad, 1609.
 Niels Willumsen, 1616.
 Johan Holsten, 1617—18.
 Niels Foss, 1618.
 Ivar Eilersen Schøller, 1642—43.
 Laurits Bording, 1645.
 Hans Faber, 1648—49.
 Jacob Ottesen Seeblad, 1649.
 Henrik Gyldenstjerne, 1661—62.
 Otto Rumohr, 1663.
 Peder Worm, 1671.
 Hans Benzon, 1672—73.

Assessorer var mindst 13 (Listerne fra 1585—1602 mangler), nemlig:

Joannes Sylvester, 1606.
 Hans Pedersen Kalundborg, 1636 og 37—38.
 Jacobus Pauli Husanus Holsatus, 1638.
 Morten Poulsen Grum, 1642.
 Vitus Bering, 1644—45.
 Chr. Lund, 1648.
 Peder Scavenius, 1648.
 Hans Clausen Mule, 1649.
 Niels Randulf, 1654.
 Matthias Olesøn Worm, 1661.
 August Frederik Dankwerth, 1664—65.
 Johan Olesøn Worm, 1672—73.
 Hans Benzon, 1673.

Bibliothekarere var i samme Tidsrum 22, nemlig:

Christopher Dybvad, 1609.
 Niels Willumsen, 1616.
 Niels Foss, 1618.
 Peder Iversen Munk, 1636.
 Hans Christensen Helverschou, 1648.
 Niels Bording, 1648.
 Niels Rasmus Nissen, 1648.
 Johannes Faber, 1648.
 Morten Scavenius, 1650.

Otto Seeblad, 1656.
 Hans Fr. Gloxin, 1658.
 Anders Engberg, 1658.
 Ditlev Steinmann, 1661.
 Peder Winding, 1661.
 Dankert Gruner, 1662.
 Hans Jacobsen v. Lossow, 1662.
 Emmik Nedergaard, 1663, (der udgav et Katalog over Bibliotheket, trykt 1664).
 Johan Olesøn Worm, 1672.
 Morten Rosenstand, 1672.
 Casper Bartholin, 1685 (valgt 3 Gange).
 Christopher Lunt, 1687.
 Severin Hjort, 1688.

Listerne viser, at med Undtagelse af Poul Cypræus og Poul Intelman, der spillede en betydelig Rolle i 1560erne, og Christopher Lunges Prokuratel i 1596, er det først fra c. 1606, at de Danske træder frem blandt Nationens Embedsmænd; de første Aar ret spredt, men fra 1630erne med stadig stigende Indflydelse i alle de forskellige Stillinger. I 1660erne og 70erne opnaaede alle nogenlunde fremragende danske Studenter et eller flere Embeder inden for Nationen, hvad der hænger sammen med det uhyre ringe Antal, der overhovedet lod sig indskrive i de Aar, saa at man søgte med Lygte efter de stadig skiftende Embedsmænd.

Listerne viser tillige, at med Undtagelse af Cypræus og Intelman og senere Hans Helverschou var de Danske, der valgtes til Prokuratorer før 1659, alle Adelsmænd. Efter 1660 indtoges Stillingen derimod af Borgerlige. De andre Embeder blev med faa Undtagelser besat med ikke-adelige. Endelig skal det nævnes, at det oftere ses, at den adelige Prokurator har faaet en borgerlig Landsmand, helst sin Præceptor, ind i en af de lavere Stillinger, eller i hvert Fald valgt ind blandt seniores, hvorved den ofte ganske uerfarne og lidet sprogkyndige Herre fik en gavnlig Støtte. Som Eksempler kan nævnes, at Hans Pedersen Kalundborg var Assessor under Ove Ulfelds Prokuratel; Johan Holsten var Quæstor under Daniel Rantzaus, Laurits Bording under Ove Thots, og Erik Bille og Vilhelm Mule var seniores under Morten Skinkels. Da Christopher Lunge som Prokurator skulde forhandle med Byens Guvernør om en Sag vedrørende Retten til at hære Vaaben, fik han bl. a. sin Præceptor, Magister Jens Sørensen Ølgod, udnævnt til sin Adjunctus.

Hvad de enkelte Mænd har betydet for Nationen, faar man trods deres lange Embedsberetninger kun et ringe Indtryk af. En

tre Maaneders Embedstid kan vel ogsaa vanskeligt sætte dybe Spor. — Tydeligst tegner Poul Cypræus' Embedsvirksomhed sig. Han kom i 1563 midt i den vanskeligste Tid, da Protestanter og Katholiker skiftevis havde Magten i Orleans, til Universitetet for at studere Romerret. Han holdt sig klogelig uden for alle Stridigheder og karakteriserer selv sin Optræden saaledes: »Ego hactenus ita me gesseram ut nemini adversus apud omnes graciosus essem«. Derfor blev det ham, man samledes om i Nationens store Nød, da alt syntes at gaa i Stykker, og han blev valgt til Prokurator endnu samme Aar og fungerede til Marts 1564, hvorefter han valgtes til Quæstor for saa vidt muligt ogsaa at bringe Nationens Pengevæsen paa Fode. Endnu 1566 var han i Orleans, og under den Debat, der da førtes i Nationens Forsamling om Bevarelsen af Bibliotheket, gjorde hans Ord og Autoritet Udslaget. I Prokuratorbogen, hvor der yderst sjældent holdes Lovtaler over enkelte Personer, staar der Dec. 1566, da Cypræus fik Doktorgraden. »Paa denne Tid hædredes med den juridiske Doktorgrads Insignier, Ære og Titel den lærde Mand, vor Nations ypperste Medlem, Paulus Cypræus Holsatus, den germanske Nations Exprokurator, hvem jeg ikke kan undlade at omtale her, skønt han med sine straalende og ædle Dyder ikke trænger til vor Omtale, men dog har jeg ment, at dette Vidnesbyrd eller denne Lovtale her burde ydes ham saavel for hans overordentlige Fortjenester af vor Nation, som ogsaa for vor Kærlighed og vort private Venskabsforhold til ham. Thi baade genrejste han fordem som den første vor sammenbrudte Nation, og nu nylig forsvarede og opretholdt han sammen med mig med Iver dette vort Bibliothek, skønt mange var af en anden Mening og gjorde Modstand«.

En anden Holstener, Poul Intelman, blev Procurator i 1566, og ogsaa han gik derfra over til Quæstorstillingen, men døde i Oktober s. A. Hans Begravelse skildres i Prokuratorbogen og giver et Indtryk af, hvordan Nationen hædrede en afdød Kammerat selv i den daværende Opløsningstid. Det beskrives saaledes: »Den 4. November blev et Medlem af den germanske Nation, den lærde Paulus Intelmannus Holsatus Receptor [fransk recepneur = Kasserer] begravet, mens hele Nationen, to Præster, Dr. juris Vilhelm Fornerius og en Del agtværdige Kvinder fulgte og hædrede Ligfærden. Han blev begravet paa den Kirkegaard, der var fælles for de Troende eller dem, der hørte til den sande almindelige Kirke [»in coemeterio seu communi Fidelium seu Eteocatholicorum«, her menes aabenbart Protestanterne] (thi han døde fromt i Herren), idet vor Nations Prokurator og tre andre af Kammeraterne berørte Baaren, da de andre Nationers Prokuratorer ikke havde villet være til Stede, skønt de blev opfordrede dertil af vor Pedel, som selv høj-

tideligt gik foran og ligesom førte an bærende Sølvstaven, dog uden al Overtro og Afguderie«.

Christopher Lunge indleder og slutter efter Tidens Skik sin Embedsskildring med nogle lærde Betragtninger hentede fra Plato og Cicero. Iøvrigt drejer Beretningen sig ikke om større Begivenheder. Interessantest er en Strid med Byøvrigheden, der havde paatalt, at nogle Germaner bar Vaaben, og da han paaberaabte sig Nationens Privilegier, erklærede Øvrigheden, at der var saa mange, der skød sig ind under Nationen, og som slet ikke hørte til den. Følgen blev en Indskærpelse af Loven om, »at *alle* vore (exceptis mechanicis [!]), der kommer til denne By enten for Studier eller for at lære Sprog eller andre Exercitier, skal melde sit Navn hos vor berømmelige Nations Prokurator inden 15 Dage eller i det højeste tre Uger«, for at Nationen kunde kende og beskytte sine Studenter.

I Tyge Brahes Prokuratortid indtraf en Del Stridigheder med de andre Nationer, der førte til Slagsmaal baade med disse og med Byvagten, hvorved Tyge Brahes Vinduer blev slaet ind. Det endte med en Fredslutning, hvorved alle Nationerne vedtog en »Forenings- og Sikkerhedsakt« om at føre et fredeligt Samliv.

Kaj Rantzau fortæller, at han endnu ikke var immatrikuleret, da han blev valgt, men af Kærlighed til Nationen modtog han Valget. Han traadte kraftigt op mod Universitetet, fordi man ikke havde tilkaldt ham til Rektorvalget, hvor Nationernes Prokuratorer havde Ret til at være med. Iøvrigt var han, som alle, der var Prokuratorer i Trimestret December—Februar, mest optaget af, hvorledes Nationens store aarlige Fest, Epiphaniefesten, skulde holdes og med at træffe Forberedelser til den.

Om Ove Ulfeld gælder det, at han allerede den 2. December henvendte sig til de to Apothekere, der skulde tilberede den særlige Drik »hypocras« til Festen d. 6. Januar. Skønt det i 1631 ved en Statut var blevet bestemt, at »hypocras« skulde afskaffes ved Festen »for at vi ikke skulde synes at bedrage Kassen ved vor Overdaadighed«, havde den saa mange Aars Hævd, at den var blevet uundværlig og ses her, fem Aar efter, at være blevet brugt igen. Ove Ulfeld var ogsaa virksom, for at Medlemmerne af Nationen ifølge et gammelt Privilegium skulde have gratis Adgang til Skuespillertruppernes Forestillinger, dog uden Resultat. Derimod fik han sin Vilje sat igennem, da han forbød en af Universitetets Professorer at laane Bøger i Bibliotheket, fordi han var »forsømmelig med dem, han havde laant«; et typisk Vidnesbyrd om Nationens Selvhævdelse over for Universitetet.

Laurits Below giver i sin Embedsberetning en begejstret Beskrivelse af den Epiphaniefest, han havde forestaaet, den samme

som Tønne Juel deltog i, og som senere skal omtales. Hans Quæstor var som nævnt Laurits Bording, og denne gjorde sig højt fortjent af Nationen ved paa dennes Vegne at føre Ordet baade hos Biskoppen og le lieutenant-général-criminel i en Sag angaaende et Medlem, der var blevet fængslet, fordi han ikke havde vist de hellige Ting Ære. Bording optraadte saa klogt og energisk, at det lykkedes ham at faa Tyskeren frigivet.

Mens vi saaledes har ret gode Kilder til at faa Indblik i de danske Studenter Deltagelse i Nationens Liv, er det vanskeligere at faa et nogenlunde tydeligt Indtryk af deres Deltagelse i Studierne.

Officielt forelæstes der ved Universitetet kun i civil og canonisk Ret. Cypræus nævner, at der i hans Tid var fem Professorer i jus civile, Professoren i canonisk Ret var lige død. Antallet af juridiske Professorer varierede mellem seks og otte, og desuden var der ofte en adjoint, der hvert Aar gennemgik institutiones med Begynderne. 1681 ansattes der for første Gang en Professor i fransk Ret, der netop udformedes paa denne Tid gennem Ludvig XIV' store Lovgiverarbejde Code Louis.

Fournier karakteriserer i sin Afhandling om »La nation allemande« det juridiske Studium i Orleans som en Modsætning til det i Bologna »Celle d'Orléans perpétuait les tendances des pré-glossateurs, cherchait à fusionner le droit romain avec le droit en vigueur, ne perdait pas de vue le côté pratique de l'étude, voulait faire entrer dans le droit coutumier la plus forte part de droit romain, qu'il pût s'assimiler, ouvrait ainsi aux juris doctores un vaste champ d'application et inaugurerait une méthode pratique, qui devait détrôner les traditions pures des glossateurs. Elle créa enfin un courant de fusion des différentes législations, qu'on n'a pas mis en relief, alors qu'il vivifiait l'école des glossateurs qui se desséchait«.

Mon det ikke har været netop denne friske, praktiske Anvendelse af den ærværdige Romerret og dens Tillempling paa de forskellige Landes særlige Retsforhold, der har draget saa mange Fremmede til Universitetet i dets bedste Tid? Desværre var dets juridiske Glanstid væsentligt forbi, inden de Danske i større Mængder begyndte at søge dertil. Rabelais satiriserer allerede 1532 over Studierne i Orleans. Da Pantagruel kommer til Byen, føres han straks af Kammeraterne ud paa Øerne i Loire for at spille Bold; at kunne indstille Bolden rigtigt erstatter nemlig den sørgelige Mangel paa juridisk Viden, siger han.

Særlig skæbnesvanger for det juridiske Studium blev som før nævnt, at ogsaa Pariseruniversitetet fik Ret til at graduere Doktorer i Civilret. Byen havde vanskeligt ved at konkurrere med Hovedstadens Tiltrækningskraft paa de Studerende, og Universitetet forsøgte da at drage dem til sig ved at nedsætte Fordringerne til

Opnaelse af Graderne til et Minimum; det eneste, der opretholdtes i hele sin Udstrækning var Gebyret. En Skotte beskriver, hvorledes man i Ludvig XIII' Tid fik en Grad i Orleans, »avec une bourse d'or on sera mieux reçu qu'avec la thèse la plus savante« siger han, og fortsætter »je crois que le son de notre argent que l'on comptait derrière nous, pendant que l'on nous interrogeait fit la bonté de nos réponses«.

Rygtet siger, at Molière havde faaet Doktorgraden i Orleans, hvad der dog ikke kan konstateres; men en Satiriker, der vilde hævne sig for Molières Angreb paa Lægerne, benyttede Rygtet og skrev derom:

»En quarante ou fort peu de temps auparavant
Il sortit du collège, âne comme devant,
Mais son père ayant su que moyennant finance
Dans Orléans un âne obtenait sa licence
Il y mena le sien«.

Der findes ingen fuldstændig Liste over dem, der blev Dr. juris i Orleans, men fra 1637—79 har man i Supplikbogen Navnene paa dem, der indstillede sig dertil, og som sikkert alle fik Graden, og blandt disse Navne findes fem Holstenere, nemlig:

Jacobus Pauli Husanus Holsatus 1638 $\frac{4}{12}$.

Nicolaus Schwabe Rensburgo Holsatus 1655 $\frac{22}{9}$.

Nicolaus Harder Holsatus 1659 $\frac{9}{4}$.

Ebehard Schlaf Gluxstadis Holsatus 1665 $\frac{9}{6}$.

Nicolaus Henricus Michaelis Gluckstadiensis Holsatus 1668 $\frac{10}{7}$.

De var alle borgerlige. De adelige Studenter har næppe i nævneværdig Grad studeret Romerret i Orleans, dog er det ikke muligt at sige noget bestemt derom, men de, der omtaler deres Studier, nævner det ikke.

Foruden Jura doceredes der imidlertid uofficielt mange andre Fag ved Universitetet. Cypræus nævner, at der var en Professor i Græsk, en i Hebraisk og en i Theologi, skønt der intet theologisk Fakultet var ved Universitetet. Desuden fremgaar det af Studenternes Beretninger, at de er blevet underviste i Historie, Mathematik, Sprog og Skrivning. Denne Undervisning synes at være foretaget af de saakaldte maîtres de tutelle, en Slags Privatdocenter, der stod i en vis Tilknytning til Universitetet og docerede enten der, eller i deres egne Boliger i Universitetskvarteret. De havde desuden unge Studenter boende i Pension hos sig og spillede en betydelig Rolle.

En af disse maîtres de tutelle var Jean Marrois, professeur en mathématiques, der har efterladt sig et Album, hvori en Mængde Studenter, der næsten alle betegner sig som hans Elever, har indskrevet deres Navne. Blandt disse findes 23 Danske; de fleste er

Adelige, f. Eks. Ove Ulfeld i 1636, Brødrene Kaas Aaret efter, Tønne Juel i 1643 og Christopher Ulfeld i 1649, men der er ogsaa mange borgerlige bl. a. Hans Pedersen Kalundborg i 1635 og Mikkel Vibe i 1657. Indskrifterne er meget hjertelige, ikke mindst fra dem, der har boet hos ham, af hvem flere tillige omtaler hans Hustru.

En anden maitre de tutelle var Calliographen Mr. Grysperre, der c. 1578 havde stor Betydning ved at indføre en ny og smukkere Skrivemaade i Orleans, som spores i en Mængde offentlige Registre. Det siges om ham, at han havde mange Elever blandt den tyske Nations Medlemmer, og dette hænger sikkert sammen med en Nationsbeslutning i 1566 om, at alle, der opnaaede en Embedsstilling inden for den tyske Nation, skulde skrive deres Beretninger i Embedsbøgerne med latinske Bogstaver, og »hvis nogen ikke var vant til disse, maatte han sørge for, at den blev skrevet af en, der var kyndig i at skrive dem«. Dette har sikkert medvirket til, at Germanerne har taget Skriveundervisning hos Mr. Grysperre.¹⁾

For de adelige Studenter var Sprogtilægnelsen vigtigere end alle andre Studier, og den synes udelukkende at være foregaaet ved Hjælp af maitres de tutelle, men der foreligger ikke nærmere Oplysninger om under hvilken Form. Derimod ved man, at Orleans og Blois (hvor Hoffet ofte opholdt sig) i denne Periode havde Ry for at være de to Byer, hvor der taltes det rene Fransk. I den meget udbredte Rejsebog »Itinerarium Gallix« hedder det om Orleans og Blois: »Linguæ Gallicanæ elegantia hic et Blaesii eo floret ut palmam facile præripiant omnibus«.

Endnu en Tiltrækning havde Orleans, nemlig dets udviklede Sportsliv. Dansen stod højt, men endnu mere dyrkedes Boldspillet, Byens Stolthed og Fryd. Det omtales allerede i den tidlige Middelalder, hvor Munke og Præster, ja selv Bisper og Ærkebisper drev det med Lidenskab; først i XVII Aarhundrede blev det de Gejstlige i Orleans forbudt at spille det offentligt, hvorefter man fortsatte inden for Klostermuren. Fyrster, der kom til Byen, spillede sammen med Borgerne, f. Eks. har man Beretninger om, at baade Ludvig XII og Frans I optraadte i Orleans' Boldhuse. Og endelig var det Studenternes Yndlingsbeskæftigelse. De spillede enten indbyrdes eller med Professorerne og Borgerne; Spillet forenede dem alle. En Kannik fra St. Aignan-Kirken skrev i 1598 et Digt, hvori han priser Boldspillet og dets sunde Indflydelse paa Legeme og Sjæl; det er opfundet af Romerne, siger han, og er lige værdigt for alle Apollons Disciple af enhver Klasse og Alder. Spillet opdragende Betydning for Karakteren bestaar i, at man vænnes til Lydighed mod Dommerens Afgørelser og til god Opførsel.

¹⁾ paavist af Arkivar ved Archives departementales de Loiret, Mr. Soyer, i la société archéologique i Orleans.

Men Boldspillet var paa den anden Side en stor Fristelse til at trække de unge bort fra Forelæsningerne. Allerede Rabelais havde som før nævnt satiriseret over det, og i det følgende Aarhundrede tog Spillelidenskaben saadan Overhaand, at Hertugen af Orleans i 1656 greb energisk ind og lod 18 af Byens 40 Boldhuse nedlægge »afin d'obliger les élèves de l'Université à ne pas s'absenter de leurs cours pour fréquenter ces lieux publics«. Flere af Boldhusene blev omdannet til Theatre, og under Ludvig XIV afløstes Boldspillet i Orleans som i det øvrige Frankrig lidt efter lidt af Billardspillet, som man sagde, fordi Kongen ikke kunde udmærke sig i Boldspillet for sin lange Paryk.

I den her omtalte Periode stod le jeu de paume endnu paa sit højeste i Orleans. Navnet stammer fra, at man oprindeligt greb og kastede Boldene med de bare Hænder, senere beklædte man dem med en udpolstret Handske (gantelet), og endelig begyndte man i XVI Aarhundrede at anvende Boldtræ eller den haandformede Kætcher. Der spilledes enten i aaben Mark »la longue paume«, der nogenlunde svarede til vort Tennisspil, eller, hvad der var det almindeligste, i Boldhuse »la courte paume«. Man lagde megen Vægt paa Udstyrelsen af disse Boldhuse; de var indvendig sortmalede, for at de hvide Bolde kunde træde tydeligere frem, og ved Siden af Salen var en Café og et opvarmet Værelse, for at de ophedede Spillere kunde forfriske sig og dog ikke for hurtigt blive afkølede. Boldhusene ejedes af Boldmestre, der dannede et anset Lav i Byen med Svende og Lærlinge, faste Læreaar og andre Statuter, og ogsaa de Haandværkere, der forfærdigede Redskaberne, dannede et særskilt og anset Lav.

At dette Spil i høj Grad har tiltrukket de danske Studenter og navnlig Adelsmændene er indlysende, og naar de i deres knappe Form omtaler, at de har drevet exercitia i Orleans, tør man gaa ud fra, at disse for en stor Del har bestaaet i le jeu de paume.

Endelig skal til sidst omtales den store aarlige Fest, Epiphaniifesten, der spillede en saa overordentlig Rolle i den germanske Nations Liv.

Hver Nation havde sin aarlige Fest, og Germanerne havde fra deres første Tid valgt Helligtrekongersdag til deres Festdag. Oprindeligt betragtedes de tre Konger som Nationens Skytshelgener, men netop derfor rejste der sig i Reformationstiden Røster imod at afholde Festen den Dag, og i 1566 erklærede en protestantisk Prokurator, at fra nu af var Magerne afskaffet, »vi dyrker alene Christus som Nationens Beskytter«, og han fik vedtaget en Beslutning om, at denne Fest, der kun skulde være et Kærlighedsmaaltid for at fæstne Broderskabet, skulde henlægges til d. 1. Januar. De katolske Medlemmer af Nationen protesterede, men først mange

Aar efter (sandsynligvis 1602) blev Festen flyttet tilbage til Epi-phaniedagen.

At omdanne denne oprindelige Helgenfest til en Fest, som baade Nationens protestantiske og katholske Studenter uden Anstød kunde deltage i, var et meget vanskeligt Problem, og det løstes kun ved en vidtgaende og for den Tid forbavsende Tolerance fra begge Sider.

I 1547, da det religiøse Spørgsmaal allerede begyndte at blive brændende, har Prokuratoren givet en Skildring af de Forberedelser, han havde at træffe til Festen. Han aftalte med en Gæstgiver, at han skulde levere Maden, med en Apotheker, at han skulde tilberede det fornødne Kvantum »hypocras«; han lejede for første Gang to Fløjtespillere o. s. v. Vanskeligere var det med den religiøse Del af Festen. Han anmodede Prioren i Notre Dame de bonne Nouvelle om paa Nationens Bekostning at foranstalte en Gudstjeneste af en særlig Glans; den maatte ikke afholdes af »sacrifici gregarii quilibet«, men af »idonei«, et Spark til den katholske Gejstlighed, som man dog ikke kunde undvære ved Festen.

I de følgende Aar blev Festen stadig mere neutralt præget, og i 1627 bestemtes det, at Festtalen i Forvejen skulde holdes for seniores og approberes af dem, »for at der ikke i den skal være noget, der strider imod den offentlige Fred, Fyrsterne eller denne eller hin Religion«. Hvordan selve Festen foregik, har man en ypperlig Skildring af i Tønne Juels Rejsebeskrivelse. Han opholdt sig i Vinteren 1641 i Amboise, men rejste op til Orleans for sammen med sine Landsmænd at fejre Helligtrekongersfesten. Han fortæller, at Prokuratoren og seniores seks Uger før Jul samledes for at vælge en »Konge« til Festen. Det skulde være en højtstaaende og velhavende Student, da der paahvilede ham store Udgifter, og mange undslog sig derfor for at modtage Æren. Undertiden maatte man da holde Festen uden Konge, men man gjorde det nødigt, da Nationen ønskede at benytte denne Lejlighed til at manifestere sin Selvstændighed og sine Privilegier bl. a. ved at gaa offentlig gennem Gaderne med en udslaaet Fane, der bar det romerske Riges Vaaben, den flakte Ørn.

I 1641 lykkedes det at faa en polsk Student til at overtage Kongehvervet, og om Morgenens d. 6. Januar mødte Universitetets Rektor og Professorer og hele den germanske Nation med deres Prokurator i Spidsen hos Kongen og begav sig derfra i stort Optog med Fane og Orkester i Spidsen til Jakobinerkirken, hvor der skulde holdes Messe. Om denne skriver Tønne Juel: »Straks de ere komne i Kirken begynder Messen, midt i Messen træder en af Nationen op paa Prædikestolen og holder en latinsk Oration, udi hvilken han berømmer den tyske Nations Bedrifter og Mandighed, opregner de

mangfoldige Velgerninger og Privilegier, som de have af højlovlig Ihukommelse Kongerne af Frankrig og endnu ved nærværende Konges Gunst og Mildhed naadigst nyder og beholder. Naar den er endt, leges paa Orgelværket og adskillige Instrumenter, medens Kongen og saa mange, som ere af den papistiske Religion, gaar op at ofre. Thi de, som ere af den reformerte Religion, vil ikke ofre, fordi de skal kysse det Fag, i hvilket Pengene lægges, hvilket synes at have noget Superstition med at føre, som letteligen kan give nogen Stød i Samvittigheden. Siden continueres Messen med sædvanlige Cereemonier«.

Efter Messen fulgte Processionen atter Kongen hjem, og til Aftensang gentog det samme Optog sig. Om Aftenen fulgte Banketten, som Kongen indbød til, men som var arrangeret af Prokuratoren, og som Tønne Juel beskriver med faa malende Ord, »hvor de trakteres vel og blive sammen et temmeligt Tag ud paa Natten«.

Opholdet i Orleans var for mange unge Danske rigt paa Oplevelser af enhver Art, og da det var den By, hvor de som Regel standsede den længste Tid paa deres »grand tour de France«, har de, foruden positive Kundskaber, sikkert for en stor Del der faaet det vægtige Indtryk af fransk Aand og Kultur, som kom til at præge Overklassen i Danmark fra Midten af XVII Aarhundrede.

Tillæg til Listen over danske og norske Studenter i Orleans, uddraget af Matriklen for Natio Germanica.

I Listen over principes:

1599 Hans Adolf af Holsten¹⁾.

1614 Johan Frederik af Holsten²⁾.

I Listen over illustres:

1671 Oktober 6. S. Hoegh Danois³⁾.

I Listen over de øvrige Studenter:

1519 Baltasar Rantzow ex Holtzatia⁴⁾.

1559 Johannes Bruchtorff holtzattensis⁵⁾.

1563 Melchior Powisch⁶⁾.

¹⁾ 1576—1624.

²⁾ Søn af Johan Adolph, Biskop af Lübeck (1575—1616), selv udvalgt Biskop af Lübeck.

³⁾ Stygge Høg til Gjorslev, Landsdommer paa Laaland, afsk. 1665, kendt fra Marie Grubbes Historie.

⁴⁾ 1498—1547, Biskop i Lübeck, Chr. III' Raad.

⁵⁾ Hans Brockdorf til Rosenhoff?

⁶⁾ 1544—90.

- Balthasar Powisch⁷⁾.
 Paulus Cypræus⁸⁾.
 Martin Haggæus (husensis)⁹⁾.
 1565 Paulus Intelmann¹⁰⁾.
 1566 Johannes æ Lindenau¹¹⁾.
 1572 Henrik Buchwald¹²⁾.
 Fr. Ahleveld¹³⁾.
 1583 Wulf Powisch¹⁴⁾.
 Kaj Rantzau¹⁵⁾.
 Godtskalk Vuensinn¹⁶⁾.
 1584 Anton Rantzow¹⁷⁾.
 1586 Georgius Rantzau¹⁸⁾.
 Joh. v. Bocmalt¹⁹⁾.
 Antonius Battus²⁰⁾.
 1599 Henricus Lange²¹⁾.
 Adolph Boye vom Nortstranden²²⁾.
 Theodor Powisch²³⁾.
 1600 Herman Wertz²⁴⁾.
 1602 Johannes Moth Flensburgensis²⁵⁾.
 1603 Juli 18. Ivo Reventlouw²⁶⁾.
 1605 Aug. 9. Sigfrid Powisch²⁷⁾.
 1606 Marts 19. Joannes Sylvester Flensburgo Slesviensis²⁸⁾.
 Juni 9. Heinrich Rantzow²⁹⁾.
 1606 Juli 14. Simon Kruse(?)³⁰⁾.

---

⁷⁾ 1544—87.

⁸⁾ Kansler og Professor i Slesvig 1536—1609.

⁹⁾ indskreven i Rostock 1561.

¹⁰⁾ døde i Orleans Okt. 1566.

¹¹⁾ Hans Christophersen Lindenov til Drenderup, d. 1610.

¹²⁾ til Sierhagen, var død 1616.

¹³⁾ til Sestermühe, 1551—16...

¹⁴⁾ til Bukhavn d. 1633?

¹⁵⁾ til Hanrau, 1566—1607.

¹⁶⁾ Goske Wensin til Rolofstorf.

¹⁷⁾ til Ahrensburg.

¹⁸⁾ til Nordsee, gift 1589.

¹⁹⁾ Johan v. Buchwaldt til Borstel, d. 1621.

²⁰⁾ Hofmedikus hos Enkedronning Sofie i Nykøbing F., d. 1602.

²¹⁾ til Oldager, d. 1651, rejste med Hans Adolph af Holsten.

²²⁾

²³⁾ Didrik Pogwisch til Petersdorf, 1582—1632.

²⁴⁾ indskreven ved Universitetet i Heidelberg 1595 ^{14/7}.

²⁵⁾ Rektor i Flensborg, d. 1642.

²⁶⁾ Iven Reventlow til Stocksee, 1588—1628.

²⁷⁾ Sivert Christophersøn P. til Haselau, 1587—1626.

²⁸⁾ Dr. juris.

²⁹⁾ til Schmol 1590—1644.

³⁰⁾

- Aug. 17. Adolf Blum³¹).
 1608 u. D. Johannes Albertus a Quitzowi³²).
 Juni 25. Wolfgang Buchwald³³).
 1609 Juni 12. Hinrich von Buchwaldt³⁴).
 — - Daniel von Buchwaldt³⁵).
 1610 Marts Ditlev v. Buchwaldt³⁶).
 Juni 22. Nicolaus v. Tinen³⁷).
 — - Henning v. Tinen³⁸).
 Dec. 3. Jacobus Siverus Eidestad³⁹).
 — - Ivarus Siverus Eidestad⁴⁰).
 — - Laurentius Hoyer⁴¹).
 — - Johannes Hoyer⁴²).
 1611 u. D. Casper v. Buchwaldt N.⁴³).
 1614 Okt. 22. Georgius Wind⁴⁴).
 Dec. 22. Kaj Rantzow⁴⁵).
 1616 Aug. 16. Nicolaus Busk Ringepoli-Cimber⁴⁶).
 1617 Febr. 11. Gotskalk Rantzow⁴⁷).
 [c. Sept.] Daniel Rantzow⁴⁸).
 [c. Dec.] Daniel Wensin⁴⁹).
 — Laurentius Wensin⁵⁰).
 — Franciscus ab Alefeld⁵¹).
 — Johann Holst⁵²).
 1618 Juni 12. Daniel Buchwald⁵³).
 Juli 4. Benedikt Brockdorf⁵⁴).

---

³¹) Søn af Hans Blome til Seedorf (1538—99).

³²) Dansk ?.

³³) til Pronstorf, 1588—1637.

³⁴) til Kronsburg, d. 1666.

³⁵) til Muggesfelde, var død 1634.

³⁶) til Høisbüttel, d. 1629.

³⁷) Claus v. Thienen til Grünholt, 1587—1640.

³⁸) til Wahlstorf, 1592—1636.

³⁹)

⁴⁰) indskreven i Rostock 1607.

⁴¹) og ⁴²) Sønner af Købmand Jürgen Hoyer i Husum.

⁴²) indskreven ved Universitetet i Siena 1616.

⁴³) til Sierhagen, 1589—1624, eller til Jersbek, 1591—1629.

⁴⁴) Jørgen Vind, Rentemester og Rigsadmiral, 1593—1644.

⁴⁵) til Ahrensburg, d. 1645.

⁴⁶) Niels Fredriksen Busch fra Ringkøbing, præceptor for Henning Podbusk.

⁴⁷) Goske R. til Westensee, d. 1650.

⁴⁸) til Trogeborg, d. 1658.

⁴⁹) Søn af Goske W., levede 1646.

⁵⁰) Lorents W., Hofjunker 1621, d. 1629.

⁵¹) til Königsförde, 1598—1638.

⁵²) indskreven i Rostock 1610.

⁵³) til Schierensee, 1599—1674.

⁵⁴) f. 1590.

- Juli 4. Ditlev Brockdorf⁵⁵).
 Dec. Theodorus ab Oesede⁵⁶).
 1620 Marts 9. Paulus Rantzow⁵⁷).
 Juni 27. Huno Jonas Hunnius ab Eidora⁵⁸).
 Sept. 31. Heinrich Damm, Chilonov.⁵⁹).
 Nov. 7. Joh. Adolf Gutsloff⁶⁰).
 1623 u. D. Chr. Pentz⁶¹).
 1624 Febr. 8. Jacob Breyde⁶²).
 — - Bruder(!) Breyde⁶³).
 1625 Marts 29. Johannes Dow, Husanus⁶⁴).
 Juni 16. Chr. Ratlow aus Holstein⁶⁵).
 1626 Febr. 26. Ditlev Powisch eq.⁶⁶).
 — - Harderus Vake Flensb.⁶⁷).
 1627 [c. April] David Gloxinus Femariensis⁶⁸).
 — Daniel Powisch⁶⁹).
 1627 [c. Juni] Wolfgang Powisch No.⁷⁰).
 [c. Sept.] Johannes Widovius Tunderensis⁷¹).
 1628 [c. Sept.] Olaus Hunemarck, Hatterslebia⁷²).
 1632 u. D. Chr. Rantzow⁷³).
 — Petrus Voigt Rensburgensis⁷⁴).
 1635 — Heinr. von Alefeldt⁷⁵).
 — Christianus Fabricius⁷⁶).
 1636 — Hans Blum⁷⁷).
 1637 — Lorentz v. Thinen⁷⁸).

⁵⁵) hans Broder, til Rosenhoff.

⁵⁶) 1585—1641, Dr. juris 1623.

⁵⁷) til Stipsdorf, d. 1665.

⁵⁸) indskreven i Altdorf, 1614 ²⁰/₁₀.

⁵⁹) indskreven ved Universitetet i Heidelberg 1618 ²⁰/₄.

⁶⁰) (?) Søn af Dr. Jonathan Gutsloff.

⁶¹) g. m. Chr. IV' Datter, Sophie Elisabeth, d. 1651.

⁶²) og ⁶³) Frederik Breides Sønner Joakim til Axelvold og Benedikt til Donslund, der var i Frankrig 1625. (»Bruder« betyder vist kun hans Broder),

⁶⁴) indskreven ved Universitetet i Siena 1624 ⁹/₁₂.

⁶⁵) Søn af Moritz R. til Lindau, d. 1631.

⁶⁶) til Oevelgønne, 1608—1644.

⁶⁷) indskreven ved Universitetet i Strassburg 1625 ¹⁸/₇.

⁶⁸) gottorpsk Raad, 1597—1671.

⁶⁹) til Ascheberg, f. 1608.

⁷⁰) til Farbe, 1606—35.

⁷¹) indskreven i Rostock 1619.

⁷²) = (?) Olaus Hennemark, indskreven i Rostock 1622.

⁷³) Overstatholder, 1614—63.

⁷⁴) Kancelliraad i Glückstadt, d. 1665.

⁷⁵) dræbt i Duel med Gersdorf, 1642.

⁷⁶) Dr. med. Læge i København, 1601—1666.

⁷⁷) til Seedorf 1619—89.

⁷⁸) Ritmester, d. 1647.

- 1638 u. D.   Jacobus Paulus Husanus⁷⁹⁾.
           —   Joh. Blom⁸⁰⁾.
           --   Didericus Blom⁸¹⁾.
 1642 Nov. 15. Johan v. d. Wisch.⁸²⁾.
           — -   Heinr. Rantzow⁸³⁾.
 1643 Aug. 3. Oswald de Buchwaldt eques⁸⁴⁾.
           — -   Henricus de Buchwaldt Nobilis⁸⁵⁾.
           -- -   Henricus Polmann⁸⁶⁾.
           Okt. 27. Johannes Christophorus Schönbuch, Ha-
                   derslebia⁸⁷⁾.
 1645 Nov. 9. Ove Brockhorf⁸⁸⁾.
           Nov. 13. Willichius Heister⁸⁹⁾.
 1647 Maj 23. Goske v. Buchwaldt⁹⁰⁾.
           Juni 1. Johan Fr. v. Holsten⁹⁾.
 1648 Jan. 3. Christoffer Sehestedt⁹²⁾.
           Juli 2. Nicol. Erasmus Nissen⁹³⁾.
 1648 Juli 10. Rudolf Gerlach⁹⁴⁾.
           — 14. Anselmus de Pudewels⁹⁵⁾.
 1649 Aug. 9. Augustus Bussius⁹⁶⁾.
 1650 Febr. 26. Benndix Pogwisch.⁹⁷⁾
           Juni 27. Petrus Pauli Eiderstadensis.⁹⁸⁾
           Juli 28. Peter Rantzow⁹⁹⁾.
 1651 April 4. Wolfgang v. Buchwald¹⁰⁰⁾.
           Maj 4. Nicolaus Brandt Sonderburgo¹⁰¹⁾.

⁷⁹⁾ Dr. jur. i Orleans 1638.

⁸⁰⁾ til Hornstorf, 1618—89.

⁸¹⁾ til Testorf, 1620—81.

⁸²⁾ til Bosee og Guldenstein.

⁸³⁾ (?) d. 1646 i fransk Tjeneste.

⁸⁴⁾ til Høisbüttel, d. 1670.

⁸⁵⁾ hans Broder.

⁸⁶⁾ Kancelliraad i Glückstadt, d. 1720.

⁸⁷⁾ til Vanddinggaard, 1616—1683.

⁸⁸⁾ Søn af Joakim B. til Rixdorf.

⁸⁹⁾ Præst i Nyhollænderby 1652.

⁹⁰⁾ til Olpenæs, 1624—1700.

⁹¹⁾ Oberstlieutenant, 1615—87.

⁹²⁾ til Nislevgaard, c. 1627—1699.

⁹³⁾ (?) Krigskommissær Nikol. Nissen til Ierbæk.

⁹⁴⁾ indskreven i det juridiske Fakultet i Strasburg 1644 ^{20/a}.

⁹⁵⁾ Hofmester i Østrig, 1625—95.

⁹⁶⁾ Student i Basel 1649.

⁹⁷⁾ til Stubbe og Kronsburg.

⁹⁸⁾ Kammerraad i Husum, Søn af Paul Peter Gunneus, Dommer i Everschop.

⁹⁹⁾ Rigsgreve, f. 163..

¹⁰⁰⁾ til Skovbølgaard, d. 1662.

¹⁰¹⁾ Præst i Sønderborg 1613—80 el. Borgmester i Sønderborg c. 1626—74.

- Juni 6. Conrad Hesse¹⁰²⁾.
 1652 Jan. 4. Conradus Wasmer Meldorpia¹⁰³⁾.
 1654 Juli 17. Nicolaus Bennik¹⁰⁴⁾.
 1655 Jan. 17. Nicolaus Schwabe¹⁰⁵⁾.
 1655 Dec. 1. Otto Canuti f. Seeblad¹⁰⁶⁾.
 1657 Juli 7. Georgius Viethen¹⁰⁷⁾.
     Aug. 13. Joh. Henrik Kielman a Kielmanseck¹⁰⁸⁾.
     — - Fr. Kielman a Kielmanseck¹⁰⁹⁾.
     u. D. Naaman Bensen Strandfrisius Cimber¹¹⁰⁾.
 1658 Marts 13. Fr. Hans Gloxin Slesvicensis¹¹¹⁾.
 1659 Marts 31. Nicolaus Harder¹¹²⁾.
     April 21. Frederic de Gunteroth d'Holstein¹¹³⁾.
     Okt. 31. Jacob Preuser Slesvicensis¹¹⁴⁾.
 1660 April 10. Henricus Hudeman Crempe¹¹⁵⁾.
     Sept. 20. Petrus Moth¹¹⁶⁾.
 1661 Juli 20. Detlevus Steinmann¹¹⁷⁾.
     Aug. 11. Nicolaus Frischerus¹¹⁸⁾.
     Sept. 1. Fr. Antonii Schröder¹¹⁹⁾.
     Nov. 3. Johannes Nieman Slesvicensis¹²⁰⁾.
 1662 Sept. 18. Ditlev Brockdorf¹²¹⁾.
     — - Otto Rumor¹²²⁾.
     — - Theodosius Rumor¹²³⁾.
     Dec. 20. Henricus Reventlow E.¹²⁴⁾.

¹⁰²⁾ til Trudsholm, Dr. jur., 1622—1705.

¹⁰³⁾ Vicekansler i Glückstadt, 1627—1705.

¹⁰⁴⁾ (?) Generalproviantkommissær, præceptor for Erik og Enevold Bille.

¹⁰⁵⁾ Dr. jur. i Orleans 1655.

¹⁰⁶⁾ Otte Knudsen Seeblad 1632—1674 el. 76, i k k e som af Wrangel læst Seeffelt.

¹⁰⁷⁾ Landfoged i Nordditmarsken, d. 1701.

¹⁰⁸⁾ Hans Henrik K. til Quarnbek, 1636—1686.

¹⁰⁹⁾ Frederik Chr. K. til Satrupholm, 1639—1714.

¹¹⁰⁾ Jurist, 1622—59.

¹¹¹⁾ Kancelliraad i Glückstadt, 1635—84.

¹¹²⁾ Dr. jur. i Orleans, 1659.

¹¹³⁾ gottorpsk Hofmarskal, d. 1703.

¹¹⁴⁾ Kancelliraad i Gottorp, Dr. jur. i Rinteln 1657.

¹¹⁵⁾ (?) Søn af Johan Hudemann, Præst i Crempe 1645.

¹¹⁶⁾ indskreven i Altdorf 1642 $\frac{7}{8}$, præceptor for Jacob Trolle.

¹¹⁷⁾ Dr. jur. 1669; Borgmester i Itzehoe 1683.

¹¹⁸⁾ i k k e som af Wrangel læst Fischerus.

¹¹⁹⁾

¹²⁰⁾

¹²¹⁾ til Rohlsdorf, 1642—1732.

¹²²⁾ til Hohenlied, død som hollandsk Kaptajn.

¹²³⁾ hans Broder, død paa Korfu.

¹²⁴⁾ til Bienebeck, 1638—1676 el. 84.

- Dec. 20. Henning Reventlow E.¹²⁵).
- 1663 Juli 31. Hans Rantzow eques¹²⁶).
- Aug. 13. Emmichius Andreae Nedergardius Cimber¹²⁷).
- 1663 Okt. 1. Detlev Rantzow¹²⁸).
- - Petrus Müller¹²⁹).
- 1664 Sept. 5. Augustus Fridericus Dankwart Tønning¹³⁰)
- 1665 Maj 28. Rudbeck Gagge Danus¹³¹).
- Juni 6. Eberhard Schlaff Tychetolitano-Holsatus¹³²).
- 1668 Marts 21. Frederik Rumohr¹³³).
- Juni 26. Nicolaus Henricus Michaelis¹³⁴).
- 1671 Sept. 25. Jacob v. Anthen¹³⁵).
- 1676 Marts 16. Johan Georg Walter Tonninga¹³⁶).
- Juni 11. George Plønnies¹³⁷).
- Juni 4. Friderich Ebhard (?) Schach du pays d'Holstein¹³⁸).
- - Anthon Clemens Schach du pays d'Holstein¹³⁹).
- 1678 Aug. 22. Johannes Ehm Haffniensis¹⁴⁰).
- 1679 Maj 29. Chr. Ernest Ram¹⁴¹).
- 1680 Juni 25. Adolph Cunrad Langelott Slesvicensis¹⁴²).
- 1682 Juli 1. Henricus Helwerschou Haffniensis¹⁴³).
- 1684 Jan. 7. Ernestus Hendericus Dose¹⁴⁴).

---

¹²⁵) til Hemmelmark, 1640—1705.

¹²⁶) til Salzau, f. 164..

¹²⁷) har udgivet et Katalog over Bøgerne i Natio Germanica's Bibliothek i Orleans 1664, Præst i Køge, d. 1692.

¹²⁸) til Breitenburg, 1644—97.

¹²⁹)

¹³⁰) indskreven i Heidelberg 1659 ¹³/₁₀, Søn af Staller i Eidersted Theodor D. og Katrine Heidemann.

¹³¹) til Skovsgaard, 1642—1708.

¹³²) Dr. jur. i Orleans 1665.

¹³³) til Roest, 1643—1722.

¹³⁴) Dr. jur. i Orleans 1668.

¹³⁵)

¹³⁶) Dr. jur. 1681.

¹³⁷)

¹³⁸)

¹³⁹)

¹⁴⁰) Hans Ehm, Landsdommer paa Sjælland.

¹⁴¹) indskreven ved Universitetet i Siena 1678 ²⁸/₁₀. J. U. C.

¹⁴²) Dr. med. Læge, d. 1688.

¹⁴³) (?) Chr. Herman Henriksøn Helverskov til Irup 1655—1733.

¹⁴⁴) Ernst Ulrik Dose, Overkammersekretær, d. 1706.

- Maj 16. Johannes ab Ahlefeld eques¹⁴⁵).
— - Wolfgang Chr. Ahlefeld nobilis¹⁴⁶).
1685 Nov. 4. Johan v. d. Wich¹⁴⁷).
1727 Marts 2. Henning ab Ahlefeld Eques Sleswic. Hol-
satus¹⁴⁸).

---

¹⁴⁵) til Quarnbek, 1659—1732.

¹⁴⁶) til Lammershagen, 1663—1722.

¹⁴⁷) Hans Sivert v. d. Wisch til Lütjenhorr, d. 1708.

¹⁴⁸) Overjægermester paa Gottorp, d. 1778.

Generalmajor Ivar Christian Lassons Autografi,

indsendt til Ordenskapitlet i 1813, samt nogle Oplysninger om hans Slægt.

Meddelt af **Paul Hennings**.

Ivar Christian Lasson, Generalmajor og Chef for det slesvigske Rytter Regiment, er født 20. Juni 1755 paa Uggerslevgaard i Fyen af Fader Major Jens von Lasson og Moder Ursula Dorothea Seue. Efter min Faders Død 1759 blev jeg opdraget hos min Faders Moder, Fru Hagedorn paa Harritslevgaard i Fyen indtil hendes Død 1769.

Bestemt til den militære Stand, blev jeg i Aaret 1764, som surnummerair Officeer ansat ved det nuværende fyenske Regiment lette Dragoner, i hvilket jeg indtraadte for at gjøre Tjeneste den 10. Juni 1770. Den 23. Juli 1772 avancerede jeg til virkelig Sec. Lieutenant i Nr. og Gage, e. d. 1776 til virkelig Pr. Lieutenant, den 17. Juli 1782 til Second Ritmester, den 19. September 1783 indlod jeg mig i Ægteskab med Anna Sophie v. Løvenørn, Datter af Confrd., Amtmd. de Løvenørn. Med hende har jeg to Børn:

1) en Søn Jens Frederik f. 31. Juli 1785, der nu staar som Pr. Lieutn. i det slesvigske Rytter-Reg. og allernaadigst er ansat som Brigade Adjudant ved danske auxilaire Corpses 2den Brigade¹).

2) en Datter Ursula Sophie, f. 3. August 1786, nu exspecterende i det adelige Kloster Vemmetofte²).

Denne min elskværdige og inderlig elskede Hustru tabte desværre sin Helbred ved denne Datters Fødsel og blev efter 10 Aars smertelige Lidelser i Aaret 1796 aldeles kastet paa Sygelejet af en Contraction, der uafbrudt og ulægelig vedholdt indtil 30. Januar 1801, da den Ejegode ved Døden blev mig berøvet.

Den 25. Januar 1785 blev jeg forfl. fra fyenske Regiment lette Dragoner til det sjæll. Rytter Regim. som Second-Ritmester. 3. Oktober 1788 blev jeg valgt til at være Brigade Major hos Hr. General Major Castenschildt, der kommanderede den Brigade

¹) † 9. Juli 1855 i Svendborg som Krigsraad; g. 1) Sept. 1821 m. Marie Magd. Elisab. Sidenius, f. 9. Juni 1791, † 17. Sept. 1850, D. af Købm. i Maribo Edv. S. og I. Hustru Ekhardine Marie Dyssel, skilte 25. Febr. 1825. (Jfr. Imm. Barfod: Stam. o. Fam. Sidenius. 1890.); 2) m. Mette Marie Nielsen; har efterladt sig agnatisk Descendens.

²) F. i Slagelse, † 16. Oktober 1838 i Horsens; g. 18. Juni 1824 m. Konsistorialraad Ulrik Frederik Rosing, Sognepræst til Horsens.

Cavallerie, der var bleven bestemt til at marchere mod Sverrig. 1. April 1789 mistede jeg min værdige Regim. Chef Hr. Generalmajor v. Wolfzeiel, der formedelst Svaghed tog sin Afsked, en særdeles højagtet Chef, der nu i 4 Aar havde givet mig saamange Beviser paa sin Bevaagenhed og sande Venskab, at hans Minde stedse vil blive bevaret hos mig med den taknemmeligste Erindring. 11. December 1789 avancerede jeg til Eskadrons Chef for den 2den Eskadron i det fyenske Regim. lette Dragoner. 1. Februar 1793 blev jeg benaadet med Majors Karakter. — 10. Maj 1803 blev jeg forfl. til det slesvigske Rytter Reg. som Premier Major under Kommando af Hr. General Major v. Bardenfleth, der var mit Søkendebarn og Svoger. 10. Juni 1803 blev jeg benaadet med Oberst-Lieutenants Karakter og den 14. Maj 1806 avanceret til virkelig Oberst Lieutenant i Regimentet for hvilket jeg blev Højstkommanderende 10. April 1807, da dets Chef blev benaadet med et højere Commando. Ved Krigens Udbrud 1807 marcherede jeg med det halve Regim. den 18. September til Langeland, for derfra videre at gaa til Laaland, under Hr. General Major v. Kardorffs Kommando, men formedelst Beltets Spærring blev dette en Umulighed førend 25. November, da jeg over Sjælland afgik til Lolland over hvilken Ø samt flere underliggende jeg nød den Lykke at anbetroes Kommandoen under Overkommandoen af salig General Major v. Warendorff, der som Divisions Kommandeur førte Overbefalingen over alle Øerne Lolland, Falster og Møen. 30. Juni 1808 blev jeg benaadet med Obersts Karakter.

2. December 1808 indlod jeg mig i andet Ægteskab med Anna Seehusen, ældste D. af Kammerraad S. til Øllingsøgaard i Lolland. I dette Ægteskab er jeg atter bleven glædet med to Børn:

1) en Datter Anna Sophie Diderikke, f. 16. Februar 1810, indskreven i Klostret Vemmetofte¹⁾.

2) en Søn Stie Tønsberg Christian²⁾, f. 12. August 1811 og jeg nærer det glade Haab snart at glædes med Efterretningen at min elskede Hustru har skjænket mig en 3die Tilvæxt i vort sandelig ubeskrivelig lykkelige Kreds.³⁾

Under 5. November 1809 havde Hans Majestæt min al'ernaadigste Konge den Naade at udnævne mig til Chef for det sles-

¹⁾ † 18. Februar 1854, ugift.

²⁾ † 14. August 1844 i Horsens, Købmand, g. m. Hansine Kirkegaard, f. 28. Marts 1814, † 31. Maj 1872; har efterladt sig agnatiske Descendens.

³⁾ Georg Henrik, f. 7. Januar 1814, † 18. April 1864 ved Dybbøl, Kammerherre, Oberst, g. m. Marie Zeuthen, f. 1826, † 26. Febr. 1881 i Kbhvn. Generalmajor J. C. Laason fik senere endnu 3 Børn: Emilie, f. 24. Juni 1815, g. m. Cand. jur. Holger Christian Krøyer; Elisabeth, f. 1. Maj 18(?) , † 19. Decbr. 1842, g. m. Georg Krøyer, Engelsholm og Hans Peter, f. 19. Juli 1821, † 8. Oktbr. 1868, g. m. Louise Larsen, der har efterladt sig agnatisk Descendens.

vigske Rytter Regiment, hvilket efter General Lieutenant v. Bardenfleths Afgang fra Tjenesten i Begyndelsen af Aaret var bleven confereret Hr. General Major v. Bassenwitz. Denne højkongelige Naade var saa meget større som den aldeles stemmede med mit stille Ønske om aldrig at maatte forlade et Regiment, i hvilken jeg havde fundet saamegen sand Tjeneste Aand, saamange agtværdige Officerer, og været saa lykkelig at være forvisset om disse Retskafnes inderlige Tillid til og Venskab for mig. Med et Ord, denne kongelige Naade gjorde mig og mange med mig aldeles lykkelige.

Den 28. Januar 1812 blev jeg allern. udn. til General Major.

Den 2. April 1812 fik jeg allernaadigst Befaling til interimistisk at overtage Generalkommandoen over Nørre Jylland i hvilken Post jeg forblev indtil 3. Juni 1813, da jeg allern. blev udn. til Kommandeur for 1ste Brigade ved det danske auxilair Korps i Holsten min nye Bestemmelse jeg den 4. Juni afgik.

Saaledes har jeg, som disse korte Momenta af mit Curriculum vitæ udvise, oppebaaren saa mange Beviser paa min allerdyrebareste Monarks Naade, at jeg manglende min inderlige Taknemmeligheds Følelse, saa levende, som jeg ønsker det, blot ønsker jeg Kraft til at gjøre Fyldest for den inderlige Attraa efter at vise mig denne kongelige Naade og Hyldest værdig i min nærværende Stilling, hvis Forpligtelser endmere ere forøgede ved det fornyede Bevis min allernaadigste Konge har givet paa sin Naade, ved Hans Højfyrstelige Durchlauthighed Prinds Friederich til Hessen, Kommandeur en Chef for auxilair Corpset, hans bevaagne Forestilling den 8de Oktbr. d. A. at hædre mig med Dannebrogordenens Ridderkors.

Inderlig elskende, med den dybeste Ærefrygt elskede Konge, inderlig glad ved at være født dansk og elskende mit kjære Fødeland, opfyldt med den taknemmeligste Følelse for den durchlauchtigitte Chef, under hvis Øjne jeg har den Lykke at tjene ved det danske auxilaire Corps, føler jeg tilfulde, at min Monarks fornyede Naade paalægger mig fornyede Forpligtelser og højere Pligter. Maatte det ikkun staae i min Magt at udføre disse! Maatte min inderligste Attraa efter at meddeles Kraft og legemlig Styrke til at kunne udføre enhver af de mig paaliggende Pligter vorde opfyldt, da skal det sikkert aldrig mangle paa den allerbedste Villie til at opofre enhver mig evnet Kraft som et skyldigt Taknemmeligheds Gjengjæld for Fødelandet, der opdrog, der underholdt mig, i hvilket jeg lærte at kjende Religionen og Pligten, men især for dette, for hver brav Dansk og elskede Fædrelandets uskatterlige Regent for hvis Skyld min sidste Blodsdraabe velvillig er opofret til at flyde efter hans stedse retfærdige Befaling.

Min Forsikkring herom er ikke alene grundet i min sande Pligtfølelse og inderligste Erkjendtlighed, men en Følge af mit fra Barndommen af indpræntede

Symbolum

recte faciendo neminem timeas.

Ivar Chr. Lasson.

Ratzeburg den 8. Novbr. 1813.

En hos fornævnte Generalmajor Ivar Chr. Lassons Descendenter opbevaret Stamtavle opregner Familien Lassons Forfædre tilbage indtil Midten af det 14. Aarh. Hovedindholdet af Stamtavlen Meddelelser om Ascendensen er følgende: Slægtens Medlemmer vare i sin Tid Selvejrbønder i N. Jylland, men kom ved Ægteskab Tid efter anden i Forbindelse med mange af de Tidens ansete og adelige Familier i Riget. De, som især udmærkede sig i de senere Aarhundredre vare:

Peder Lasson, f. 1605, † 1684. Justitsraad og Assessor i Højesteret, en Mand af den største Lærdom og Indsigt, rejste 24 Aar udenlands; han var af de fornemste Medarbejdere af den vigtige danske Lovbog, der udkom under Chr. V. Han var meget rig, og da han var uden Børn, skjænkede han store Summer til velgjørende Øjemed, saasom Stipendier for Studerende, Udstyr for fattige Piger og 9 Pladers Oprettelse i Vartov Hospital, over hvilke den ældste af hans mandlige Afkom ifølge Foundationen stedse skal beholde Disposition ved forekommende Vakancer.

Hans Broder: Jens Lasson til Harritzlevgaard, Renteskriver, udmærkede sig især under Kbhvns. Belejring 1658, da han paa egen Bekostning underholdt et Aar over 600 Mand til Statens Forsvar og forhindrede Fjenden fra at trænge ind udfør det nuværende Kastel, som dengang ej var, og til forbi Kalkbrænderiet. Desforuden laante han Fr. III. store Summer under Krigen. For disse Opofrelser blev Jens Lasson og hans ægte Descendenter af denne Konge ophøjede i den danske Adelsstand og erholdt i sit Vaaben et Janus Bifrons Hoved samt to Traner med en Kugle i den opløftede Klo, som Sindbillede paa hans under Belejringen udviste Aarvaagenhed¹⁾. Blandt de Godser, han erholdt af Kongen for de ham ydede Laan, var og Harritzlevgaard, der siden blev i de Lassoners Eje indtil Generalmajor Ivar Christian Lasson allerede i sit 5te Aar mistede sin Fader, og Godset da, paa Grund af denne Arvings store Ungdom, imod en Pengesum, gik over til daværende Ritmester Bardenfleth, der var gift med en Halvsøster til Jens Lasson, og blev saaledes dette i sin Tid, meget betydelige Gods, de Bardenflethers Eje. Af dem blev det 1827 solgt til Grev Bernstorff Gyldensteen.

Hans Søn: Kommandør Hans Lasson var gift med en Datter af salig Admiral Ivar Hoppe. Han døde 1717 og ligger begravet i Frue Kirke i Odense.

Hans Søn: Major Jens Lasson født 1713, var gift med Oberst de Seues Datter, han døde 1759, og ligger begravet i Holmens Kirke.

Hans Søn: den foran biograferede Generalmajor Ivar Christian Lasson døde 26. Januar 1823 i Horsens.

¹⁾ Dette Adelsbrev er apokryft; Arkiverne indeholder intet derom og ovennævnte (se Noten S. 176) Kmhr., Oberst Georg Henrik Lasson, der adledes 27. April 1863, var jo en direkte Descendent af Jens Lasson.

I en gl. dansk Bibel fra 1589 findes i øvrigt følgende Optegnelser af Fru Christiane Hagedorn født Hoppe, der er fortsat af General Johan Frederik Bardenfleth.

Min Fader var sl. Admiral Ivar Hoppe, f. i Kbh. af hollandsk Extraction, † 5. August 1693, var 44 A. mindre end 3 M. og 6 D. Min Moder var sl. Frue Margrethe Elisabeth von Bøie af Meldorf af Lüneborg Extraction af det blankenburgske Huus, døde 20. Maj 1719 var 70 Aar. Efterlod sig 4 Døtre og 1 S., hvoraf de tre Døtre ere i Herren hensovede.

Jeg Christiane Hoppe er født 4. Juni 1686 i Kbh. og døbt i St. Petri Kirke af sl. Johannes Cassenius. Den 2. Septbr. 1712 kom jeg efter Guds naadige Forsyn i Ægteskab med Kommandeur Hans von Lasson til Harritzlevgaard, og Gud velsignede os med tvende Børn en S. og 1 D. Den 28. Maj 1713 blev Sønnen født og døbt i St. Knuds Kirke i Odense og kaldet Jens; den 28. Januar 1715 velsignede Gud mig med Datteren, der blev døbt i St. Knuds Kirke i Odense og kaldet Anna Elisabeth.

Den 20. December 1717 behagede det den naadige Gud at bortkalde min Mand ved en salig Død udi Odense og der er han begr. i vor Frue Kirke. 1719 behagede det Gud, at jeg kom i Ægteskab med Oberstl. Philip Johan v. Hagedorn, der levede med mig 21 Aar og blev ved en sagte salig Død bortkaldt 1740 og hensat i Skovby Kirke i Familie Begravelsen.

Den 22. Januar 1740 blev en Datter gift med Ritmester Johan Frederik von Bardenfleth og fødte 2 Sønner til Verden, den første den 7. Oktober 1740, der blev døbt i Holbæks Kirke af Doctor Provst Bredenbergh og blev kaldet Johan Frederik; den anden Søn blev født den 7. Oktober 1741 og blev kaldet Hans Christian, døde 11. December 1749 og blev begr. i Holbæk Kirke i Kammerraad Hellegaards aabne Begravelse. Den 14. Maj 1751 blev min Søn Jens Lasson gift med Frøken Ursula Dorothea de Seue og udi samme Ægteskab blev af Gud velsignet med 5 Børn; den første Søn blev født den 21. Marts 1752 og blev i Daaben kaldet Hans Frederik, døde 1753; den anden blev født 2. Oktober 1753 som var en Datter og blev kaldet Christiane, døde den 5. Oktober 1758, den 3die som var en Søn blev f. 20. Juni 1754 og blev i Daaben kaldet Ivar Christian.

Den fjerde, som ogsaa var en Søn blev f. 24. Oktober 1755 og blev i Daaben kaldet Stie Tønsberg.¹⁾

Den femte var en D. og bl. f. 24. Oktober 1756 og blev kaldet Marie Elisabeth.

Den 5. Maj behagede det den almægtige Gud at bortkalde min kjære Søn Major Jens Lasson i Kbh. i Aaret 1759 ved en sagte og salig Død, og er han der begr. i Holmens Kirke i sin Farbroder Cancelliraad Lassons Begravelse.

Den 11. Juni 1769 behagede det Gud ved en salig Død at bortkalde min kjære Mormoder Fru Oberstlieutenantinde Christiane Hagedorn f. Hoppe i sit Alders 82 Aar og 7 Dage hensat i Skovby Kirke i Familie Begr.

Den 25. April 1771 døde ligl. min kjære Fader Hr. Oberst Johan Frederik v. Bardenfleth, der var fød 30. Januar 1695 og hensat i Skovby Fam. Begr.

Den 19. Januar 1772 døde min kjære Moder Fru Anna Elisabeth Lasson hensat i Skovby Familie Begravelse.

¹⁾ † 13. April 1825 paa Gottorp som Oberst og Kammerjunker.

Personalhistoriske Meddelelser om Slegterne Pharo og Schancke.

Meddelt ved **Aagaat Daae.**

I det kgl. videnskabernes selskaps bibliotek findes »Doct Martin Luther / Tvende / Kraftfulde / Og ret / Evangeliske / Prædikener / ... Af det tydske i det Danske Sprog oversatte / ... Kjøbenhavn 1753, der paa titelbladet har følgende skrevne ord: »Ditlef Luth libri possessor Ao. 1754.«

I denne bok findes 6 tætskrevne sider, 3 foran og 3 bak i boken, der utvivlsomt skyldes Ditlef Luth og der er indførte 1756.

Forfatteren av disse meddelelser Ditlef Luther er fød i Kristiania 10. Mai 1723 av forældre branddirektør Johannes Luth og hustru Margrethe Walter. Han blev student 1742, var flere aar huslærer og begyndte saa det theologiske studium, han tok teologisk embedseksamen 1750, blev pers. kap. til Hjertdal i 1751, res. kap. til Valle 1766 og sogneprest til Tyrrisdal 1769, hvor han døde 17. Juni 1774.

I J. L. Qvislings bok: Fyrrisdals prestegjeld og præsters historier, findes en utførlig biografi om ham. Han kaldes endvidere af Hans Wille, stiftsprovst i Trøndhjem: »den største Antiquar, som Norge maaske har eiet«.

Disse optegnelser er det, som her gjengives:

»Slægten Pharo.«

Den i Norge ikke ubekjendte Familie eller Slægt, der kalder sig med det Til-Navn Pharo skal efter Til-Navnet have saadan Oprindelse: Ao. 1557, da den store og saa kaldte Sorte Pest havde streift Landet igiennem og henrivet de fleste Indbyggere, ankom til en Præst i det Prestegjeld Lier, beliggende en kort Distance inden for Bragnæs imod Xstiania, til den Præst, siger jeg ankom forbemeldte Tid en ung tilvoxende Dreng, enten for at indbede sig i Tieneste eller for at udbede sig en Almisse. Præsten spurgte ham til den Ende efter til Navn, hvortil han svarede, at han heder Jens, men den Præst blev ved at spørge efter hans Faders Navn, ved Drengen intet at svare, sigende allene, at hans forældre var ham berøvede ved Pesten og saaledes bleven ham ubekjendte, hvorpaa Præsten maaske af Medlidighed, maaske ogsaa bevæget ved den Færdighed og Vittighed han sporede hos Drengen, optog ham i

sit Huus, og i Mangel af behørig Kundskab om hans Faders Navn kaldede ham paa *contrairem* ved Sammendragelse *Jens Fars søn*, det er Jens Faders Søn, der er Søn af sin Fader.

Omsider vandt Drengen saaledes Præstens Yndest og Godhed, at han satte ham til Studeringerne, hvori han gjorde den Fremgang, at han efter nogentiid blev Student; derpaa kaldede bemeldte Præst ham til sin Capellan, gav ham ogsaa sin Dotter og resignerede sit Embede for ham, saa at han efter sin Velgiører og Sviger-Faders Resignation leevdede sin Tiid som Præst i Liers Præstgield og bestandig skrev og kaldte sig med det Navn *Jens Fars søn*.

Om denne *Jens Fars søn* er det altsaa den gandske baade Præstelige og Anden Slægt, der i Norge kalder sig med det Navn *Pharo* har sin Oprindelse. Vel synes der sig at viise stor Forskjel imellem *Pharo* og *Fars søn*, at man skulde tvivle om Beretningens Rigtighed, men foruden, at der er de i Familien, der med Anviisning af en fuldstændig Genealogie legitimere Rigtigheden heraf, saa er og Forskjellen ingenlunde større imellem disse Navne, ja mand finder den endog u-lige mindre end imellem de 2de Navne *Smed* og *Faber* eller *Fabritius*, da dog Ingen, der veed det Ringeste af Historien, har nogen Tvivl om, at baade *Faber* og *Fabritius* udkommer af smed, fordi disse Slægters Stamfader var en Smed. Det er derfor tænkelig, at den Forskeel, der viiser sig, imellem det anførte *Pharo* og *Fars søn* har følgende Grund: En af *Jens Fars søns* Descendenter, Søn eller Sønnesøn eller længere frem i Linien, har, da den Mode opkom at kalde sig med latinske Til-Navne kaldet sig *Farronius*, hvilket en anden, der vilde gjøre det bedre, har omskiftet til *Pharronius* og endelig den 3die afkortet til det nu brugelige *Pharo*.

Saadan Oprindelse har da det Til-Navn *Pharo*; hvorom Oplysning er at indhente hos de endnu Præstelige Mænd af samme Slægt, hvoriblandt er Hr. *Ole Hannibal Hof*, Sognepræst paa Toten og Provst i Hadeland og Walders Provsti, der paa mødrende Side leder sin Herkomst av denne Slægt; og ligeledes Hr. *Jens Pharo*, der paa Fædrene Side nedstammer fra denne Slægt og som i Aaret 1746 blev sin Fader ordineret til Personell-Cappellan i Hølands Præstegield udi Aggershuus Stift, men nu da Faderen er død, opholder sig i Kjøbenhavn, ventende paa Guds og Kongens Naade til en god Befordring.

[Hr. Arkivar *Thomle* har i sin bok »Studenterne fra 1868« stamfarens Navn *Ole*, og at denne *Ole* blev som lidet barn en juledags morgen fundet paa kirkegaardsmuren og av sognepræsten der, Hr. *Peder Øyesen* i Lier, der optog dette barn i sit hus. Og dette barn blev under navnet *Ole Fars søn*, sogneprest i Lier til sin død 1605.]

»Zackarias Schanche.

Om den gamle Præstelige Slægt i Norge, kaldet Schanche, der som navnlig er endnu florerer i de 2de Mænd, Hr. Søren Schanche, Præst ved Lunds og Flekkefjords Meenigheder i Christiansands Stift og Hr. Jonas Jacobsen Schanche, Præst ved Gryttens Meenighed i Tronhiems Stift, har formentlig været een i forrige Seculo, der ved sin lange Embedstid er bleven temmelig mærkværdig.

Denne Mand meddeler selv i sin egenhændig skrevne Beretning om hans Levnets-Løb, at han er fød Ao. 1601 d. 4. Oktober paa Præstegaarden Langvald udi Indviigs Præstegield i Nordfjords Provstie under Bergens Stift. Hans Fader var Hr. Magister Jon Mogenssøn Schanche, Sognepræst udj bemeldte Indviigs Præstegield og Religions-Propst i Nordfjords Provstie, og hans Moder Magdalene Anders-Datter Foss, Hr. Magister Anders Fosses Dotter, Biscop udi Bergen.

Da hans Moder, som Beretningen lyder, hiemme havde lært ham at læse Dansk, og han tillige havde nydt nogen Undervisning i det latinske Sprog, blev han i sit 9de Aar forsendt til Bergens Skole, derfra kom han tilbage formedelst Sygdom. Efter 1 Aars Forløb og af udj den Svenske Krig samme Tiid indfaldt, forblev han hiemme indtil sit 12te Aar, da han paa nye blev forsendt til Bergens Skole, men neppe havde han aventeret lidt i Skolen, førend Skolen ved en grasserende Pest blev ophævet og han saae sig nødt til atter at begive sig hiem og forefandt da ikke andre end sin Moder, adj hans Fader allerede var hensovet.

Endelig kom Skolen igien paa Fode, hvorfor han af Biscoppen Hr. Dot. Niels Paasche ved Skrivelse blev tilbagefordret og saaledes fornyede sin Skolegang i Bergen Ao. 1620.

3die Aar derefter eller 1623, da han var i sin Alders 22de Aar, blev han af Hr. Rector Mag. Engelbrecht Jørgensen dimmitteret til Academiet. Der arriverede han d. 24de September hvor han strax efter sin Adkomst loed sig examinere in Philologicis et Philosophiis af Rect. Magnifico Dot. Casp. Brochmann, derpaa blev han inscriberet i Studenternes Tal og da ydermeere Decano Magister Johanni Alano, græcie linque Professore.

En kort Tid derefter eller in mense Decembris og underkastede han sig Examen Theologicis, hvorved til øverste Examinator Cort Aslansson Bergensem. Siden da denne Examen var forbi og han derved havde staaet sig vel, fik han Kost paa Klosteret og saaledes forblev udi Kjøbenhavn i 2de Aar indtil 1625, da Academiets Gacrition formedels Pesten cesserede og han til den Ende retournerede først til Bergen og derfra til sin Moder i Nordfiord. Længe blev han dog ikke hiemme hos sin Moder, da

han forrejste strax til Gudbrandsdalen, hvor han opholdt sig noget i Waage og noget i Faabergs Prestegjeld; udi samme Aar endelig gjorde han paa nye en Rejse til sin Moder og kom derved i Handling / saa kalder han det selv i sin Beretning / med Sogne-Præsten i Selløe Præstegjeld udi Nordfiord Hr. K n u d B a n g om at blive hans Capellan, men førend nogen Ordination kunde skee, døde bemeldte Sognepræst, hvorved den ganske Handling eller den forh. Sag blev til Intet. Bedre gik det ham ikke heller, da han inden en kort Tiids Forløb begav sig i en nye Handling eller adresserede sig til P e d e r P e d e r s s ø n Sognepræst til Allestedshougs eller Alstadhougs Præstegjeld udj Trondhiems Stift med Begiering ogsaa at blive hans Capellan, thi hvorvel samme Præst ikke døde, saa vilde dog hans Begiering ikke gelinge ham.

Omsider, da han havde været adskillige Steder omkring og kun liden Roelighed, hvor han var, søgte han fremdeles hen til Bergen Ao. 1630, hvor han opholdt sig hos sin Broder, Hr. M o g e n s S c h a n c k e, indtil han forsynet med Biscoppen Doct. N i e l s P a a s c h e og Lector theologiae Mag. J o n a s S ø r e n s s e n (hvilken og havde hans Moster), deres Recomendationer, forføyede sig til Xiania, der at anholde hos Biscoppen Hr. Magister N i e l s S i m o n s s ø n G l o r u p om Befordring. Ved Martini Tiider anførte Aar ankom han til Xiania, og i Følge sine Recomendationer nød strax den Yndest hos Hr. Biscop G l o r u p, at han affærdigede ham til Hr. J ø r g e n K n u d s e n, Sognepræst i Schill og Provst udi Tiende-Tageg, saa kaldtes da Nedre Tellemarken, med den Anmodning, at han vilde udnævne ham til sin Residerende Capellan ved Solimb og Melimb Meenigheder. Dertil fandtes og Hr. J ø r g e n K n u d s e n beredvillig, saa at neppe var Aaret 1631 begyndt, førend Candidatus Z a c h S c h a n c k e allerede var beskikket og ordineret til residerende Capellan ved forbemeldte Solim og Melim Meenigheder. Ordinationen skeede ved Biscoppen Hr. Magister G l o r u p der 25de Januar Di Conde Fioni Pauli og hans Introduction-Prædikken holdtes udi Solum Kirke Kyndelmisse-Dag.

Da 2de Aar vare fuldkommede i dette Embede og han indtraadte udi det 3die, afgik ved Døden Hr. M i c h a e l M a d s s ø n, Sognepræst i Sillejord Præstegjeld udi Skatlandet eller Øffre Telemarkens Provstie under Christiansands da Stavanger Stift; herved yttrede sig nu nye Guds Forsorg for Hr. S c h a n c k e, idet han af menige Almue i Sillejords Præstegjeld efter den Skik, som da var almindelig blev kaldet og udkaaret til deres Præst og Lærer.

Samme Kald blev ham strax konfirmeret av hr. E i l e r t U r n e, Lehnsherre og Befalingsmand udi Bradsbergs Lehn, og da han ligeledes havde erholdt den sædvanlige Collatz fra Biscoppen i Stavanger Hr. Magister T h o m a s C o r t s e n W e g n e r blev

han Dom ia Missecordia indsat til Præst ved Menigheden i Sillejord af Hr. J e n s M i c h e l s s ø n, Sognepræst i Hvidesøe og Provst udi Skatlandet. Alt dette tildroeg sig med ham i Aaret 1633, i hvilket Aar han og i Mense Mai trolovede sig i Schien med Jomfru D o r o t h e a J ø r g e n s d a t t e r, født af Jørgen Nielsen, fordem Raadmand samme Steds. Dom ca XVIII post Trinitatis blev Troelovelsen fuldbyrdet, da han i Sillejords Kirke blev copuleret med sin Brud. Han levede i dette Ægteskab 10 Aar, da hans hustru efter Fødsel af 7 Børn, 2de Sønner og 5 Døttre qvitterede dette timelige.

I Aaret 1644 trolovede han sig paa nye i Schien med en anden Jomfrue, der opholdt sig hos Borgermester T r i n n e - P o l og hedde Z a r c h e J a n s d a t t e r. Copulationen gik og for sig samme Aar og blev atter offentlig forrettet i Sillejords Kirke ved Sogne-Præsten i Hvidesøe og Provsten udi Skatlandet Hr. P e d e r P o v e l s e n.

Hvor længe dette Ægteskab har varet og hvormange Børn deri er avlet, meddeles ikke, vel muelig derfor, at hans Hustru har været ham ufrugtbar, ligesom det og er tænkelig, at Gud maa have og vel opret ham. Dette ved man dog, at han i dette Ægteskabs 9de Aar, som var Aaret 1653 blev beskikket til Provst udi Skatlandet, efterdj Hr. P e d e r P o v e l s e n samme Tiid var ved Døden afgaaen.

Beretningen siger, at hans Kall til Provst skeede ved Brødrene i Hr. P e d e r s Begravelse, hvoraf maa sluttes, at det den Tid har været den smukke Skik, at alle Brødrene eller Præsterne i Provstiet comparede, naar nogen Broder eller Præst var døed at geleide ham til sit Grav-Sted. Eller vil man troe det gamle og almindelige Rygte om ham (S c h a n c k e) der udnævnte sig selv til Provst, thi da Brødrene, som maaskee ikke vare enige i deres Vall, overdrog ham, der ved samme Tiid var Senior blandt dem og i deres Tanke hverken var skikket til eller begjærlig efter det Provstelige Embede, ja, de overdrog ham den fulde Frihed at udkaare til Provst hvilken han vilde, loed han Lodden falde paa sig selv og sagde derhos disse Ord: »C r e o t h Z a c h a r i e a m S c h a n c h e Præpontiens Schatlandi«, det er: »Jeg beskikker dig Z a c h a r i a s S c h a n c h e til at være Provst i Schatlandet eller Øvre-Tellemarken«. Med hvilket Vall det og forblev, endskiøndt han følgende Aar 1654 betalte det temmelig dyrt, thi da han just var ude paa Visitats som Provst brændte ved St. Hans hans Præstegaard af, hvormed al hans Eiendom gik op i Ilden.

Til sidst, da denne gamle Mand nu og en Tiid have betient sig af Capellan, der var Hr. D a n i e l W o l f, en Sviger-Søn af hans Huus og vel fortient Sucæssor i hans Embede, døde han i en høi

Alderdom 1689 d. 22de Januar, da han havde levet over 87 Aar, været Præst i Sillejord imod 56 Aar, ved Solum og Melum paa 3die Aar og saaledes i Alt Præst i 58 Aar mindre end 3 Dage.

Han har været en Mand, der ikke har skaanet sig for Arbejde, saaledes foruden hans Præstelige og Provstelige Gierning fulgte han gemeenligen sine Dreng selv i Skoven at fælde Træer, hvorfor han havde det besynderlige Indfald, at ikkun En ad Gangen maatte hugge, da de andre imidlertid skulde hvile. Der siges og, at Ingen af hans Folk maatte staae op om Morgenen, førend han selv vaagne dem, om det endog var langt paa Dagen. Ligeledes vide og Bønderne, hvoraf en stor Del udgik fra hans Døttre, der alle giftede sig med Bønder, den undtagen, der fik hans Capellan og Successor Hr. D a n i e l W u l f, de vide at fortælle, at der han engang var inviteret af en Præst i Sande Gield i Nedre Tellemarken, der at møde Stiftets Biscop, som sammetid visiterede, saa gik han derhen paa Landeveien efter Bøndernes Maade barfodet, havende Skoer og Hoser bærende over Skuldrene indtil han kom til Præstegaarden nær, da han førte sig dem paa.

Hans Eftermænd i Siljord indtil dette aar 1756 har været 4 i tallet: Den første var som formeldt Hr. D a n i e l W u l f f, fød paa Kongsberg, den 2den Hr. P e d e r B r u u n født i Jylland, hvorfor han endnu af Bønderne bliver kaldet Jyden i Siljord. Den 3die er Hr. O l e S p å r c h født i Schien og den 4de, der endnu lever er den værdige og kjære Broder Hr. H a n s W i l l e født i Sjælland.

Forskelligt fra Genealogiens og Personalhistoriens Verden.

Slægtskabet mellem Niels Steno og Jacob Winsløw.

I »Personalhistorisk Tidsskrift« 6. II. 42 ff. har Johannes Bapt. Metzler givet »nogle Bidrag til Winsløwernes Slægtshistorie«, og kommer paa de sidste Sider af sin Afhandling ind paa det hidtil uløste Spørgsmaal om, hvorledes Niels Steno og Jacob Winsløw var beslægtede. — Han paaviser, at alle hidtil opstillede Antagelser om dette Slægtskab er urigtige, og opstiller derefter selv en ny Antagelse, der dog synes at kræve lidt af en Skæppe Ærter for at kunne gøres sandsynlig.

Maa jeg faa Plads for en allersidste ny Antagelse, som jeg vil overlade til de Personalhistorikere, der sidder ved Kilderne, at føre det kildemæssige Bevis for.

Ny er den for øvrigt ikke; Metzler rører lige ved den Side 57 for derefter kort og godt at afvise den. Men den er alligevel den rigtige. Niels Stenos Fader og Jacob Winsløws Morfader var Halvbrødre.

Naar han alligevel maa afvise denne Antagelse, er Grunden den, at han og alle tidligere Granskere af dette Emne, har anset Jacob Winsløws Morfader, Magister Niels Pedersen Bruun i Odense, for en Søn af Præsten Peder Hansen Bruun og Karen Jørgensdatter i Torkildstrup paa Falster uden at agte paa, at Hundrup angiver Niels Pedersens Fødselsaar til ca. 1610, et Tidspunkt, der umuliggør Sønneforholdet til Peder Hansen Bruun, der endnu ikke den Gang var bleven Student.

Hvad véd vi om Niels Pedersen Bruun?

Vi ved, at han d. 4. Juni 1634 aflagde Ed for Biskop Hans Michelsen i Odense som Rektor i Assens (Khist. Slg. 3. V. 143); 1639 opholdt han sig sammen med Biskoppens Søn Ludvig i Belgien (Fynske Slg. 7. 141, 144), hvor de begge blev indskrevne i Universitetsmatriklen i Leyden (Pershist. Tidsskr. 1. II. 128). I September 1641 blev Biskoppens anden Søn Michel indskreven samme Sted, og da Niels Pedersen i de samme Dage rejste hjem, tog han Brev med til Biskoppen og afleverede det hos denne d. 29. September (Fynske Slg. 7. 194). Straks efter Nytaar blev han saa Rektor i Nykøbing.

Da Niels Pedersen blev Rektor i Assens, angives han at være 25 Aar, altsaa født 1609; da han blev indskreven i Leyden, siges han at være 28 Aar, altsaa født 1611. Hundrup siger derfor med Rette, at han er født ca. 1610. Jeg vil antage 1609 for det rette Fødselsaar.

Niels Pedersen Bruun kan da ikke godt være Søn af den senere Sognepræst i Torkildstrup. Hele hans Ungdoms Forhold peger hen paa Fyn som hans Fødeø. I Nærheden af Assens, hvor Niels Pedersen havde sin første Ansættelse, ligger Sandager og Hølevad Pastorat; her var Peder Hansen Præst i Aarene 1591—1634; han var 2 Gange gift, første Gang vistnok med Formandens Enke; anden Gang ægtede han 1604 en Datter af Olf Bager i Odense; hun var Enke efter en Købmand Bruun samme Steds, han kaldtes altid Bruun Kræmmer; de Børn, der fødtes i dette Ægteskab med Bruun Kræmmers Enke, kaldte sig siden Bruun, og en af dem var Niels Pedersen Bruun til Frue Kirke i Odense, Jacob Winsløws Morfader.

Om Peder Hansen i Sandager har haft Børn i første Ægteskab, véd jeg ikke; men det er ret antageligt, at Steen Pedersen, Niels

Stenos Fader, er født i det Ægteskab og er bleven opkaldt efter Steen Knudsen Bille til Kjærsgaard i Brænderup Sogn. Peder Hansen var født i Brænderup Præstegaard, og da hans Fader blev kaldet dertil, var Steen Bille som bedste Kaldsmand medvirkende ved Kaldelsen (Khist. Slg. 4. III. 150), og han har vel altid af Beboerne i Præstegaarden været betragtet som deres særlige Patron og Beskytter.

Steen Bille døde 1590, og den ældste Søn i Sandagerpræstens Ægteskab kan være født, inden Mindet er blegnet om den afdøde som den, der i Præstens Barndom og Ungdom maaske har støttet ham og hjulpet ham frem; derfor skulde hans førstefødte opkaldes efter ham og kom til at hedde Steen Pedersen.

L. Vesten,
Sognepræst i Sulsted.

En Berigtigelse.

I Bogen: »Det Suhrske Hus i København 1749—1899« staar S. 29.:

»I 1688 blev Christine Suhr (Dt. af Amtsskriver Fred. Suhr i Nysted) gift Jokum Boldt, Amtsskriver i Halsted Amt. Han maa være død allerede 1696, og hans Hustru samt deres Børn, hvis de har haft Børn, maa alle være døde før 1706, da Kammerraad Suhr og Hustru afgik ved Døden, thi de nævnes ikke mellem disses Arvinger«. og S. 30 staar, at der fra Skiftet efter disse foreligger et Andragende til Kongen af 14. Maj 1707 underskrevet af de fire Brødre samt to Svogre, Zim men og Horneman, der fuldmyndige som enige skifte og dele selv.

Hertil skal jeg føje følgende Oplysninger.

1. I Smaalandske Reg. 1690—99, S. 265 anføres en kgl. Bevilling af 7. Jan. 1696 til Jokum Boldts Ligbegængelses Opsættelse i 14 Dage udover den ordinære Tid. Dette tyder paa, at han maa være død, ikke i 1696, men allerede i Slutningen af 1695.
2. I Følge Halsted Kbg. havde han 3 Børn, Adam Levin Boldt, d. 25. Juli 1689 † 1726 som res. Cap. i Landet-Ryde, 1 Datter død som lille og Friderich B. d. 10. Novbr. 1692 † som Student (Lengnicks Stamt. med Rettelser). Endvidere: hans Enke Kirstine maa allerede sidst paa Aaret 1697 være blevet gift, da hun først paa Aaret andrager Kongen om nogle Mænds Beskikkelse til at foretage Skiftet mellem hende og hendes Børn (Smaaland. Miss. 24. April 1697 Nr. 9), og hun sidst paa Aaret 1697 anføres i Halsted Kbg. som Md. Kirstine Schrøder. Hun ægtede nemlig Forp. p. Thurebyholm, Friderich Schrøder, der flyttede til Halsted Kloster, hvis Ladegaard Jochum Boldt i sin Tid havde haft i Forpagtning, hvilken Forpagtning hans Enke fornyede paa 4 Aar fra 1697; c. 1704 flyttede de til Sortebrødregaard (i Forbindelse med Fodbygd), som var købt af Søkapt. Erik Olsen Leegaard († c. 1716 som Kommandant paa Fortet Christiansborg paa Guineakysten). Her døde hun rimeligvis sidst paa Aaret 1710, (Bekendtgørelse af Skiftet efter hende er dateret 14. Jan. 1711), og ved Auktionen efter hende 1711 købte Fr. Schrøder Gaarden.
3. Ved Lollands-Falster Landsting blev 1. Aug. 1712 læst
  - 1) Frid. Schrøders og Medarvingers Skøde til Provst Math. Atke i Stokkemark paa V. Ulslef Kongetiende »som os paa min sal. Kærestes Vegne efter min sal. Svigerfader, Kammerraad Amtsf. Frid. Suhr er retmæssig tilfalden«.

Underskrevet af Frid. Schrøder, samt hans Stifønner, Adam Levin Boldt og Frid. Boldt med deres Curatorer og

Morbrødre, Spr. Bent Suhr i Købelev og Spr. P. Suhr i V. Ulslev. — Sortebrødregaard d. 8. Marts 1712.

- 2) Kammerraad Suhrs Arvingers Transport til Deres Svoger, Frid. Schrøder paa V. Ulslev Kongetiende, som Frid. Suhr havde købt af Marg. Gede, sal. Kansler Holger Winds ved Skøde, dat. Kbhavn 19. Juli 1699.

Riserup Præstegaard 16. Septbr. 1711.

Paa min kære Dt., Md. Marie B. T. Suhr. Paa Md. Anna Marie, sal. Elisabeth sal Mag. Joh. Claus Suhrs Vegne som Christof Suhrs Vegne som P. Suhr. Laugværge.

Oluf Lundt.

J. Rahr.

G. Zimmer. Hans Hornamand.

Efter disse ovennævnte Oplysninger synes det vanskelig at forklare, dels at hverken Svigersønnen Frid. Schrøder eller hans Hstr. Kirstine Suhr med 2 Sønner ved Skiftet efter hendes Fader nævnes mellem Arvingerne, ej heller findes som Underskrivere paa Andragendet til Kongen 1707 fra Frid. Suhrs Arvinger, dels at de øvrige Arvinger først efter hendes Død transporterer hendes Arvepart over paa Svogeren og hendes Sønner af l. Ægteskab.

Erh. Quistgaard.

von Soehenthal.

Til den af Dr. L. Bobé (Efterladte Papirer fra den Reventlowske Familie-kreds VIII., Tillæg S. 140) offentliggjorte Stamtavle over Slægten v. Soehenthal kan jeg særlig ved Arkivar W. K. v. Arnswaldts imødekommende Bistand føje følgende Oplysninger om Slægtens ældste Led.

Ulrich Soehle (n), Raadmand i Goslar, 13. Juli 1578 Medlem af det derv. Købegilde, død før 1612 (?) g. m. Catharina von Uslar af den goslarske Patricierslægt af dette Navn.

Søn:

Johannes Soehle (n), hertugelig brunsvigsk Kammerskriver (Kammerier) i Wolfenbüttel, senere Amtmand i Herzberg i Harzen, f. i Goslar, død i Herzberg 1628/30, g. i Hannover (Torvekirken) 11. Juli 1619 m. Elisabeth von Anderten, f. i Hannover (eller Minden i Westph.), begr. 12. April 1663 i Herzberg (g. 2° m. Amtmand Heinrich Gieseke i Herzberg).

Søn:

Friedrich Ulrich Soehlen, døbt i Wolfenbüttel, (B. Mariae V.) 6. Sept. 1621 † 2. Febr. 1683 i Blankenburg i Harzen, først Løjtnant, saa brunsvigsk Overførster i Blankenburg, g. i Herzberg 25. Sept. 1649 m. Catharina Elisabeth Paulon (Pauland, posthuma) d. 18. Juli 1630 i Nordhausen i Harzen, begr. 17. Febr. 1684 i Blankenburg.

Sønner (bl. andre):

- 1) Rudolph Caspar Soehlen, Friherre v. Soehenthal, døbt i Herzberg 22. Januar 1654, død 4. Aug. 1706 i Wien.
- 2) Friedrich Ulrich Soehlen, Friherre v. Soehenthal, født 23. Decbr. 1658 i Blankenburg, død 10. Marts 1721 i Halberstadt (Vor Frue Kirke).

P. H.

Vort Søsterselskab i Sverrig, Personhistoriska Samfundet, har lidt det smertefulde Tab, at Arkivar ved det svenske Rigsarkiv, lic. phil. I v a r S i m o n s s o n, der kun i 3 Aar havde været dets Redaktør, den 5. Januar i Aar er død kun 33 Aar gammel efter et langt Sygeleje. Skønt endnu saa ung kunde Simonsson se tilbage paa et ikke helt ubetydeligt Forfatterskab af litteraturhistorisk og personalhistorisk Art; — men det, som han selv tænkte sig som sit Livs Hovedværk, Skildringen af Carl Michael Bellmans Liv og Digtning, det naaede ikke videre end til Forberedelsens Stadium. Personhistoriska Samfundet havde, da det vandt ham som Redaktør, sat store Forhaabninger til hans udmærkede Personlighed, hans stærke personalhistoriske Interesse, hans Kundskaber, historiske Sans og aabne Blik for det sandt menneskelige. Det er et sørgeligt Faktum, at han blev revet bort, just da han havde begyndt at indfri disse Forhaabninger.

Indtil videre har Første Arkivar i Det svenske Rigsarkiv S i x t u s H u m b l e overtaget Redaktionen af Personhistoriska Tidsskriftet.

P. H.

Den 17. Januar 1925 har Generaldirektionen for de preussiske Statsarkiver — der, som det vil være vore Læsere bekendt, aldrig har vist den private Forstertrang paa langt nær den Interesse og Imødekommenhed, som vi møder i vore hjemlige Arkiver — udstedt en Forordning, ifølge hvilken der fremtidig for Benyttelse af et Arkiv skal betales følgende Gebyrer:

for et helt Aar.....	300 RM
for et halvt Aar.....	150 —
for en Maaned.....	40 —
for en Uge.....	15 —
for en Dag.....	3 —

samt for en Oplysning, alt efter Undersøgelsens Omfang, 3—20 RM. Ganske vist hedder det, at Benyttelsen af Arkivet til v i d e n s k a b e l i g e F o r m a a l — derunder ogsaa Stedshistorie — er gratis; men dette vil kun sige, at man i Preussen endnu ikke er naaet længere end, at man finder, at den mulig usagkyndige Udarbejdelse af en eller anden ligegyldig Landsby- eller Sognehistorie bør støttes, medens en slægtshistorisk Udarbejdelse — uden Hensyn til om Forfatterens Navn er en Borgen for, at det bliver et Arbejde af høj kulturel Værdi — altid betragtes som Geschæft, der skal beskattes og boykottes.

P. H.

Paa W. Mühlaus Forlag i Kiel er af Statsarkivraad, Dr. H. K o c h e n d ö r f f e r udgivet et 40 Sider stort Hæfte, betitlet »Das Archivwesen Schleswig-Holsteins«, der er et noget udvidet Særtryk af en Artikel i det her lidet kendte historiske Skrift »Nordelbingen«. Uden naturligvis paa en saa begrænset Plads at kunne give nogen Registratur over det Kielske Statsarkivs Indhold, orienterer den dog fortræffeligt om, hvad man kan vente at finde i Arkivet. Det er ikke Hvermands Sag at være inde i den saa hyppigt sig gentagende Deling af Hertugdømmerne under forskellige Fyrster, der er bestemmende for, hvor disse Landsdeles Arkivalier maa søges, og her er Dr. Kochendorffer en kyndig Leder; ogsaa af de danske Arkiver giver Bogen paa et Par Sider en kort Fremstilling. Forfatteren er en Mand, der til Bunds kender det, han taler om, og hans Kildehenvisninger i Hæftet er fortrinlige.

P. H.

Kammerjunker O. v. M u n t h e a f M o r g e n s t i e r n e har i Kommission hos Høst og Søn udsendt en smukt udstyret Bog om Oberst og Hofbygmester Nicolai Eigtved. Om Bogens Betydning for dansk Bygningshistorie skal ikke tales her; det skal blot nævnes, at Forf. har konstateret, at Eigtved, hvad man ikke tidligere har vidst, er Christiansborgs skønne Marmorbroens Bygmester. Som personalhistorisk Arbejde indtager Bogen en smuk Plads. Den skildrer i fire Kapitler Eigtveds Herkomst, Ungdom og private Liv samt hans Virksomhed ved Opførelsen af Christiansborg Slot, bringer dernæst Oplysninger om hans forskellige Byggearbejder, ordnede kronologisk, og endelig en Omtale af hans i Rigsarkivet bevarede Tegninger og Planer. Bogen er forsynet med adskillige Tegninger og Planer samt med gode Kildehenvisninger.

Der er i vor Hovedstad bevaret saa mange smukke Vidnesbyrd om Eigtveds Virksomhed som Arkitekt, at man hilser denne udførlige Skildring af hans Liv og Arbejder med Glæde.

H. Hj.-N.

Byretsfuldmægtig Chr. Petresch Christensen har udsendt anden Del af sin Nørresundbys Historie, Aarene 1701—1850. Bogens første Del er omtalt i nærv. Tidsskrifts 8. R. 1. B. S. 197. Indeholdt denne Del meget personalhistorisk Stof, er dette i endnu højere Grad Tilfældet med den nu udkomne Del. Forf. gør her ikke alene i selvstændige Biografier Rede for Byens Embedsmænd, saavel gejstlige som civile, men kommer ogsaa stærkt ind paa Byens Slægter, og den indeholder herigennem meget Stof af Interesse for Personalhistorikere. Særlig Afsnittet »Nogle gamle Sundbyslægter« er en lille Guldgrube, der bærer stærke Vidnesbyrd om Forf.s dybtgaaende personalhistoriske Forarbejder.

H. Hj.-N.

Postmester C. Klitgaard, Brønderslev, har vist Samfundet den Velvillie at tilbyde Medlemmerne det af ham i Aarene 1914—1918 udgivne Værk »Kjærligheds Studier« for den meget billige Pris 5 Kr. pr. Eksempel + Porto. Bogledeprisen er 23 Kr. Medlemmerne opfordres til at gøre Brug af dette Tilbud, idet Bogen er et af dansk Personalhistories betydeligste Samleværker, der paa sine omtr. 500 store Sider bringer en meget stor Mængde Oplysninger om den stærkt udbredte Slægt og dens mange Forbindelser. Bestillinger sendes til Forfatteren.

Opmærksomheden henledes paa, at Krak's Forlag tilbyder Samfundets Medlemmer Krak's Blaa Bog 1925 for halv Bogledepris, 11 Kr. Bestillinger indsendes til Forlaget, Nytorv 17, København B.

I »Verein für hamburgische Geschichte« har Dr. A. Dreyer i Fjor holdt et Foredrag om de Danskes Belejring af Hamborg i August og September 1686. Han fremhævede, at Hamborg ofte havde været et Annexionsmaal for Danmark. Christian V belejrede først i 1679 Byen; men den tyske Kejser greb ind, hvorefter Christian V mod at faa en Pengesum drog bort med Løfte om ikke mere at angribe Byen. Allerede i Juli 1686 vendte han dog tilbage. Hamborg var den Gang en af de stærkeste tyske Fæstninger med 22 Bastioner og den stærke »Sternschanze«; men Besætningen bestod kun af 3600 Mand Infanteri og 5 Regimenter Borgervæbning, fordi Datidens Demokrater havde nægtet at træffe Forholdsregler mod en ny Belejring, som de ikke troede paa. Lüneborgere og Svenskere kom dog Hamborg til Hjælp, og i Slutningen af August var der derfor samlet 14000 Mand i Hamborg, medens de danske Belejrer bestod af 18000 Mand. Det første Angreb paa »Grindelhof«

afværgedes ved et Udfald af den hamborgske Besætning. Den 23. August rettede Danskerne nu et hæftigt Angreb paa »Sternschanze«, denne holdt Stand, men blev stærkt beskadiget af Bombardementet. Efter Natten til den 25. August var den saa stærkt medtaget, at et Krigsraad under Kommandant v. Uffelns Forsæde besluttede at foretage et Udfald, og med dette havde Hamborgerne saa stort Held, at Danskerne erklærede sig beredt til at indgaa paa en Vaabenstilstand, der førte til, at de drog bort, da Rigsfyrsterne imidlertid intervenerede, og Christian V maatte frygte for at faa hele Tyskland imod sig.

P. H.

Det er ikke hyppigt, at danske, historiske Personligheder af Udlandet behandles i romantisk Form. Den tyske Forfatter Albert Petersen, der er blevet bekendt ved sin store Roman »Arnold Amsinck«, har for nylig gjort Caroline Mathilde til Genstand for en romantisk Behandling i stor Stil, og hans Bog har vundet megen Anerkendelse i Tyskland. Han har forstaaet at gøre de historiske Skikkelser interessante, men med den historiske Sandhed stemmer de ikke. Over Caroline Mathildes Personlighed har han kastet Elskelighedens Kaabe, medens Struensee kort og godt er Eventyren. Trods Manglen i historisk Henseende fortjener Bogen at blive læst herhjemme.

P. H.

Et Medlem af den norske Slægt Kræfting — der i al Beskedenhed skjuler sig selv under Anonymet A. K. — har udgivet et 43 Sider stort Hæfte, trykt som Manuskript for Slægtens Medlemmer, hvilket paa Titelbladet betegnes som første Del af Slægthistorien.

Slægten — der saavidt det af denne Indledning kan ses blomstrer i Tyskland, Norge, Liffand og i en kognatisk Linie, som bærer Navnet Kræfting, i Danmark — har det Held, at der i Bremens Arkiv findes en haandskreven af Købmand Herman Krefting (1528—1607), sig fra 1592 daterende Slægts-historie, og ved Hjælp af en gammel Familiebibel (det andet Held!) synes det, som om det indvendingsfrit lader sig dokumentere, at Slægten kan føre sin Stamtavle tilbage til den nævnte Købmand Herman Krefting, idet det er Sønnen af denne, ogsaa en Herman Krefting (f. 1592, død 1651), der indvandrer til Norge, hvor 4 Generationer af Slægten efter hinanden har været knyttede til den norske Jernindustri. — En anden Sag er, om man kan stole paa Optegnelserne fra 1592, der udleder Slægtens Oprindelse fra et i Egnen ved Wesel liggende Gods, der tilhørte en adelig Slægt Krechting. Jeg er ikke tilbøjelig dertil, og Oplysningerne, som nu er tilvejebragt, er lidet overbevisende. Rent bortset fra, at Navneforvanskningen sproglig set synes mærkelig, maa Skriveren af Slægtsuddragene i 1592 selv erkende, at hans Bedstefader, der var Sekretær og Organist i Byen Schoppingen »havde glemt sin Herkomst og sit Land og var tilfreds med sin nye Stand«. For mig er den Omstændighed, at den nu levende Slægt Krefting lige fra ca. 1600 har ført et Vaaben med 3 Nældeblade i gyldent Felt, som er ganske uligt det af den adelige Slægt førte Vaaben 10 Sølvringe (3-3-3-1) i sort Felt — i alt Fald indtil videre — et afgørende Bevis imod den paastaaede Slægtsforbindelse.

P. H.

Spørgsmaal.

Søger oplyst:

- a. Stifandinspektør Stockfleth's (f. $\frac{2}{9}/7$ 1747 i Ascheim, Norge, † $\frac{23}{3}$ 1822 i Kjøbenhavn). Børn: fødte i Tidsrummet 1775—1790, — naar og hvor fødte? (En Søn Eggert Gabriel, f. $\frac{3}{9}$ 1779 — hvor? — † $\frac{13}{4}$ 1853 i Kbhvn. og en Datter Anna Dorothea Sandrine Florentine, f. $\frac{13}{2}$ 1787 — hvor? — † $\frac{12}{4}$ 1843 — hvor?). — Der er Tale om 9 Børn, Stifandinspektørens øvrige 16 kjender jeg. —
- b. Typograf og Bogtrykker Emil Wilhelm Stockflet's (f. $\frac{10}{3}$ 1819 i Kjøbenhavn, † s. S. $\frac{7}{3}$ 1867). Børn (to kjender jeg: Fritz Florian Ferdinand S., f. $\frac{14}{5}$ 1855 i Kjøbenhavn og Johan Georg Hannibal S., f. s. S. $\frac{6}{11}$ 1861, men ved ellers intet om dem). —

Takker for enhver Oplysning! —

Ruds-Vedby i Juni 1925.

v. Eyben,
Postmester.

Medlemmer af Samfundet kan ved direkte Henvendelse til *Kraks Legats Kontor*, Nytorv 17, Kjøbenhavn B. erholde *Kraks Blaa Bog* for 11 Kr. (halv Bogladepris).

Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie.

Under Protektorat af
Hendes Majestæt Enkedronning Louise af Danmark.

Medlemsbidraget er 12 Kr. aarlig.

Samfundet har siden dets Stiftelse i 1879 udgivet:

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT

1. Række, Bind I—III (1880—82) ved *F. Krarup*.
1. — , — IV—VI (1883—85) ved *G. L. Wad*.
2. — , — I—IV (1886—89) ved *G. L. Wad*.
2. — , — V—VI (1890—91) ved *H. W. Harbou*.
3. — , — I—III (1892—94) ved *H. W. Harbou*.
3. — , — IV—VI (1895—97) ved *G. L. Grove*.
4. — , — I—II (1898—99) ved *C. E. A. Schøller*.
4. — , — III—VI (1900—03) ved *G. L. Grove*.
5. — , — I—VI (1904—09) ved *G. L. Grove*.
6. — , — I (1910) ved *G. L. Grove og Paul Hennings*.
6. — , — II—VI (1911—15) ved *Paul Hennings*.
7. — , — I—VI (1916—21) ved *Paul Hennings*.
8. — , — I—III (1922—24) ved *Paul Hennings*.

Foruden det aarlige Navneregister i Tidsskriftet findes i Aargangen 1892 Indholdsfortegnelse for 1.—2. Række (1880—91), i Aargangen 1904 Indholdsfortegnelse for 3.—4. Række (1892—1903) og i Aargangen 1916 Indholdsfortegnelse for 5.—6. Række (1904—1915).

Aargangene 1880 og 1881 er udsolgt. Aargangen 1882 sælges kun, naar Aargangene 1883—85 købes samtidig. Prisen for Aargangene 1882—1885 er 6 Kr. Prisen for Aargangene 1886—1903 er nedsat til 3 Kr. pr. Bind, og Prisen for hver af Rækkerne til 10 Kr. pr. Række (6 Bind). Aargangen 1892 sælges ikke særskilt. — Prisen for Aargangene 1904—1915 er nedsat til 5 Kr. pr. Bind, og Prisen for hver af Rækkerne til 20 Kr. pr. Række (6 Bind). De efter 1915 udkomne Bind koster 15 Kr. pr. Bind. — Enkelte Hæfter sælges ikke.

AAGE FRIIS:
BERNSTORFFERNE OG DANMARK

BIDRAG TIL DEN DANSKE STATS POLITISKE
OG KULTURELLE UDVIKLINGS HISTORIE 1750—1835

I. Bind: Slægtens Traditioner og Forudsætninger. 1903. (450 Sider) (Bogladepris Kr. 7.50) forefindes endnu et mindre Restoplag. Sammen med II. Bind: Johan Hartvig Ernst Bernstorff i Frederik V's Konseil (440 Sider) 1919 (Bogladepris Kr. 18.00) kan nogle enkelte Eksemplarer faas portofrit tilsendt fra Forfatteren, Sol sortvej 62, København F., ved Indsendelse af ialt 15 Kroner.

Ligeledes kan nogle enkelte Eksemplarer af:

BERNSTORFFSKE PAPIRER

Udvalgte Breve og Optegnelser vedrørende Familien Bernstorff
i Tiden fra 1732—35

I.—III. Bind. Bogladepris ialt 36 Kr.

faas portofrit tilsendt sammesteds ved Indsendelse af ialt 20 Kr.

Medlemmer af Samfundet kan erhverve:

DR. K. CARØE:

DEN DANSKE LÆGESTAND I—IV.

- I. Doktorer og Licentiater 1479—1788.
- II. Kirurger. 1738—1785.
- III. Den danske Lægestand 1786—1838.
- IV. Den danske Lægestand.
Supplementsbind til 7. Udg. (Læger, der har taget
Eksamen efter 30. Januar 1838 og er døde inden
1. Januar 1901.)
for 6 Kr. Enkelt Bind 1 Kr. 50 Øre.

Prisen for Ikke-Medlemmer er 8 Kr. Enkelt Bind 2 Kr.

HENRY BRUUN:

DANMARKS AMTSFORVALTERE 1660—1848

for 3 Kr. Prisen for Ikke-Medlemmer er 5 Kr.

samt

FRITZ JÜRGENSEN WEST:

DE KONGELIGE AMTMÆND I HERTUGDØMMET

SLESVIG 1660—1864

for 1 Kr. 50 Øre. Prisen for Ikke-Medlemmer er 3 Kr.

Bestillinger bedes indsendt til Sekretæren for Danmark: H. Hjorth-Nielsen, Nybrogade 32, København K.